

Η ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΤΟΥ ΟΥΓΚΟ ΤΣΑΒΕΣ ΣΤΗ ΒΕΝΕΖΟΥΕΛΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΕΚΛΟΓΗ ΤΟΥ ΤΟ 1998, ΕΩΣ ΤΟ ΘΑΝΑΤΟ ΤΟΥ ΤΟ 2013

Έργα και ημέρες του comandante που άφησε εποχή

Διπλωματική εργασία στο ΠΜΣ «Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών» του Πανεπιστημίου Πειραιά

Επιβλέπουσα καθηγήτρια Μαίρη Μπόση

Της φοιτήτριας: Καραπηδάκη Ευαγγελίας, ΜΘ 100/14

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος.....σελ.7

Α' ΜΕΡΟΣ

Εισαγωγικά στοιχεία για τη Βενεζουέλα (γεωγραφική θέση, πληθυσμός).....σελ.9

Ιστορία της χώρας.....σελ.10

Πτώση του προέδρου Carlos Andres Perez, απόπειρα πραξικοπήματος το 1992 και πρώτη εμφάνιση του Ούγκο Τσάβες στο προσκήνιοσελ.22

Κατάρρευση του δικομματικού συστήματος και ανάληψη της προεδρίας από τον Ούγκο Τσάβεςσελ.26

Β' ΜΕΡΟΣ

Εισαγωγικά στοιχεία για τον ηγέτη Τσάβες.....σελ.28

Πρώτη εκλογή και άνοδος στην εξουσία.....σελ.34

Γ' ΜΕΡΟΣ

Οι συνταγματικές αλλαγές, οι πρώτες του πράξεις ως προέδρου και το πραξικόπημασελ.37

Ανάληψη δράσης για την αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων.....σελ.47	
Προσπάθεια αποπομπής του προέδρου Τσάβες και δημοψήφισμα το 2004.....σελ. 52	
2004: Σύλληψη κολομβιανών παραστρατιωτικών στο έδαφος της χώρας και εκλογές σε τοπικό επίπεδοσελ.55	
Ίδρυση TELESUR 2005.....σελ.56	
Βουλευτικές εκλογές 2005.....σελ.57	
Νόμος για τα κοινοτικά συμβούλια το 2006.....σελ.58	
Προεδρικές εκλογές 2006 και νίκη Τσάβες με μεγάλη διαφορά.....σελ.59	
Ίδρυση ενός ενιαίου κόμματοςσελ.61	
Απόφαση για την μη ανανέωση της άδειας του RCTV το 2007 και διαμαρτυρίες.....σελ.62	

Λειτουργία των ΜΜΕ της χώρας και νομοθεσία.....σελ.63	
Αμνηστία σε όσους προσπάθησαν να τον διώξουν με τη βία από την εξουσία	σελ.65
2007:Η μόνη εκλογική ήττα της ζωής του Τσάβες, στο δημοψήφισμα για την αναθεώρηση του Συντάγματος.....σελ.65	
Εκλογές σε τοπικό επίπεδο τον Νοέμβριο του 2008.....σελ.68	
Δημοψήφισμα το 2009 για κατάργηση των περιορισμών στον αριθμό των θητειών	σελ.70
Προβλήματα λόγω της διεθνούς οικονομικής κρίσης και μέτρα για την αντιμετώπιση τους	σελ.71
Το 2010 υποτιμάται το εθνικό νόμισμα και τα οικονομικά προβλήματα συνεχίζονται	σελ.72
Ενδυνάμωση της κεντρικής εξουσίας	σελ.73
Βουλευτικές εκλογές 2010.....σελ.74	
2011:Ο Τσάβες ξεκινά τη μάχη με τον καρκίνο, ενώ έχει να αντιμετωπίσει και σημαντικά εσωτερικά ζητήματα.....σελ.75	
Προσπάθειες για την αντιμετώπιση της εγκληματικότητας το 2011.....σελ.76	

Έπαινοι Κάρτερ για το εκλογικό σύστημα της Βενεζουέλας, λίγο πριν τις εκλογές	σελ.77
2012: Νικητής στις τελευταίες εκλογές της ζωής του ...	σελ.77

Δ' ΜΕΡΟΣ (Εξωτερική πολιτική της Βενεζουέλας)

Σχέσεις με τις υπόλοιπες χώρες της Λατινικής Αμερικής.....	σελ.81
Σχέσεις Βενεζουέλας-Κούβας.....	σελ.86
Σχέσεις Βενεζουέλας-Κολομβίας.....	σελ.89
Σχέσεις Βενεζουέλας-ΗΠΑ.....	σελ.95
Σχέσεις Βενεζουέλας-Κίνας.....	σελ.102
Σχέσεις Βενεζουέλας-Ρωσίας	σελ.103
Σχέσεις της Βενεζουέλας με ευρωπαϊκές χώρες.....	σελ.104
Βενεζουέλα- Ιράν.....	σελ.108

Ε' ΜΕΡΟΣ

Τελευταίες εξελίξεις, αδυναμία ορκωμοσίας και θάνατος του
comandante τον Μάρτιο του 2013.....σελ.111

ΣΤ' ΜΕΡΟΣ

Επίλογος και συνολική αποτίμηση του έργου
του.....σελ.115

Βιβλιογραφία.....σελ.123

Πανεπιστήμιο Πειραιώς

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το θέμα της παρούσας εργασίας είναι η διακυβέρνηση του Ούγκο Τσάβες στη Βενεζουέλα, ο οποίος κατάφερε να παραμείνει στην εξουσία για δεκατέσσερα ολόκληρα χρόνια με συνεχείς εκλογικές αναμετρήσεις που του έδιναν τη νίκη έναντι των αντιπάλων του.

Τόσο η εξωτερική όσο και η εσωτερική του πολιτική διέφεραν σημαντικά από αυτές των προκατόχων του, γεγονός που τον έκανε εξαιρετικά λαοφιλή και αγαπητό σε πολλούς συμπατριώτες του αλλά και ένα από τους πιο αναγνωρίσιμους (ίσως και τον πιο αναγνωρίσιμο) στην παγκόσμια κοινή γνώμη πρόεδρο που πέρασε ποτέ από τη βενεζουελάνικη ιστορία.

Στο πρώτο μέρος, θα αναφερθούν κάποια εισαγωγικά στοιχεία για τη Βενεζουέλα, αλλά και εν συντομία η ιστορία της χώρας πριν από τη διακυβέρνηση του Τσάβες και λίγα λόγια για το έργο των προηγούμενων προέδρων της χώρας, ώστε να μπορεί ο αναγνώστης να γνωρίζει και αν θέλει να τα συγκρίνει με τη μετέπειτα διακυβέρνηση του Ούγκο Τσάβες. Στο πρώτο μέρος μάλιστα θα αναφερθούν ήδη κάποιες δράσεις του Ούγκο Τσάβες, καθώς πριν εκλεγεί πρόεδρος για πρώτη φορά, είχε πραγματοποιήσει το 1992 μια αποτυχημένη απόπειρα πραξικοπήματος για την οποία και φυλακίστηκε. Ήταν η πρώτη του εμφάνιση στο προσκήνιο της χώρας και θα λέγαμε η πρώτη γνωριμία του λαού με τον μελλοντικό του πρόεδρο. Θα δούμε πως η οικονομική και πολιτική κατάσταση στη χώρα άλλαξε το πολιτικό σκηνικό και οδήγησε στην κατάρρευση του δικομματισμού και στην εκλογή ενός προέδρου με διαφορετική ιδεολογία και όραμα.

Στο δεύτερο μέρος θα ασχοληθούμε με εισαγωγικά στοιχεία για τον ίδιο τον Τσάβες, την οικογένεια από την οποία προήλθε, τα παιδικά του χρόνια, την ζωή του μέσα στην φτώχεια, αλλά και τις μετέπειτα σπουδές του στη στρατιωτική ακαδημία, τις ιδεολογικές επιρροές του (που διαμόρφωσαν μετέπειτα τον “chavismo”, στον οποίο πίστεψαν τόσοι βενεζουελάνοι), την ίδρυση του Movimiento Quinta República και γενικότερα την πορεία του

μέχρι και την πρώτη εκλογή του το 1998 στο αξίωμα του Προέδρου της χώρας.

Το τρίτο και το τέταρτο μέρος αποτελούν τα κυριότερα μέρη της εργασίας. Στο τρίτο μέρος αναφέρονται με χρονολογική σειρά τα σημαντικότερα συμβάντα, κατά την περίοδο της διακυβέρνησης Τσάβες που αφορούν στο εσωτερικό της χώρας, όπως οι συνταγματικές αλλαγές, το σύντομο πραξικόπημα και η επιστροφή του στην εξουσία, οι εκλογικές αναμετρήσεις και τα κοινωνικά του προγράμματα.

Το τέταρτο μέρος είναι αφιερωμένο στην εξωτερική πολιτική και συγκεκριμένα στις σχέσεις με την υπόλοιπη Λατινική Αμερική, τις μεγάλες δυνάμεις ΗΠΑ και Κίνα, κάποιες χώρες με τις οποίες ο Τσάβες επεδίωξε και πέτυχε στενή συνεργασία όπως Ρωσία, Λευκορωσία, Ιράν και οι (ελάχιστες) σχέσεις με την Ευρώπη. Οι σχέσεις αυτές φαίνεται σε μεγάλο βαθμό να εδράζονταν στην επιδίωξη του εθνικού συμφέροντος, της ενίσχυσης της θέσης της Βενεζουέλας και της αύξησης της ισχύος της και όχι μόνο στην αναζήτηση συνεργασίας με χώρες με κοινά ιδεολογικά στοιχεία όπως ίσως θα περίμενε κανείς από μία κυβέρνηση σαν του Τσάβες. Η εξωτερική του πολιτική είχε αρκετά στοιχεία πραγματισμού.

Ο διαχωρισμός στα στοιχεία που έλαβαν χώρα στο εσωτερικό (τρίτο μέρος) και στην εξωτερική πολιτική (τέταρτο μέρος) έγινε και για πρακτικούς λόγους. Για να υπάρξει μια κατηγοριοποίηση και ευκολία στην ανάγνωση. Δεν μπορεί να υπάρξει απόλυτα ξεκάθαρος διαχωρισμός καθώς για παράδειγμα η σύλληψη Κολομβιανών παραστρατιωτικών που αναφέρεται στο τρίτο μέρος, μας βοηθάει να κατανοήσουμε στοιχεία που αναφέρονται στο τέταρτο μέρος, όπως η διαμάχη για μεγάλο διάστημα μεταξύ Βενεζουέλας και Κολομβίας.

Στο πέμπτο μέρος αναφέρονται οι τελευταίες στιγμές του ηγέτη Ούγκο Τσάβες, η αδυναμία ορκωμοσίας του, η διαφωνίες της αντιπολίτευσης για τη μετάθεση της ημερομηνίας ορκωμοσίας και τέλος ο θάνατος και η κηδεία του Τσάβες στην οποία ηγέτες από όλο τον κόσμο, αλλά και πλήθος οπαδών του παραβρέθηκαν για να τον αποχαιρέτησουν.

Τέλος στο έκτο μέρος που είναι και ο επίλογος, γίνεται μία συνολική αποτίμηση του έργου του, των επιτευγμάτων αλλά και των προβλημάτων που έμειναν άλυτα και της παρακαταθήκης που άφησε. Αναφέρονται και

αριθμητικά στοιχεία, για να φανούν και ποσοτικά οι διαφορές της χώρας επί της προεδρίας Τσάβες με το παρελθόν.

Α' ΜΕΡΟΣ

Εισαγωγικά στοιχεία για τη Βενεζουέλα (γεωγραφική θέση, πληθυσμός)

Η Βενεζουέλα ή Μπολιβαριανή Δημοκρατία της Βενεζουέλας, όπως ονομάζεται επίσημα μετά το 1999 και προς τιμήν του Σιμόν Μπολιβάρ, είναι χώρα της Νότιας Αμερικής, πλούσια σε ιστορία, πολιτισμό και φυσικούς πόρους. Είναι μία από τις χώρες με τα μεγαλύτερα αποθέματα πετρελαίου στον κόσμο, ενώ το κακάο της θεωρείται από τα καλύτερα του κόσμου. Συνορεύει με την Κολομβία στα δυτικά, με τη Βραζιλία νότια και τη Γουιάνα στα ανατολικά. Στα βόρεια βρέχεται από τη θάλασσα της Καραϊβικής. Στις ακτές της Βενεζουέλας βρίσκονται τα κράτη Καραϊβικής, Αρούμπα, Ολλανδικές Αντίλλες και το Τρινιντάντ Τομπάγκο. Πρώην Ισπανική αποικία η Βενεζουέλα είναι ομοσπονδιακή δημοκρατία και διαθέτει μεγάλο αριθμό νησιών. Έχει πληθυσμό πάνω από 26.000.000. Πρωτεύουσα είναι το Καράκας¹. Ο πληθυσμός της χώρας αποτελείται από Ινδιάνους, Ισπανούς εποίκους, Αφρικανούς, Ιταλούς, Πορτογάλους, Άραβες, Γερμανούς και άλλες εθνικότητες. Το 96% του πληθυσμού είναι Ρωμαιοκαθολικοί.² Το 85% ζει σε αστικές περιοχές στη βόρεια πλευρά της χώρας. Επίσημη γλώσσα είναι τα Ισπανικά, αλλά ακόμα ακούγονται

¹Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood press, 2005, σελ.1 και

<http://el.wikipedia.org/wiki/Βενεζουέλα>

² Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood press, 2005, σελ. 6

και οι γλώσσες των ιθαγενών Guajiro, Remon και Warao.³ Το πολίτευμα της είναι προεδρική δημοκρατία.⁴

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

Το 1498-1499 ο Χριστόφορος Κολόμβος και ο Αλόνσο ντε Οχέντα έφτασαν στη Βενεζουέλα⁵, που κατοικούνταν από ιθαγενείς ινδιάνους. Το όνομα αυτό η χώρα το πήρε, επειδή συνάντησαν χωριά ιθαγενών που τα σπίτια τους ήταν μέσα στο νερό, πάνω σε πασσάλους και έτσι την ονόμασαν «μικρή Βενετία»⁶. Το 1521 άρχισε η ισπανική αποίκιση από τις βορειοανατολικές ακτές, ενώ το 1749 πραγματοποιήθηκε η πρώτη εξέγερση ενάντια στην ισπανική κυριαρχία. Η Βενεζουέλα εκμεταλλευόμενη την εισβολή του Ναπολέοντα στην Ισπανία εξεγέρθηκε το 1810 και διακήρυξε την ανεξαρτησία της από την Ισπανία στις 5 Ιουλίου 1811 υπό την ηγεσία του Σιμόν Μπολιβάρ. Το 1812 χάθηκε η «πρώτη δημοκρατία της Βενεζουέλας» αλλά ο Μπολιβάρ προσπάθησε να την επανακτήσει.

Ο Σιμόν Μπολιβάρ συνέχισε την μάχη, κερδίζοντας το 1819 τους φιλοβασιλικούς και δημιουργώντας την Δημοκρατία της Μεγάλης Κολομβίας (σημερινή Κολομβία, Βενεζουέλα, Ισημερινός και Παναμάς)⁷

³ <http://www.americalatina.com.gr/articulos.php?lang=gr&id=27&box=3&pos=1>

⁴ Γιώργος Αδαμίδης, «Βενεζουέλα του Ούγκο Τσάβες», Συνεκδ. Κείμενα Χειροτεχνίας και Αφρική και Αραβική Ανατολή, 2006, σελ. 15

⁵ Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood press, 2005, σελ. XV, Και <http://el.wikipedia.org/wiki/Βενεζουέλα>

⁶ Γιώργος Αδαμίδης, «Βενεζουέλα του Ούγκο Τσάβες», Συνεκδ. Κείμενα Χειροτεχνίας και Αφρική και Αραβική Ανατολή, 2006, σελ. 15

⁷ <http://el.wikipedia.org/wiki/Βενεζουέλα>

που διήρκεσε έως το 1830, οπότε η Βενεζουέλα, έγινε χωριστό ανεξάρτητο κράτος και χωρίστηκε οριστικά από τη Μεγάλη Κολομβία.⁸

Η προσωπικότητα του Σιμόν Μπολιβάρ έπαιξε μεγάλο ρόλο στην ανεξαρτησία των λαών της περιοχής, καθώς ήταν ηγέτης διαφόρων κινημάτων ανεξαρτησίας στη Νότια Αμερική. Ως ηγέτης στον αγώνα για ανεξαρτησία για τις περιοχές που σήμερα αποτελούν τη Βενεζουέλα, την Κολομβία, το Εκουαδόρ, το Περού, τον Παναμά και τη Βολιβία, θεωρείται σημαντικός ήρωας σε αυτές τις χώρες. Είναι γνωστός ως "El Libertador", Ο Ελευθερωτής, και ως ο "Τζωρτζ Ουάσινγκτον της Νότιας Αμερικής". Ονειρευόταν μια ομοσπονδία όλων των νέων ανεξάρτητων δημοκρατιών, στο στυλ της Αμερικανικής Επανάστασης.

Ο Μπολίβαρ περιέγραφε τον εαυτό του σε πολλές επιστολές ως "φιλελεύθερο" και υπέρμαχο της ελεύθερης αγοράς. Ανάμεσα στα βιβλία που είχε μαζί του όταν έγραφε το Βολιβιανό Σύνταγμα ήταν Το Πνεύμα των νόμων του Μοντεσκιέ και Ο Πλούτος των Εθνών του Άνταμ Σμιθ.

Ο Μπολίβαρ παραιτήθηκε από την προεδρία στις 27 Απριλίου 1830, με πρόθεση να αυτοεξοριστεί στην Ευρώπη αλλά απεβίωσε προτού αναχωρήσει.⁹

Το 1830, ο José Antonio Páez, ο οποίος συμμετείχε και είχε διακριθεί στον πόλεμο για την ανεξαρτησία της Βενεζουέλας,¹⁰ έγινε πρόεδρος. Ήταν ο πρώτος αρχηγός του κράτους μετά τη διάλυση της Μεγάλης Κολομβίας.¹¹ Μέχρι το θάνατο του το 1873, έπαιξε σημαντικό ρόλο στην πολιτική ζωή της Βενεζουέλας και όποτε η κυβέρνηση της χώρας αποτύγχανε επέστρεφε στην εξουσία. Μάλιστα το 1847, ο José Tadeo

⁸ Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood press, 2005, σελ. 59-60

και

http://es.wikipedia.org/wiki/Historia_de_Venezuela

⁹ http://el.wikipedia.org/wiki/Σιμόν_Μπολιβάρ

¹⁰ Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood press, 2005, σελ. 54-56

¹¹ Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood press, 2005, σελ. 60
Και

http://en.wikipedia.org/wiki/Jose_Antonio_Paez

Monagas (επίσης ήρωας του πολέμου για την ανεξαρτησία της Βενεζουέλας) ,τον οποίο ο ίδιος ο Ράεζ είχε ανεβάσει στην εξουσία, ανακήρυξε τον εαυτό του δικτάτορα και ο Ράεζ ηγήθηκε επανάστασης εναντίον του. Ο Ράεζ ηττήθηκε και εξορίστηκε από 1850 έως το 1858. Το 1861 ο Ράεζ έγινε και αυτός δικτάτορας , ενώ δυο χρόνια αργότερα επέστρεψε στην εξουσία. Πέθανε στη Νέα Υόρκη, ενώ υπήρξε πρόεδρος για τρεις περιόδους : 1831–1835, 1839–1842 και 1861–1863.¹² Υπήρξε μάλιστα χαρακτηριστικό παράδειγμα “caudillo”, της Νότιας Αμερικής του 19^{ου} αιώνα και ο πρώτος από μια σειρά “caudillos” που κυβέρνησαν τη Βενεζουέλα τα επόμενα χρόνια.¹³

Ο όρος αυτός χρησιμοποιούνταν συχνά για να περιγράψει πολιτικούς και στρατιωτικούς ηγέτες που ασκούσαν εξουσία, συχνά αυταρχική, αν και συνήθως ήταν χαρισματικές προσωπικότητες και αγαπητοί στο λαό. Οι “caudillos” άρχισαν να αποκτούν ισχύ κατά τη διάρκεια των πολέμων που έγιναν για την ανεξαρτησία των λαών της Λατινικής Αμερικής ,από την ισπανική αποικιοκρατία. Στα αγγλικά ο όρος μπορεί να αποδοθεί ως leader, chief, warlord ή strongman. “Caudillos” υπήρξαν αρκετοί στην πολυτάραχη ιστορία της Λατινικής Αμερικής του 19ου αιώνα.¹⁴ Σήμερα ο Ούγκο Τσάβες θεωρείται από πολλούς,ένας χαρισματικός caudillo¹⁵ (θα αναλύσουμε στη συνέχεια το γιατί).

¹² http://en.wikipedia.org/wiki/Jose_Antonio_Paez

¹³John Lynch , «Caudillos in Spanish America, 1800-1850», oxford university press, 1992,

και

Luis Navarro Garcia, «Jose Antonio Paez, caudillo de Venezuela», Biblioteca iberoamericana, Anaya 1989

Και

Micheal Tarver and Julia C. Frederick, “The History of Venezuela”, Greenwood press, 2005, σελ. 60-61

και

<http://www.biografiasyvidas.com/biografia/p/paez.htm>

¹⁴ <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/100372/caudillo>

Και

<http://en.wikipedia.org/wiki/Caudillo>

¹⁵ http://elpais.com/diario/2009/05/16/opinion/1242424802_850215.html

Και

<http://www.tovima.gr/world/article/?aid=478401>

Το 1846 ο Ράεζ, επέλεξε ως διάδοχο του τον José Tadeo Monagas, ο οποίος υπήρξε αγωνιστής για την ανεξαρτησία της χώρας. Ωστόσο αυτό δεν εμπόδισε τον José Tadeo Monagas να στείλει τον Ράεζ εξορία, ξεκινώντας έτσι την περίοδο της δικτατορίας των αδερφών Monagas. Ο José Tadeo Monagas και ο αδερφός του José Gregorio Monagas, μέλη του φιλελεύθερου κόμματος κυβέρνησαν τη χώρα από το 1947 ως το 1958 και η περίοδος αυτή έγινε γνωστή ως η δυναστεία των Monagas ή «Monagato». Παρά τον απολυταρχικό τρόπο διακυβέρνησης τους, είχαν και θετικές δράσεις, όπως η κατάργηση της δουλείας.¹⁶

Μετά τον José Antonio Páez, από το 1863 ως το 1868 κυβέρνησε τη χώρα ο Juan Crisóstomo Falcón, επίσης caudillo, μέλος του φεντεραλιστικού κόμματος. Το 1863 υπό την προεδρία του η Βενεζουέλα έγινε η πρώτη χώρα που κατήγγειλε τη θανατική ποινή για όλα τα εγκλήματα.¹⁷

Ο Antonio Guzmán Blanco υπήρξε πρόεδρος της χώρας για τρεις περιόδους, 1870–1877, 1879–1884 και 1886–1887. Κατά την διακυβέρνηση του εισήχθη το bolívar ως νόμισμα, έγιναν και πολλές σημαντικές μεταρρυθμίσεις και δημόσια έργα. Τον διαδέχτηκε ο caudillo, Hermógenes López. Στη συνέχεια ο Juan Pablo Rojas Paúl, υπήρξε πρόεδρος από το 1888 έως το 1890 και εκμεταλλεύτηκε την καλή οικονομική κατάσταση που είχε η χώρα για να προωθήσει δημοσία έργα.

Από το 1890 ως το 1892 πρόεδρος της χώρας διετέλεσε ο Raimundo Andueza Palacio. Επειδή σύμφωνα με το Σύνταγμα το 1892 τελείωνε η θητεία του προσπάθησε να επιφέρει συνταγματική μεταρρύθμιση για να την παρατείνει. Ο Joaquín Crespo, επίσης πολιτικός και στρατιωτικός, ηγήθηκε επανάστασης εναντίον του, με αποτέλεσμα ο Crespo να γίνει

¹⁶ Micheal Tarver and Julia C. Frederick, “The History of Venezuela”, Greenwood press, 2005, σελ.64-65

Και

http://es.wikipedia.org/wiki/JoseTadeo_Monagas

¹⁷ http://en.wikipedia.org/wiki/Juan_Crisostomo_Falcon

πρόεδρος από το 1892 ως το 1898(ο ίδιος είχε διατελέσει πρόεδρος και την περίοδο 1884-1886). Κατά τη διάρκεια της δεύτερης προεδρίας του και μετά από τη διπλωματική κρίση του 1895,η διαμάχη Βενεζουέλας-Μεγάλης Βρετανίας για την Guayana Esequiba, την οποία διεκδικούσαν και οι δυο χώρες τερματίστηκε, με την Μεγάλη Βρετανία να αποκτά το μεγαλύτερο μέρος της.

Ο Cipriano Castro, υπήρξε πρόεδρος της χώρας από το 1899 έως το 1908 και ήταν ο πρώτος άνθρωπος από τις Άνδεις (συγκεκριμένα από την περιοχή Táchira)που κυβέρνησε τη χώρα.¹⁸ Είχε υπάρξει υψηλόβαθμο στέλεχος του στρατού της χώρας ,όπως εξάλλου και οι περισσότεροι πρόεδροι ως τότε, οι οποίοι ήταν και στρατιωτικοί και πολιτικοί ηγέτες. Η περίοδος διακυβέρνησης του σηματοδύθηκε από επαναστάσεις, δολοφονίες και εξορίες πολιτικών του αντιπάλων και προβλήματα στις σχέσεις με άλλα κράτη. Θεωρήθηκε πιθανόν ο χειρότερος (από τους πολλούς) δικτάτορες της Βενεζουέλας. Κατά την διάρκεια της διακυβέρνησης του υπήρξαν βομβαρδισμοί από αγγλικές, γερμανικές και γαλλικές στρατιωτικές μονάδες, με σκοπό να ενισχύσουν τους πολίτες που αντιμεμάχονταν την πολιτική του Cipriano Castro.¹⁹

Κατά την βενεζουελάνικη κρίση του 1902-1903 ,επεβλήθη ναυτικός αποκλεισμός στη Βενεζουέλα, από Βρετανία, Γερμανία και Ιταλία εξαιτίας της άρνησης του Cipriano Castro, να πληρώσει χρέη, αλλά και αποζημιώσεις για ζημιές που υπέστησαν ευρωπαίοι πολίτες κατά τη διάρκεια του εμφυλίου στη Βενεζουέλα. Τελικά το Φεβρουάριο του 1903 επεγράφη συμφωνία και η Βενεζουέλα πλήρωσε μέρος των ζητούμενων χρημάτων.

Το 1908 ο Cipriano Castro, έφυγε άρρωστος από τη Βενεζουέλα, πηγαίνοντας στη Γερμανία για θεραπεία, αφήνοντας τον Juan Vicente

¹⁸ Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood press, 2005, σελ. 163

¹⁹ Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood press, 2005, σελ. 163
Και
http://en.wikipedia.org/wiki/Cipriano_Castro

Gómez αντιπρόεδρος της χώρας , ο οποίος τελικά αρνήθηκε να αφήσει τον Castro να επιστρέψει.²⁰ Ο Juan Vicente Gómez κυβέρνησε κατά την περίοδο 1908-1935, ενώ ήταν ,όπως και πολλοί προηγούμενοι από εκείνον ηγέτες της χώρας, στρατιωτικός.

Το 1918 βρέθηκε πετρέλαιο στη λίμνη Maracaibo και έτσι ο Gómez κατάφερε να μειώσει το χρέος της χώρας ,υπογράφοντας παραχωρήσεις σε ξένες πετρελαϊκές εταιρίες. Έτσι πέτυχε υποστήριξη από τις ΗΠΑ και την Ευρώπη αλλά και οικονομική σταθερότητα. Χρησιμοποίησε τα χρήματα από το πετρέλαιο αλλά και από εξαγωγές καφέ, για δημόσια έργα, αλλά και για να πλουτίσει ο ίδιος. Οι αντίπαλοι του τον αποκαλούσαν «Τύρανο των Άνδεων», μια και καταγόταν από την περιοχή Táchira στις Άνδεις, όπως και ο προκάτοχος του Cipriano Castro. Δεν παντρεύτηκε ποτέ, αλλά απέκτησε πολλά παιδιά εκτός γάμου, σύμφωνα με κάποιες πηγές 64 ή κατά άλλους 84. Διόρισε πολλά από τα παιδιά του σε δημόσια αξιώματα με αποτέλεσμα να κατηγορηθεί για νεποτισμό.

Σαν προσωπικότητα ο Juan Vicente Gómez, υπήρξε αμφιλεγόμενος. Από την μία πλευρά έδωσε χρήματα για να βελτιώσει τις υποδομές της χώρας και αφαιρώντας ισχύ από περιφερειακούς caudillos, έκανε τη Βενεζουέλα φιλήσυχη χώρα και έπαψε τους εμφυλίους πολέμους. Ο δημοσιονομικός συντηρητισμός που εφάρμοσε θεωρήθηκε ότι βοήθησε τη χώρα να επιβιώσει την περίοδο του οικονομικού κραχ του 1929 και της ύφεσης που ακολούθησε. Ωστόσο συγκέντρωσε στα χέρια του μεγάλο πλούτο από τα έσοδα του πετρελαίου και όταν πέθανε ήταν ο πλουσιότερος άνθρωπος στη χώρα. Στην πολιτική της Βενεζουέλας, θεωρείται ότι συμβολίζει την νοοτροπία του caudillo την διάρκεια στην πολιτική εξουσία.²¹

Τον διαδέχτηκε ο José Eleazar López Contreras, ο οποίος υπήρξε συνεργάτης του Gómez και του Cipriano Castro και κυβέρνησε τη χώρα μέχρι το 1941. Θεωρείται ότι κατά τη διάρκεια της διακυβέρνησης του

²⁰ Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood press, 2005, σελ. 79, 163

²¹ Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood press, 2005, σελ. 79-82, 164

Και

http://en.wikipedia.org/wiki/Juan_Vicente_Gomez

έγιναν βήματα προς τη δημοκρατία. Επίσης ο στρατός εκσυγχρονίστηκε και κέρδισε το σεβασμό του λαού.²²

Από το 1941 την ηγεσία της χώρας ανέλαβε ο Isaiás Medina Angarita, ο οποίος εκτός από πολιτικός, ήταν και στρατιωτικός, όπως άλλωστε και οι προκάτοχοι του. Ήταν προσωπικός φίλος και υπουργός πολέμου του προέδρου José Eleazar López Contreras, ο οποίος και του παρέδωσε την εξουσία. Ο Isaiás Medina Angarita εκλέχτηκε πρόεδρος από το Κογκρέσο.

Είχε προοδευτικά στοιχεία στη διακυβέρνηση του, καθώς έκανε βήματα μετάβασης της χώρας στη δημοκρατία. Νομιμοποίησε όλα τα πολιτικά κόμματα και εγγυήθηκε ελευθερία λόγου και τύπου. Ωστόσο οι στρατιωτικοί τον θεωρούσαν πολύ φιλελεύθερο, ενώ οι πολιτικοί του αντίπαλοι πολύ συντηρητικό. Αποτέλεσμα; Το πραξικόπημα του Οκτωβρίου του 1945, όταν οι στρατιωτικοί σε συνεργασία με το κεντροαριστερό κόμμα Acción Democrática -AD τον έδιωξαν από την εξουσία με αποτέλεσμα την τριετή περίοδο διακυβέρνησης του κόμματος AD.²³

Το AD ανέλαβε την εξουσία μέσω του πραξικοπήματος του 1945 και το 1947 διεξήγαγε τις πρώτες δημοκρατικές εκλογές στην ιστορία της χώρας, όπου και κέρδισε, με αποτέλεσμα ο Rómulo Gallegos να γίνει ο πρώτος δημοκρατικά εκλεγμένος πρόεδρος της χώρας. Η περίοδος αυτή έγινε γνωστή ως «El Trienio Adeco». Κατά τη διάρκεια της τριετούς διακυβέρνησης 1945-1948 ,έγιναν σημαντικές πολιτικές αλλαγές. Νέα κόμματα δημιουργήθηκαν και η δημοκρατία εγκαθιδρύθηκε με καθολική, μυστική ψηφοφορία, όπου αναδείχτηκε ο πρόεδρος.²⁴

Ωστόσο η προεδρία του κράτησε ελάχιστα αφού το Νοέμβριο του 1948 ένα ακόμη πραξικόπημα, υπό τους Carlos Delgado Chalbaud

²² Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood press, 2005, σελ.166

²³ Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood press, 2005, σελ.88,166
Και

http://es.wikipedia.org/wiki/Isaias_Medina_Angarita

²⁴ Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood press, 2005, σελ. xxi, 90-93

(στρατιωτικός), Marcos Pérez Jiménez (στρατιωτικός) και Luis Felipe Llovera Páez (επίσης στρατιωτικός) τον έδιωξαν από την εξουσία.²⁵

Το 1950 ο Delgado Chalbaud έγινε θύμα δολοφονίας, ενώ οι υποψίες έπεσαν στον Pérez Jiménez. Μέχρι σήμερα αυτό δεν έχει εξακριβωθεί. Μετά τη δολοφονία του το καθεστώς επέλεξε τον δικηγόρο και πρώην πρόεδρο της χώρας στο Περού Germán Suárez Flamerich ως πρόεδρο-μαριονέτα. Ο Flamerich παρέμεινε πρόεδρος ως το Δεκέμβριο του 1952, όταν την εξουσία ανέλαβε ο Pérez Jiménez, ο οποίος θεωρείται και ο πιο αδίστακτος από τους υπόλοιπους. Στις εκλογές του 1952 δεν συμμετείχαν το κόμμα *Acción Democrática-AD*, ούτε το Κομμουνιστικό Κόμμα Βενεζουέλας, καθώς είχαν τεθεί εκτός νόμου. Επίσης τα αποτελέσματα των εκλογών που ανακοίνωσε ο Pérez Jiménez και με τα οποία εξελέγει, αμφισβητούνται.²⁶

Ο Pérez Jiménez άλλαξε το όνομα της χώρας από "United States of Venezuela", όπως λεγόταν από το 1864, σε "Republic of Venezuela". Η χώρα διατήρησε αυτό το όνομα ως το 1999 όταν ονομάστηκε *Bolivarian Republic of Venezuela*. Κατά τη διάρκεια της προεδρίας του έγιναν έργα υποδομής. Ωστόσο, όπως οι περισσότεροι δικτάτορες δεν ανεχόταν την κριτική, ούτε την αντίθετη άποψη και οι αντίπαλοι του υπέστησαν κακομεταχείριση. Έθεσε εκτός νόμου συνδικάτα, επέβαλλε λογοκρισία στον τύπο και έκλεισε πανεπιστήμια. Το 1958 υπήρξε γενικός ξεσηκωμός και πλήθη συγκεντρώθηκαν στους δρόμους του Καρακάς. Τελικά ο Pérez Jiménez εγκατέλειψε τη χώρα. Το 1958 έγιναν εκλογές, στις οποίες συμμετείχαν οκτώ πολιτικά κόμματα: *Accion Democratica*, *Union Republicana Democratica*, *Comite de Organization Politica Electoral Independiente*, *Partido Comunista de Venezuela*, *Movimiento Electoral National Independiente (MENI)*, *Integration Republicana (IR)*, *Partido*

²⁵ Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood press, 2005, σελ. 95

²⁶ Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood press, 2005, σελ. 95-97

Socialista de Trabajadores (PST), και Partido Socialista (PS) , ενώ τις εκλογές κέρδισε το Accion Democratica –AD και ο Romulo Betancourt.²⁷

Μετά την πτώση της δικτατορίας το 1958, μια περίοδος δημοκρατίας γνωστή ως *puntofijismo* ξεκίνησε στη χώρα. Πήρε το όνομα αυτό από το Punto Fijo Pact, το οποίο ήταν μια επίσημη συμφωνία ανάμεσα στους αντιπροσώπους από τα τρία κύρια κόμματα της χώρας το σοσιαλδημοκρατικό *Acción Democrática-AD*, το χριστιανοδημοκρατικό *Comité de Organización Política Electoral Independiente-COPEI* και *Unión Republicana Democrática-URD* και αφορούσε στην αποδοχή των εκλογών του 1958 και στην υποστήριξη του νικητή.²⁸ Τελικά αυτή η συμφωνία αφορούσε σε μια διανομή ισχύος μεταξύ των δύο βασικών κομμάτων AD και COPEI, τα οποία για πολλά χρόνια εναλλάσσονταν στην εξουσία και εγκαθιδρύθηκε ένα δικομματικό σύστημα²⁹ μέχρι την εκλογή του Ούγκο Τσάβες το 1998,ο οποίος σε ομιλία του δήλωσε ότι θα τερματίσει τον *puntofijismo* και θα ανοίξει το δρόμο για συμμετοχή και άλλων κομμάτων στην εξουσία. Εξάλλου ως τη δεκαετία του '90 η πλειοψηφία του λαού είχε πειστεί ότι το σύστημα του *puntofijismo*, ήταν διεφθαρμένο.³⁰

Ο Romulo Betancourt υπήρξε πρόεδρος της χώρας από το 1959 ως το 1964.³¹

²⁷ Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood press, 2005, σελ.97-99

²⁸ Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood press, 2005, σελ. 101

²⁹ Δημήτρης Καλτσώνης, "Το δίλημμα της μπολιβαριανής δημοκρατίας-Κράτος & δίκαιο στη Βενεζουέλα του Ούγκο Τσάβες", Ξιφαράς, 2009,σελ. 27
Και

<http://www.nationsencyclopedia.com/economies/Americas/Venezuela-POLITICS-GOVERNMENT-AND-TAXATION.html>

³⁰ Javier Corrales and Michael Penfold , " Dragon in the Tropics: Hugo Chavez and the Political Economy of Revolution in Venezuela", The Brookings institution,2011, σελ. 16

³¹ Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood press, 2005, σελ. xxi

Μάλιστα εφαρμόζοντας και τη συμφωνία Punto Fijo, ουσιαστικά υπήρξε συμμαχική κυβέρνηση, αφού στο υπουργικό συμβούλιο, συμμετείχαν δύο μέλη του AD, τρία μέλη του COPEI και τρία μέλη του URD.³²

Τα βασικά στοιχεία της κυβέρνησης του Betancourt, εκτός από την επίτευξη συμμαχικής κυβέρνησης, ήταν η επιτυχής διεξαγωγή των εκλογών του Δεκεμβρίου 1963, καθώς και η μετάβαση από έναν συνταγματικά εκλεγμένο πρόεδρο σε άλλον ένα συνταγματικά εκλεγμένο πρόεδρο.³³ Αυτό ήταν σημαντικό λόγω της πολυτάραχης ιστορίας της Βενεζουέλας, όπου η πρόεδροι συνήθως αναλάμβαναν την εξουσία με πραξικόπημα.

Επίσης κατά την διακυβέρνηση Betancourt, έγιναν αγροτικές μεταρρυθμίσεις και επαναδιαπραγμάτευση του μοιράσματος των κερδών με τις πετρελαϊκές εταιρίες.³⁴

Τον διαδέχτηκε ο Raúl Leoni που ήταν πρόεδρος την περίοδο '64-69. Ανήκε στο κόμμα Acción Democrática-AD, όπως και ο Betancourt. Ο Raúl Leoni σχημάτισε τη συμμαχία Amplia Base, με το Unión Republicana Democrática-URD και το Frente Nacional Democrático (National Democratic Front) (FND).³⁵

Από τις σημαντικές προκλήσεις για την διακυβέρνηση του, ήταν η αντιμετώπιση περίπου 300 ανταρτών στο έδαφος της χώρας(ο αριθμός τους εκτιμάται ότι αυξήθηκε αργότερα). Στο γκρουπ των κομμουνιστών ανταρτών (Fuerzas Armadas de Liberación Nacional, FALN) συμμετείχαν και φοιτητές.³⁶ Οι προσεκτικοί χειρισμοί του επέτρεψαν να υπάρξει σταθερότητα στη χώρα, επιτρέποντας την επανένταξη στη δημοκρατική διαδικασία των κομμάτων Movimiento de Izquierda Revolucionaria

³² Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood press, 2005, σελ. 101

³³ Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood press, 2005, σελ. 101

³⁴ Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood press, 2005, σελ. 162

³⁵ Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood press, 2005, σελ.115-116

³⁶ Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood press, 2005, σελ. 117

(Movement of the Revolutionary Left) and the Partido Comunista de Venezuela (Venezuelan Communist party).³⁷

Τον διαδέχτηκε ο Rafael Caldera του COPEI, που έμεινε στην προεδρία ως το 1974(και αργότερα διετέλεσε ξανά πρόεδρος την περίοδο 1994-1999). Σημαντικό στοιχείο της πρώτης διακυβέρνησης του υπήρξε η συμμετοχή της χώρας στην κοινή αγορά Andean Pact.³⁸

Εφάρμοσε πολιτική ελέγχου των δραστηριοτήτων που σχετίζονταν με το πετρέλαιο και με νόμο όλα τα περιουσιακά στοιχεία των ξένων πετρελαϊκών εταιριών που βρίσκονταν μέσα στη Βενεζουέλα, επανέρχονταν στην κατοχή του κράτους μόλις έληγαν τα συμβόλαια τους.

Επίσης προσέφερε αμνηστία σε αριστερούς αντάρτες, την οποία πολλοί αποδέχτηκαν. Τέλος ,άλλο σημαντικό στοιχείο εκείνης της περιόδου είναι η ύπαρξη μαζικών εσόδων από το πετρέλαιο.³⁹

Τα χρόνια 1974-1988 η χώρα έζησε μια απότομη αύξηση και στη συνέχεια μείωση των τιμών του αργού πετρελαίου. Η αύξηση των τιμών και κατά συνέπεια των εσόδων, έδωσε την ευκαιρία στους προέδρους Carlos Andrés Pérez (πρώτη περίοδος διακυβέρνησης 1974-1979) και Luis Herrera Campins (περίοδος διακυβέρνησης 1979-1984) ευκαιρίες αν επεκτείνουν το μέγεθος και το ρόλο του κράτους. Ωστόσο στο τέλος της προεδρίας του επόμενου προέδρου Jaime Lusinchi η τιμές του πετρελαίου βυθίστηκαν σε τόσο χαμηλά επίπεδα που το κράτος της Βενεζουέλας βρέθηκε σε χειρίστη οικονομική κατάσταση.⁴⁰

³⁷ Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood press, 2005, σελ. 165

³⁸ Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood press,2005, σελ. 163

³⁹ Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood press, 2005, σελ.119-121

⁴⁰ Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood press, 2005, σελ. 123

Ο Carlos Andrés Pérez στην πρώτη περίοδο διακυβέρνησης του προχώρησε σε εθνικοποιήσεις βιομηχανιών πετρελαίου και σιδήρου. Μάλιστα αυτές οι κινήσεις υποστήριζε ότι ήταν στρατηγικές για την απόκτηση οικονομικής ανεξαρτησίας. Μάλιστα το 1976 εθνικοποίησε 19 πετρελαϊκές εταιρίες που υπήρχαν στο έδαφος της χώρας. Ίδρυσε την *Petróleos de Venezuela, S.A. (PDVSA)*, που υπάρχει ως σήμερα και διαχειρίζεται τα πετρέλαια της χώρας. Προσπάθησε να κάνει το πετρέλαιο ένα εργαλείο διαπραγμάτευσης που θα βοηθούσε τα φτωχότερα κράτη να βελτιώσουν τη θέση τους στο διεθνές οικονομικό στερέωμα, αλλά ξόδεψε τόσα χρήματα, την περίοδο της πρώτης διακυβέρνησης του, όσα δεν είχαν ξοδέψει ποτέ όλες οι άλλες κυβερνήσεις, τα προηγούμενα 143 χρόνια.⁴¹

Τις επόμενες εκλογές όμως κέρδισε ο Luis Herrera Campins και έτσι το COPEI επανήλθε στην εξουσία. Τα κόμματα COPEI και AD μαζί απέσπασαν σχεδόν 90% των ψήφων.⁴² Η Βενεζουέλα είχε πια εδραιωμένο δικομματικό σύστημα, αφού τα δύο κόμματα COPEI και AD, εναλλάσσονταν στην εξουσία.

Ο Luis Herrera Campins ακύρωσε τον έλεγχο των τιμών που είχε επιβάλλει σε αγαθά και υπηρεσίες ο προκάτοχος του στην προεδρία Carlos Andrés Pérez. Με αυτό ο Campins προσπάθησε να μειώσει το κόστος ζωής, μέσω του οικονομικού ανταγωνισμού. Για αυτή του την πρακτική δέχτηκε κριτικές και τελικά επιτάχυνε τη διαδικασία αύξησης του πληθωρισμού. Επιπλέον παρά τη διεθνή άνοδο της τιμής του πετρελαίου και τα αυξημένα έσοδα για τη Βενεζουέλα, το χρέος της συνέχισε να αυξάνεται. Το 1983 το Bolívar υποτιμήθηκε, εξαιτίας του αυξημένου χρέους και των διεθνών πιέσεων για αποπληρωμή του.⁴³

⁴¹ Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood press, 2005, σελ. 124-125, 167

⁴² Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood press, 2005, σελ. 130

⁴³ Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood press, 2005, σελ. 130-131

Έτσι τις επόμενες εκλογές κέρδισε ο Jaime Lusinchi του κόμματος AD που υπήρξε πρόεδρος την περίοδο 1984 ως 1989. Κατάφερε μείωση του ελλείμματος, εξισορρόπηση του ισοζυγίου πληρωμών και εστίασε στην αγροτική και βιομηχανική παραγωγή. Ωστόσο το Δεκέμβριο του 1986, το Bolívar υποτιμήθηκε εκ νέου, αυξάνοντας πάλι τον πληθωρισμό. Στο τέλος της προεδρίας του ήρθε αντιμέτωπος με μεγάλη μείωση των τιμών του πετρελαίου.⁴⁴

Έτσι το 1989 ο Carlos Andres Perez εξελέγει πρόεδρος για δεύτερη φορά.

ΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ CARLOS ANDRES PEREZ, ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΠΡΑΞΙΚΟΠΗΜΑΤΟΣ ΤΟ 1992 ΚΑΙ ΠΡΩΤΗ ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΤΟΥ ΟΥΓΚΟ ΤΣΑΒΕΣ ΣΤΟ ΠΡΟΣΚΗΝΙΟ

Η δεύτερη περίοδος διακυβέρνησης του προέδρου Carlos Andrés Pérez σηματοδεύτηκε από βαθιά οικονομική κρίση και προσφυγή στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Οι όροι της συμφωνίας δεν έγιναν αντικείμενο διαβούλευσης στη Βουλή και γνωστοποιήθηκαν στο λαό μετά την υπογραφή τους. Η βαθιά διαίρεση που υπήρχε στην κοινωνία, έγινε φανερή το 1989, σε ένα γεγονός που έγινε γνωστό ως Caracazo. Το Caracazo έγινε σε χρονική περίοδο κατά την οποία οι διεθνείς οικονομικοί οργανισμοί είχαν επιβάλλει σκληρά μέτρα στη χώρα. Ξεκίνησαν διαμαρτυρίες και μαζικές διαδηλώσεις στους δρόμους του Καρακάς, ενώ εκτεταμένες λεηλασίες έλαβαν χώρα σε διάφορες πόλεις, σε τέτοιο βαθμό που δεν είχε ξανασυμβεί στην ιστορία της χώρας. Η κυβέρνηση αντέδρασε με απαγόρευση κυκλοφορίας μετά από συγκεκριμένη ώρα και βίαιη καταστολή και εκατοντάδες άτομα (κάποιοι κάνουν λόγο για πάνω από 3.000 χιλιάδες) έχασαν τη ζωή τους. 396 δολοφονημένοι είναι

⁴⁴ Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood press, 2005, σελ. 132-133,137

καταγεγραμμένοι από μη κυβερνητική οργάνωση ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Οι διαμαρτυρίες αφορούσαν κυρίως την αντίδραση στην αύξηση της τιμής της βενζίνης και στις πολιτικές της ελεύθερης αγοράς.⁴⁵

Βέβαια τα γεγονότα που οδήγησαν σε τόσο μεγάλες διαμαρτυρίες και βίαια γεγονότα ήταν πολλά: η έλλειψη βασικών αγαθών για τα φτωχά κοινωνικά στρώματα, η δυσανάλογη αύξηση των εισιτηρίων στα ΜΜΜ και των τιμών του πετρελαίου, αλλά και η εφαρμογή αστυνομικής καταστολής.⁴⁶

Πολλοί θεωρούν το Caracazo της 27-28^{ης} Φεβρουαρίου, ως γεγονός που σηματοδότησε τη γέννηση της Μπολιβαριανής Επανάστασης. Το σίγουρο είναι σηματοδότησε την διάλυση του συστήματος Punto Fijo και τη ριζοσπαστικοποίηση πολλών νεαρών αξιωματικών των ενόπλων δυνάμεων και ανάμεσα τους Ούγκο Τσάβες, οι οποίοι σοκαρίστηκαν από την χρησιμοποίηση του στρατού ενάντια στο λαό.⁴⁷

Η εφαρμογή των πολιτικών προσαρμογής έφερε στο φως δύο χαρακτηριστικά της Βενεζουελάνικης δημοκρατίας, τα οποία είχαν και άλλες χώρες της Λατινικής Αμερικής, αλλά στη Βενεζουέλα δεν είχαν γίνει φανερά, λόγω των εσόδων από το πετρέλαιο. Πρώτον την ελιτίστικη φύση του καθεστώτος, το οποίο κρατούσε στο περιθώριο και αγνοούσε τα αιτήματα της πλειοψηφίας του λαού. Δεύτερον, τη μειωμένη αυτονομία του πολιτικού συστήματος στη λήψη αποφάσεων, εξαιτίας οικονομικών και γεωπολιτικών συνθηκών. Αυτά τα δύο θέματα αργότερα αποτέλεσαν βασικούς άξονες της πολιτικής του προέδρου Τσάβες και για αυτό έδωσε

⁴⁵ Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, "The New Latin American Left: Utopia Reborn", Transnational Institute, Pluto Press, 2008, σελ. 74

Και

Iain Bruce, "The Real Venezuela: Making Socialism in the 21st Century", Pluto Press, 2008, σελ. xvi

και

<http://www.bbc.co.uk/news/world-latin-america-12593085>

και

<http://www.reuters.com/article/2009/09/22/idUSN21321293>

⁴⁶ Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood Press, 2005, σελ. 142

⁴⁷ Iain Bruce, "The Real Venezuela: Making Socialism in the 21st Century", Pluto Press, 2008, σελ. xvi

ιδιαίτερη βαρύτητα στην εθνική αυτονομία και στα αιτήματα του λαού. Αυτό είναι και ένας από τους λόγους της τεράστιας λαϊκής υποστήριξης που απολάμβανε κατά τη διάρκεια της ζωής και της διακυβέρνησης του.⁴⁸

Στις 4 Φεβρουαρίου 1992, ο Ούγκο Τσάβες πραγματοποίησε, εναντίον του προέδρου Carlos Andrés Pérez, απόπειρα πραξικοπήματος με το Μπολιβαριανό Επαναστατικό Κίνημα 200 (Movimiento Bolivariano Revolucionario 200, MBR-200), το οποίο ο Τσάβες είχε ιδρύσει το 1983. Η απόπειρα, στην οποία υπήρξαν νεκροί και τραυματίες, απέτυχε. Μάλιστα το Νοέμβριο του 1992 έγινε και δεύτερη απόπειρα, πάλι από στρατιωτικούς, αλλά και πολίτες που ανήκαν στην άκρα αριστερά ενώ ο Τσάβες βρισκόταν στη φυλακή. Και η δεύτερη απόπειρα απέτυχε.⁴⁹

Όταν είδε την απόπειρα πραξικοπήματος να αποτυγχάνει ο Τσάβες σε σύντομο διάγγελμα που απεύθυνε, ζήτησε στους συνεργούς του να παραδώσουν τα όπλα καθώς ο ίδιος αναλάμβανε την ευθύνη για την αποτυχία της προσπάθειας. Επιπλέον τόνισε στο λαό ότι και ο ίδιος προερχόταν από τα φτωχά λαϊκά στρώματα της κοινωνίας.⁵⁰ Επίσης είπε στο λαό ότι ο στόχος του απέτυχε μόνο «προς το παρόν».⁵¹

Λέγεται ότι ο Τσάβες από εκείνη τη μέρα κατάφερε να αποτυπωθεί στο μυαλό του λαού της Βενεζουέλας. Εγκαθιδρύθηκε σαν λαϊκός ήρωας και

⁴⁸ Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, "The New Latin American Left: Utopia Reborn", Transnational Institute, pluto press, 2008, σελ. 74-75

⁴⁹ Nikolas Kozloff, "Revolution!: South America and the Rise of the New Left", Palgrave Macmillan, 2008, σελ.5

Και

Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood press, 2005, σελ. 143

και

<http://www.vimaonline.gr/default.asp?pid=20&ct=1&artid=10030>

και

http://en.wikipedia.org/wiki/1992_Venezuelan_coup_d'etat_attempts

⁵⁰ Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood press, 2005, σελ. 143

⁵¹ Iain Bruce, "The Real Venezuela: Making Socialism in the 21st Century", Pluto Press, 2008, σελ. xvi

κομβικό σημείο αναφοράς της δυσαρέσκειας των πολιτών ενάντια στο πολιτικό σύστημα. Έμεινε στη φυλακή για δύο χρόνια.⁵²

Παρά την αποτυχία αυτής της προσπάθειας, η απόπειρα πραξικοπήματος έφερε τον Τσάβες στο προσκήνιο και κατέδειξε την ένταση για τα πολιτικά ζητήματα που επικρατούσε ανάμεσα στα στρατεύματα.⁵³

Η απουσία λαϊκής αντίδρασης για την υπεράσπιση της δημοκρατικά εκλεγμένης κυβέρνησης στις απόπειρες πραξικοπήματος, έδειξε την αυξανόμενη απώλεια νομιμότητας του πολιτικού συστήματος στα μάτια του λαού.⁵⁴

Ο Carlos Andrés Pérez δεν κατάφερε να ολοκληρώσει την δεύτερη θητεία του, καθώς το Κογκρέσο τον απομάκρυνε με κατηγορίες για διαφθορά.⁵⁵

Το 1994 ο Rafael Caldera ανέλαβε την εξουσία για δεύτερη φορά, μετά τη διεξαγωγή εκλογών το Δεκέμβριο του 1993.⁵⁶

Είχε εγκαταλείψει το κόμμα που είχε ιδρύσει ο ίδιος το COPEI,⁵⁷ καθώς του είχαν αρνηθεί να είναι υποψήφιος για την προεδρία και δημιούργησε

⁵² Iain Bruce, "The Real Venezuela: Making Socialism in the 21st Century", Pluto Press, 2008, σελ. xvi

⁵³ Nikolas Kozloff, "Revolution!: South America and the Rise of the New Left", Palgrave Macmillan, 2008, σελ.5

⁵⁴ Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, "The New Latin American Left: Utopia Reborn", Transnational Institute, Pluto Press, 2008, σελ. 74

⁵⁵ Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, "The New Latin American Left: Utopia Reborn", Transnational Institute, Pluto Press, 2008, σελ. 75

⁵⁶ Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood Press, 2005, σελ. 146-147

⁵⁷ Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood Press, 2005, σελ. 147

το κόμμα *Convergencia Nacional*, το οποίο ήταν συνασπισμός διαφόρων κομμάτων. Με αυτό κέρδισε τις εκλογές.⁵⁸ Ο Rafael Caldera, το 1994 ελευθέρωσε τον Ούγκο Τσάβες από τη φυλακή και όλες οι κατηγορίες εναντίον του αποσύρθηκαν.⁵⁹ Κατά τη δεύτερη διακυβέρνηση του ο Caldera ήρθε αντιμέτωπος με την χειρότερη οικονομική κρίση που είχε αντιμετωπίσει η χώρα, με προβλήματα όπως υψηλός πληθωρισμός και κατάρρευση τραπεζών.⁶⁰ Τελικά υπέγραψε συμφωνία με το ΔΝΤ. Με το όνομα *Agenda Venezuela*, υιοθέτησε ένα πρόγραμμα που περιελάμβανε νεοφιλελεύθερες πολιτικές που πριν είχε απορρίψει. Η επιδείνωση του βιοτικού επιπέδου των πολιτών συνεχίστηκε, όπως και η κρίση του πολιτικού συστήματος και των κομμάτων.⁶¹

ΚΑΤΑΡΡΕΥΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΟΜΜΑΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΗΨΗ ΤΗΣ ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ ΑΠΟ ΤΟΝ ΟΥΓΚΟ ΤΣΑΒΕΣ

Τη δεκαετία του 1990 λόγω των ιδιωτικοποιήσεων και των νέων φιλελεύθερων μέτρων που επιβλήθηκαν με την προσφυγή στο ΔΝΤ, υπήρξαν ισχυρές κοινωνικές εντάσεις. Επίσης, υπήρξαν απεργίες και διαδηλώσεις. Το 1996 μετά την ανακοίνωση ενός επιπλέον προγράμματος λιτότητας, ξέσπασαν ταραχές. Τον Αύγουστο του 1997 υπήρξε γενική

Και

Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, "The New Latin American Left: Utopia Reborn", Transnational Institute, pluto press, 2008, σελ. 75

⁵⁸ Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood press, 2005, σελ. 147
Και

Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, "The New Latin American Left: Utopia Reborn", Transnational Institute, pluto press, 2008, σελ. 75

⁵⁹ Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, "The New Latin American Left: Utopia Reborn", Transnational Institute, pluto press, 2008, σελ. 75

⁶⁰ Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood press, 2005, σελ. 147

⁶¹ Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, "The New Latin American Left: Utopia Reborn", Transnational Institute, pluto press, 2008, σελ. 75

απεργία, ενώ η Ομοσπονδία των εργατών της χώρας ζητούσε αύξηση μισθών στον ιδιωτικό τομέα και μείωση τιμών στα καύσιμα.⁶²

Τα δύο κόμματα του δικομματικού συστήματος είχαν πέσει σε ανυποληψία και υπήρχαν κατηγορίες για διαφθορά. Το Νοέμβριο του 1997, η αντιπολίτευση κατηγορούσε τον υπουργό Οικονομικών του κόμματος Acción Democrática-AD, για κακοδιαχείριση ομολόγων αξίας ενός δισεκατομμυρίου δολαρίων.⁶³

Τα κόμματα COPEI και AD, είδαν μεγάλη πτώση στις βουλευτικές εκλογές του 1998, που έγιναν ένα μήνα πριν τις προεδρικές. Στις βουλευτικές το AD πήρε 24%, το COPEI 12%, ενώ το Movimiento Quinta República -MVR που ήταν το κόμμα του Τσάβες πήρε 20%. Το MAS πήρε 9%, το PPT 3,45% και το KK Βενεζουέλας 0,58%.⁶⁴

Εν τω μεταξύ ο Ούγκο Τσάβες μετά την απελευθέρωση του από τη φυλακή, είχε γίνει σύμβολο ενάντια στο παλαιό πολιτικό μοντέλο που κυριαρχούσε στη χώρα μετά το 1958.⁶⁵

Β' ΜΕΡΟΣ

⁶² Δημήτρης Καλτσώνης, "Το δίλημμα της μπολιβαριανής δημοκρατίας-Κράτος & δίκαιο στη Βενεζουέλα του Ούγκο Τσάβες", Ξιφαράς, 2009,σελ. 29

⁶³ Δημήτρης Καλτσώνης, "Το δίλημμα της μπολιβαριανής δημοκρατίας-Κράτος & δίκαιο στη Βενεζουέλα του Ούγκο Τσάβες", Ξιφαράς, 2009,σελ. 29

⁶⁴ Δημήτρης Καλτσώνης, "Το δίλημμα της μπολιβαριανής δημοκρατίας-Κράτος & δίκαιο στη Βενεζουέλα του Ούγκο Τσάβες", Ξιφαράς, 2009,σελ. 30

⁶⁵ Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood press, 2005, σελ. 148

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΗΓΕΤΗ ΤΣΑΒΕΣ

Από το 1999 η πολιτική ζωή της Βενεζουέλας κυριαρχήθηκε από την έντονη προσωπικότητα του Ούγκο Ραφαέλ Τσάβες Φρίας, ο οποίος ήταν πρόεδρος τα τελευταία δεκατέσσερα χρόνια, ως το τέλος της ζωής του.

Όπως οι περισσότεροι βενεζουελάνοι, είχε ρίζες από διάφορα μέρη. Είχε προγόνους λευκούς, ινδιάνους αλλά και έγχρωμους.⁶⁶

Ο προπάππος του από την πλευρά της μητέρας του, ο Pedro Perez Delgado, από το 1914 ως το 1922 που τον συνέλαβαν, αγωνιζόταν ενάντια στη δικτατορία του Juan Vicente Gómez και ο Τσάβες είχε ακούσει να λένε ότι ο προπάππος του είχε σκοτώσει άνθρωπο. Παρόλο που οι γονείς του δεν μιλούσαν με περηφάνια για τον αντάρτη της οικογένειας, οι πράξεις του «συνέβαλαν πολύ σε αυτό που είμαι σήμερα» είχε πει ο Τσάβες.⁶⁷

Προερχόταν από φτωχή οικογένεια. Ήταν γιός δασκάλων και μεγάλωσε σε ένα μικρό χωριό στα δυτικά της χώρας,⁶⁸ στο Sabareta της πολιτείας Barinas. Ήταν το δεύτερο παιδί των Hugo de los Reynes Chávez και Elena Frías de Chávez. Ο μεγαλύτερος αδερφός του ήταν ο Adan. Οι γονείς του είχαν συνολικά έξι παιδιά, τα οποία ενθάρρυναν να μορφωθούν για να φύγουν από τη φτώχεια.⁶⁹ Ο Ούγκο και ο Adan, μεγάλωσαν με τη γιαγιά τους Rosa Inés. Ο Ούγκο Τσάβες επαινεί συχνά τη γιαγιά του γιατί τον έμαθε «να μελετάει, να δουλεύει, να είναι τίμιος». Σαν παιδί βοηθούσε τη γιαγιά του να μαζεύει παπάγιες και να τις ξεφλουδίζει. Η γιαγιά τις μαγείρευε με ζάχαρη και ο Ούγκο τις πουλούσε στο σχολείο, ενώ η γιαγιά

⁶⁶ Judith Levin, Arthur Meier Schlesinger, "Hugo Chavez (Modern World Leaders)", Infobase Publishing, 2007, σελ. 51

⁶⁷ Judith Levin, Arthur Meier Schlesinger, "Hugo Chavez (Modern World Leaders)", Infobase Publishing, 2007, σελ. 50

⁶⁸ Nikolas Kozloff, "Revolution!: South America and the Rise of the New Left", Palgrave Macmillan, 2008, σελ. 3

⁶⁹ Judith Levin, Arthur Meier Schlesinger, "Hugo Chavez (Modern World Leaders)", Infobase Publishing, 2007, σελ. 46-47

του, του έδινε μικρό μέρος των κερδών. Επίσης, κατά την παιδική του ηλικία μάζευε και πουλούσε πορτοκάλια. Παρά τη φτώχεια, τη σκληρή δουλειά και το ότι πήγαινε στο σχολείο με φθαρμένα ρούχα και αυτοσχέδια σανδάλια, ο Τσάβες δεν ήταν δυστυχισμένος στην παιδική του ηλικία.⁷⁰ Η μητέρα του ήθελε να γίνει παπάς και ο μικρός Ούγκο σαν παιδί βοηθούσε στην εκκλησία. Μάλιστα χτυπούσε τις καμπάνες τόσο χαρακτηριστικά που όλοι καταλάβαιναν ότι τις χτυπάει εκείνος.

Σαν παιδί είχε αρκετά ταλέντα. Του άρεσε να ασχολείται με τη ζωγραφική και τη γλυπτική και είχε κερδίσει βραβεία για τα έργα του, ενώ είχε εργαστεί και ως τραγουδιστής σε παιδικά πάρτη γενεθλίων.⁷¹

Στα 17 του ξεκίνησε να παρακολουθεί τη βενεζουελάνικη Ακαδημία Στρατιωτικών Επιστημών στο Καρακάς, όπου πήρε μαθήματα κατασκευής όπλων, έπαιζε baseball, μελέτησε πολιτικές επιστήμες και «μαρξισμό-λενινισμό», αλλά μελέτησε και για τον Σιμόν Μπολίβαρ, για τον οποίο έδειχνε ενδιαφέρον από παιδί. Με τους φίλους του συζητούσαν για τον «μπολιβαριανισμό» και το όνειρο για μια ενωμένη Λατινική Αμερική. Ο συγγραφέας Gabriel García Márquez, έλεγε ότι η πολιτική «αφύπνιση» του Τσάβες έγινε με τη δολοφονία του Σαλβαδόρ Αλιέντε στη Χιλή το 1973.⁷²

Όταν ο Τσάβες αποφοίτησε από τη Στρατιωτική Ακαδημία το 1975, άρχισε να σκέφτεται την ανάγκη για ανάμειξη του στρατού στη διακυβέρνηση της χώρας.⁷³

Διαφωνούσε σε θέματα πολιτικής με την οικογένεια του, ενώ έβλεπε τον προπάππο του σαν αγωνιστή για την ελευθερία και όχι σαν δολοφόνο. Μάλιστα δεν μιλούσε για πολιτική με την οικογένεια του όσο σπούδαζε

⁷⁰ Judith Levin, Arthur Meier Schlesinger, "Hugo Chavez (Modern World Leaders)", Infobase Publishing, 2007, σελ. 48-49

⁷¹ Judith Levin, Arthur Meier Schlesinger, "Hugo Chavez (Modern World Leaders)", Infobase Publishing, 2007, σελ. 51

⁷² Judith Levin, Arthur Meier Schlesinger, "Hugo Chavez (Modern World Leaders)", Infobase Publishing, 2007, σελ. 54-55

⁷³ Judith Levin, Arthur Meier Schlesinger, "Hugo Chavez (Modern World Leaders)", Infobase Publishing, 2007, σελ. 56

στη Στρατιωτική Ακαδημία. Ο πατέρας του είχε γίνει μέλος του COPEI που ήταν πιο συντηρητικό από τα δύο κύρια κόμματα που υπήρχαν τότε.⁷⁴

Το 1977 παντρεύτηκε τη Nancy Colmenares, μία γυναίκα από τον τόπο όπου καταγόταν και απέκτησαν τρία παιδιά : τη Rosa Virginia, τη Maria Gabriela, and τον Hugo Rafael. Ο γάμος τους κράτησε 18 χρόνια.⁷⁵ (Το 1997 έκανε άλλον ένα γάμο με τη Marisabel Rodríguez,⁷⁶ με την οποία απέκτησε άλλη μία κόρη την Rosines αλλά κατέληξε κι αυτός ο γάμος σε διαζύγιο).

Μετά την αποφοίτηση του συμμετείχε στην κατάπνιξη μια εξέγερσης ανταρτών στο Barinas. Το 1976 στάλθηκε στο Cumaná να σταματήσει μια επανάσταση. Εκεί ένιωσε σοκαρισμένος και αηδιασμένος από τον τρόπο που μεταχειρίζονταν τους αντάρτες. Ακούγοντας τα ουρλιαχτά των ανταρτών όταν τους χτυπούσαν με ρόπαλα του baseball (τυλιγμένα με ύφασμα για να αφήνουν σημάδια), δήλωσε ότι υπό τις διαταγές του δεν θα γίνονται βασανιστήρια. Παρόλο που απειλήθηκε με στρατιωτικό δικαστήριο για τη διαφωνία του με ανώτερο του στρατό, το δικαστήριο τελικά δεν έγινε.⁷⁷ Από αυτό το περιστατικό ήδη φαινόταν ο δυναμικός του χαρακτήρας, καθώς δεν δίστασε να έρθει αντιμέτωπος με ανώτερο του στο στρατό για να υπερασπιστεί τα πιστεύω του.

Άρχισε να προβληματίζεται μετά από αυτά τα περιστατικά. Έβλεπε στρατιώτες δίπλα του να πεθαίνουν, ικετεύοντας τον να μην τους αφήσει να πεθάνουν. Αναρωτιόταν : «Τι κάνω εδώ; από τη μία χωρικοί με στρατιωτικά ρούχα βασανίζουν άλλους χωρικούς αντάρτες, και οι χωρικοί αντάρτες σκοτώνουν άλλους χωρικούς ντυμένους στα πράσινα». Του φάνηκε χωρίς νόημα. Όσοι αλληλοσκοτώνονταν ήταν φτωχοί και χωρίς

⁷⁴ Judith Levin, Arthur Meier Schlesinger, " Hugo Chavez (Modern World Leaders)", Infobase Publishing,2007, σελ. 57

⁷⁵ Judith Levin, Arthur Meier Schlesinger, " Hugo Chavez (Modern World Leaders)", Infobase Publishing,2007, σελ. 57-58

⁷⁶ Judith Levin, Arthur Meier Schlesinger, " Hugo Chavez (Modern World Leaders)", Infobase Publishing,2007, σελ. 120

⁷⁷ Judith Levin, Arthur Meier Schlesinger, " Hugo Chavez (Modern World Leaders)", Infobase Publishing,2007, σελ. 58

πραγματική δύναμη παρόλο που είχαν όπλα. Είχαν πιο πολλά κοινά, παρά διαφορές.⁷⁸

Στα 23 του χρόνια δημιούργησε τον «Απελευθερωτικό Στρατό του λαού της Βενεζουέλας». Συνάντησε ένα άλλο αξιωματικό που αργότερα έγινε φίλος του, τον Jesús Urdaneta Hernández και του είπε για την μικρή αυτή επαναστατική ομάδα. Θεώρησαν ότι είναι μία εναλλακτική στους αντάρτες, μία οργάνωση μέσα στο στρατό.⁷⁹

Το 1980 επέστρεψε στην Στρατιωτική Ακαδημία στο Καρακάς, ως δάσκαλος σε σπορ, όπου εξασκούσε και το αγαπημένο του baseball, αλλά και ως καθηγητής στρατιωτικής ιστορίας και πολιτικής.⁸⁰ Το 1982 του δόθηκε η εντολή χωρίς να το περιμένει να βγάλει λόγο μπροστά σε 1.200 στρατιωτικούς. Χωρίς σημειώσεις και μάλλον χωρίς καν να έχει σχεδιάσει τι θα πει, μίλησε για την ιστορία της καταπίεσης στη Λατινική Αμερική και το πώς 200 χρόνια μετά την ανεξαρτησία από την Ισπανία, ο λαός παρέμενε καταπιεσμένος. Ο Colonel Manrique, διοικητής της μονάδας, παρατήρησε ότι ο Τσάβες μιλούσε σαν πολιτικός. Τότε ένας άλλος στρατιώτης παρατήρησε ότι ο Τσάβες δεν μιλούσε σαν πολιτικός, αλλά σαν «λοχαγός των αντρών του σήμερα». Ο Colonel Manrique είπε στο στράτευμα ότι ο Τσάβες μίλησε χωρίς την άδεια του και τίποτα από αυτά που είπε δεν πρέπει να μαθευτεί έξω από το στράτευμα.⁸¹ Ο Τσάβες μαζί με μερικούς άλλους στρατιώτες έφυγαν για το Samán del Guëre, μια περιοχή 6 μίλια μακριά. Εκεί κάτω από τι σκιά ενός δέντρου όπου λεγόταν ότι είχε ξεκουραστεί ο Μπολίβαρ, ορκίστηκαν έναν όρκο παρόμοιο με αυτόν που είχε κάνει ο Μπολίβαρ, όταν στόχευε την απελευθέρωση της Λατινικής Αμερικής. Μόνο που αντί για τον όρκο του Μπολίβαρ για «σπάσιμο των αλυσίδων της ισπανικής κυριαρχίας», μίλησαν για «σπάσιμο των αλυσίδων που μας καταπιέζουν και καταπιέζουν το λαό με

⁷⁸ Judith Levin, Arthur Meier Schlesinger, "Hugo Chavez (Modern World Leaders)", Infobase Publishing, 2007, σελ. 58

⁷⁹ Judith Levin, Arthur Meier Schlesinger, "Hugo Chavez (Modern World Leaders)", Infobase Publishing, 2007, σελ. 58-59

⁸⁰ Judith Levin, Arthur Meier Schlesinger, "Hugo Chavez (Modern World Leaders)", Infobase Publishing, 2007, σελ. 59

⁸¹ Judith Levin, Arthur Meier Schlesinger, "Hugo Chavez (Modern World Leaders)", Infobase Publishing, 2007, σελ. 61

τη θέληση των ισχυρών». Εκεί ίδρυσαν το Μπολιβαριανό Επαναστατικό Κίνημα 200 (το 200 ήταν από τη 200στη επέτειο γενεθλίων του Μπολίβαρ)⁸². Το έδαφος είχε προετοιμαστεί. Όπως αναφέρθηκε πιο πάνω, με το Μπολιβαριανό Επαναστατικό Κίνημα 200, πραγματοποιήθηκε η απόπειρα πραξικοπήματος το 1992.

Το πώς η οικονομική και πολιτική κρίση, οδήγησε στα γεγονότα του Caracazo, πως η απόπειρα πραξικοπήματος το 1992, από τον Ούγκο Τσάβες τον έφερε στο προσκήνιο και τον έκανε γνωστό, αναφέρθηκαν στο κεφάλαιο για την ιστορία της χώρας. Ένας ηγέτης που αργότερα σημάδεψε την ιστορία της χώρας, ήταν ήδη στο δρόμο για την εξουσία, για την πραγμάτωση των οραμάτων του και την απελευθέρωση του λαού του, όπως ο ίδιος πίστευε.

Η ιδεολογία του δεν ανήκε ξεκάθαρα σε μία κατεύθυνση. Σε ομιλία του είχε τονίσει ότι εμπνεόταν από τον Ιησού από τη Ναζαρέτ, τον Σιμόν Μπολίβαρ και τον Τσε Γκεβάρα.⁸³ Αν και αναγνώριζε τη συνεισφορά του Μάρξ ⁸⁴, δεν ήταν κομμουνιστής. Δεν ήταν υπέρ της κατάργησης της ιδιοκτησίας, αν και δεν το είχε αποκλείσει για το μέλλον, καθώς όπως είχε πει «αυτή τη στιγμή θα ήταν τρέλα... δεν είναι η ώρα». ⁸⁵

Θεωρούσε ότι στη Βενεζουέλα και γενικά στη Λατινική Αμερική, οι αλλαγές πρέπει να προκύψουν από τις δικές τους ρίζες, τη δική τους ιστορία και τις δικές τους παραδόσεις.⁸⁶ Για αυτό εξάλλου έδινε τόσο μεγάλη αξία στο Σιμόν Μπολίβαρ. Επίσης στις ομιλίες του τόνιζε τη σημασία της συμμετοχικής δημοκρατίας και ασκούσε κριτική στον

⁸² Judith Levin, Arthur Meier Schlesinger, "Hugo Chavez (Modern World Leaders)", Infobase Publishing, 2007, σελ. 61- 62

⁸³ Iain Bruce, "The Real Venezuela: Making Socialism in the 21st Century", Pluto Press, 2008, σελ. 4

⁸⁴ Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, "The New Latin American Left: Utopia Reborn", Transnational Institute, Pluto Press, 2008, σελ. 76

⁸⁵ Iain Bruce, "The Real Venezuela: Making Socialism in the 21st Century", Pluto Press, 2008, σελ. 6

⁸⁶ Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, "The New Latin American Left: Utopia Reborn", Transnational Institute, Pluto Press, 2008, σελ. 76

καπιταλισμό και το νεοφιλελευθερισμό.⁸⁷ Σε ομιλία του είχε τονίσει ότι κάθε μέρα ένιωσε πιο επαναστάτης, γιατί πειθόταν ότι «ο μόνος τρόπος να σταματήσει η καπιταλιστική κυριαρχία», ήταν μέσω της επανάστασης και ότι δεν υπήρχε άλλος τρόπος.⁸⁸

Το θέμα του σοσιαλισμού ήταν κυρίαρχο στις ομιλίες του Τσάβες, ο οποίος έκανε λόγο για το «σοσιαλισμό του 21ου αιώνα»⁸⁹. Αν και φαίνεται ότι δεν μιλούσε για σοβιετικού τύπου σοσιαλισμό, καθώς έκανε λόγο για σοσιαλισμό ενός νέου αιώνα, δεν ήταν ξεκάθαρο ποιες θα ήταν οι διαφορές.⁹⁰ Από ότι φάνηκε κάποιες από αυτές ήταν η μη εφαρμογή μονοκομματικού συστήματος, όπως και η ύπαρξη ιδιωτικών επιχειρήσεων, παρόλο που πολλές εθνικοποιήσεις έλαβαν χώρα.

Πολλοί τον χαρακτήρισαν ως άλλον ένα caudillo, καθώς ήταν πολιτικός αλλά και στρατιωτικός. Ήταν επίσης, μια πολύ έντονη και θα μπορούσαμε να πούμε χαρισματική προσωπικότητα. Μάλιστα από αυτόν έχει δημιουργηθεί ολόκληρη ιδεολογία με το όνομα “chavismo”, ενώ οι οπαδοί του ονομάζονται “chavistas”. Η διαφορές με άλλους caudillo, είναι βέβαια πολλές. Ο Τσάβες ήρθε στην εξουσία με εκλογές. Χρησιμοποιούσε εκτός από τις εκλογές και τα δημοψηφίσματα, τα οποία είναι θεσμός άμεσης δημοκρατίας. Επίσης επέφερε μεγάλες αλλαγές, που δεν είχαν καταφέρει να επιφέρουν άλλοι πρόεδροι της Βενεζουέλας, όπως απεξάρτηση της χώρας από την κηδεμονία των ΗΠΑ. Το γεγονός αυτό, να μεν υπαγορεύτηκε από την ιδεολογία του για την πορεία προς το «σοσιαλισμό του 21^{ου} αιώνα», αλλά φαίνεται να βασίζεται και στις αρχές της realpolitik, καθώς όπως θα αναλυθεί παρακάτω ο Τσάβες προσπάθησε να κάνει τη

⁸⁷ Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, “The New Latin American Left: Utopia Reborn”, Transnational Institute, Pluto Press, 2008, σελ. 83

⁸⁸ Iain Bruce, “The Real Venezuela: Making Socialism in the 21st Century”, Pluto Press, 2008, σελ. 4

⁸⁹ Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, “The New Latin American Left: Utopia Reborn”, Transnational Institute, Pluto Press, 2008, σελ. 96

Και

Iain Bruce, “The Real Venezuela: Making Socialism in the 21st Century”, Pluto Press, 2008, σελ. 6

⁹⁰ Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, “The New Latin American Left: Utopia Reborn”, Transnational Institute, Pluto Press, 2008, σελ. 96

Βενεζουέλα ισχυρή χώρα, ενώ έκανε και συμμαχίες με αντιπάλους των ΗΠΑ.⁹¹

Όπως οι περισσότερες έντονες και χαρισματικές προσωπικότητες, υπήρξε αμφιλεγόμενο πρόσωπο. Έχει δεχτεί μεγάλη υποστήριξη από τους οπαδούς του αλλά και μεγάλο πόλεμο από τους πολιτικούς του αντιπάλους.

Η πτώση του δικομματισμού στη χώρα και η ανάληψη της προεδρίας από τον Τσάβες το 1999, αναφέρονται στη συνέχεια.

ΠΡΩΤΗ ΕΚΛΟΓΗ ΚΑΙ ΑΝΟΔΟΣ ΣΤΗΝ ΕΞΟΥΣΙΑ

Το 1997 ιδρύθηκε το Movimiento Quinta República -MVR («Κίνημα της 5ης δημοκρατίας»), το οποίο συμμετείχε στις εκλογές του 1998. Μέχρι τις εκλογές του 1998 το MVR είχε γίνει σημείο αναφοράς για την αριστερά στη Βενεζουέλα. Πολλά κόμματα της αριστεράς αποφάσισαν να το στηρίξουν, όπως το Movimiento al Socialismo- MAS («Κίνημα για το Σοσιαλισμό»), το Patria Para Todos- PPT(Πατρίδα για όλους), το Partido Comunista de Venezuela- PCV («Κομμουνιστικό Κόμμα Βενεζουέλας»), το Movimiento Electoral del Pueblo- MEP (Εκλογικό Κίνημα του λαού) και άλλα μικρότερα κόμματα. Όλα μαζί σχημάτισαν το Polo Patriótico-PP («Πατριωτικός Πόλος»)⁹²

⁹¹ Abraham F. Lowenthal, Ted Piccone and Laurence Whitehead, "Shifting the Balance: Obama and the Americas", Brookings Latin America Initiative Books, November 2010, σελ.69-71

⁹² Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, "The New Latin American Left: Utopia Reborn", Transnational Institute, pluto press, 2008, σελ. 75-76

Και

Δημήτρης Καλτσώνης, "Το δίλημμα της μπολιβαριανής δημοκρατίας-Κράτος & δίκαιο στη Βενεζουέλα του Ούγκο Τσάβες", Ξιφαράς, 2009,σελ. 30

Τα κόμματα *Acción Democrática-AD* και *Comité de Organización Política Electoral Independiente-COPEI*, τα οποία ήταν τα ισχυρά κόμματα του δικομματισμού στο παρελθόν, αποφάσισαν την τελευταία στιγμή να άρουν την υποστήριξη στους υποψηφίους τους, Irene Saez και Luis Alvaro Uscero, και να υποστηρίξουν τον Henrique Salas Römer σε μια ύστατη προσπάθεια να εμποδίσουν την νίκη του Τσάβες. Ωστόσο αυτό δεν κατέστη δυνατόν και ο Τσάβες κέρδισε τις εκλογές της 6^{ης} Δεκεμβρίου 1998 με ποσοστό 56.2% ⁹³(το μεγαλύτερο ποσοστό που είχε πετύχει πρόεδρος από το 1983 όταν ο Jaime Lusinchi είχε κερδίσει με 58.4%).

Τα δυο, πανίσχυρα μέχρι τότε, κόμματα του δικομματισμού παρόλο που υποστήριζαν κοινό υποψήφιο, δεν μπόρεσαν να ξεπεράσουν το 40% έναντι του 90% που ελάμβαναν άλλοτε.⁹⁴

Στις εκλογές του 1998 η Βενεζουέλα κάλεσε για πρώτη φορά ξένους εκλογικούς παρατηρητές. Ο Οργανισμός Αμερικανικών κρατών, η Ευρωπαϊκή Ένωση, το Carter Center και το International Republican Institute έστειλαν αντιπροσώπους.

Στις 2 Φεβρουαρίου 1999, ο Ούγκο Τσάβες ορκίστηκε Πρόεδρος.

Όταν ο Τσάβες ανέλαβε την εξουσία το 1999, ήταν σε μεγάλο βαθμό απομονωμένος στην περιοχή, αφού οι περισσότερες κυβερνήσεις της Λατινικής Αμερικής θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν νεοφιλελεύθερες και σύμμαχοι της πολιτικής των ΗΠΑ.

⁹³ Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, "The New Latin American Left: Utopia Reborn", Transnational Institute, Pluto Press, 2008, σελ.76

⁹⁴ Δημήτρης Καλτσώνης, "Το δίλημμα της μπολιβαριανής δημοκρατίας-Κράτος & δίκαιο στη Βενεζουέλα του Ούγκο Τσάβες", Ξιφαράς, 2009, σελ. 30 και
Εφημερίδα, Ελλάδα, 14 Ιανουαρίου 2013

Μετά την εκλογή Τσάβες η Βενεζουέλα έγινε η πρώτη από μια σειρά χωρών(Βολιβία, Εκουαδόρ κλπ) που επέλεξαν προέδρους που έφεραν ριζοσπαστικές αλλαγές είτε με αλλαγή του συντάγματος, είτε με αναδιανομή πλούτου και πόρων σε ομάδες ατόμων που ως τότε βρίσκονταν αποκλεισμένοι.⁹⁵

Πανεπιστήμιο Πειραιώς

Γ' ΜΕΡΟΣ

⁹⁵ Abraham F. Lowenthal, Ted Piccone and Laurence Whitehead, "Shifting the Balance: Obama and the Americas", Brookings Latin America Initiative Books, November 2010, σελ. 70

ΟΙ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΕΣ ΑΛΛΑΓΕΣ, ΟΙ ΠΡΩΤΕΣ ΤΟΥ ΠΡΑΞΕΙΣ ΩΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΚΑΙ ΤΟ ΠΡΑΞΙΚΟΠΗΜΑ

Το πολιτικό πρόγραμμα του Τσάβες διακήρυσσε μια «ειρηνική επανάσταση», μια «άλλου τύπου δημοκρατία» και εξέφραζε αντίθεση στη «δικτατορία του άγριου καπιταλισμού».⁹⁶

Το νέο Σύνταγμα του 1999 στη Βενεζουέλα υιοθετήθηκε μετά από σύγκληση Συντακτικής Συνέλευσης και λαϊκό δημοψήφισμα, που ήταν οι πρώτες πράξεις της κυβέρνησης του.

Σύμφωνα με το προηγούμενο Σύνταγμα, η διαδικασία αναθεώρησης έπρεπε να αποφασιστεί από το ένα τρίτο των μελών του Κογκρέσου ή από την πλειοψηφία των δύο νομοθετικών σωμάτων, δηλαδή του Κογκρέσου και της Γερουσίας. Μετά να εγκριθεί από τα δύο τρίτα αυτών των σωμάτων, να συζητηθεί και να υποβληθεί σε δημοψήφισμα. Ωστόσο η νέα κυβέρνηση Τσάβες, αντί αυτής της διαδικασίας χρησιμοποίησε το άρθρο 181 του Οργανικού Νόμου για την ψηφοφορία και την πολιτική συμμετοχή, που προέβλεπε τη δυνατότητα προσφυγής σε συμβουλευτικό δημοψήφισμα για σημαντικά θέματα εθνικού ενδιαφέροντος, μετά από πρωτοβουλία του Προέδρου της δημοκρατίας ή του Κογκρέσου.⁹⁷

Μάλιστα το γεγονός ότι η πρώτη πράξη της κυβέρνησης του, ήταν να καλέσει σε δημοψήφισμα για τη σύγκληση ή όχι, Εθνικής Συντακτικής Συνέλευσης, ήταν ένας τρόπος να εφαρμόσει τη συμμετοχική δημοκρατία στην οποία πίστευε.⁹⁸ Παρά τις αντιδράσεις της παλαιάς πολιτικής ελίτ, το Ανώτατο Δικαστήριο ενέκρινε τη συνταγματικότητα του δημοψηφίσματος, το οποίο έγινε τον Απρίλιο του 1999 και ο Τσάβες κέρδισε.⁹⁹

⁹⁶ Δημήτρης Καλτσώνης, "Το δίλημμα της μπουλιβαριανής δημοκρατίας-Κράτος & δίκαιο στη Βενεζουέλα του Ούγκο Τσάβες", Ξιφαράς, 2009,σελ. 31

⁹⁷ Δημήτρης Καλτσώνης, "Το δίλημμα της μπουλιβαριανής δημοκρατίας-Κράτος & δίκαιο στη Βενεζουέλα του Ούγκο Τσάβες", Ξιφαράς, 2009,σελ. 49

⁹⁸ Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, "The New Latin American Left: Utopia Reborn", Transnational Institute, pluto press, 2008, σελ. 79
Και

Στο δημοψήφισμα ο λαός ρωτήθηκε αν συμφωνεί με τη σύγκλιση Συντακτικής Συνέλευσης και το 80% απάντησε ότι συμφωνεί.¹⁰⁰

Η διαδικασία ολοκληρώθηκε στα τέλη του 1999 και στις 30 Δεκεμβρίου, το νέο Σύνταγμα τέθηκε σε ισχύ.¹⁰¹

Βάσει του νέου Συντάγματος, η χώρα μετονομάστηκε σε «Μπολιβαριανή Δημοκρατία της Βενεζουέλας»,¹⁰² για να τιμηθεί ο ήρωας της ανεξαρτησίας, Σιμόν Μπολίβαρ.

Αυτό είχε ιδιαίτερη σημασία, καθώς ο Σιμόν Μπολίβαρ και οι επαναστατικές για την εποχή του ιδέες του, συμβόλιζαν των αγώνα των λαών της Λατινικής Αμερικής για ανεξαρτησία και την ενοποίηση τους.¹⁰³

Οι αλλαγές που επήλθαν με το νέο Σύνταγμα ήταν πολλές και ριζοσπαστικές.

Η προεδρική μορφή του πολιτεύματος διατηρήθηκε. Ως νομοθετικό σώμα η Εθνοσυνέλευση ενισχύθηκε, αφού το δεύτερο νομοθετικό σώμα, δηλαδή η Γερουσία καταργήθηκε. Επίσης δημιουργήθηκαν νέα κρατικά

Nikolas Kozloff, "Revolution!: South America and the Rise of the New Left", Palgrave Macmillan, 2008, σελ.133-134

⁹⁹ Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, "The New Latin American Left: Utopia Reborn", Transnational Institute, Pluto Press, 2008, σελ. 80

Και

Abraham F. Lowenthal, Ted Piccone and Laurence Whitehead, "Shifting the Balance: Obama and the Americas", Brookings Latin America Initiative Books, November 2010, σελ. 70

Και

<http://www.economist.com/blogs/americasview/2013/03/venezuela-after-chavez>

¹⁰⁰ Δημήτρης Κατσώνης, "Το δίλημμα της μπολιβαριανής δημοκρατίας-Κράτος & δίκαιο στη Βενεζουέλα του Ούγκο Τσάβες", Ξιφαράς, 2009, σελ. 49

¹⁰¹ Δημήτρης Κατσώνης, "Το δίλημμα της μπολιβαριανής δημοκρατίας-Κράτος & δίκαιο στη Βενεζουέλα του Ούγκο Τσάβες", Ξιφαράς, 2009, σελ. 47

¹⁰² Δημήτρης Κατσώνης, "Το δίλημμα της μπολιβαριανής δημοκρατίας-Κράτος & δίκαιο στη Βενεζουέλα του Ούγκο Τσάβες", Ξιφαράς, 2009, σελ. 52

¹⁰³ Δημήτρης Κατσώνης, "Το δίλημμα της μπολιβαριανής δημοκρατίας-Κράτος & δίκαιο στη Βενεζουέλα του Ούγκο Τσάβες", Ξιφαράς, 2009, σελ. 52

όργανα, όπως ο Συνήγορος του Λαού, η Εξουσία των Πολιτών, το Εθνικό Εκλογικό Συμβούλιο.¹⁰⁴

Επίσης, η παλαιά πολιτική ελίτ, έχασε τα προνόμια της.¹⁰⁵

Οι εξουσίες του προέδρου ενισχύθηκαν και η προεδρική θητεία αυξήθηκε σε έξι χρόνια, με δυνατότητα επανεκλογής. Η διάκριση των εξουσιών παρέμεινε. Ωστόσο στις τρεις εξουσίες(δικαστική, εκτελεστική, νομοθετική) προστέθηκαν άλλες δύο: η εξουσία των πολιτών και η εκλογική εξουσία.¹⁰⁶

Το προηγούμενο Σύνταγμα προέβλεπε πενταετή προεδρική θητεία και ο ίδιος Πρόεδρος, δεν μπορούσε να επανεκλεγεί, αν δεν είχε περάσει δεκαετία από την πρώτη εκλογή του.¹⁰⁷

Το άρθρο 12 διακήρυξε ότι τα πετρελαϊκά κοιτάσματα και ο ορυκτός πλούτος που βρίσκεται στον εθνικό χώρο και στην ΑΟΖ αποτελούν δημόσια περιουσία. Με τα άρθρα 302-303 δόθηκε η δυνατότητα εθνικοποίησης της πετρελαϊκής βιομηχανίας. Οι πολυεθνικές επιχειρήσεις αναγκάστηκαν να αποχωρήσουν ή να συνεργαστούν με την κρατική εταιρεία πετρελαίου της Βενεζουέλας, με άλλους όρους πλέον. Με βάση το άρθρο 302 εθνικοποιήθηκαν μερικές ακόμη πολυεθνικές.

Το άρθρο 13 του Συντάγματος απαγόρευσε την εγκατάσταση ξένων στρατιωτικών βάσεων στη χώρα. Βάσει αυτού, κόπηκε η στρατιωτικο-πολιτικής εξάρτησης από τις ΗΠΑ. Η χώρα απέκτησε ανεξάρτητη, πολυδιάστατη εξωτερική πολιτική.¹⁰⁸

¹⁰⁴ Δημήτρης Καλτσώνης, "Το δίλημμα της μπολιβαριανής δημοκρατίας-Κράτος & δίκαιο στη Βενεζουέλα του Ούγκο Τσάβες", Ξιφαράς, 2009,σελ. 52-53

¹⁰⁵ Abraham F. Lowenthal, Ted Piccone and Laurence Whitehead, "Shifting the Balance: Obama and the Americas", Brookings Latin America Initiative Books, November 2010, σελ. 70

¹⁰⁶ Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, "The New Latin American Left: Utopia Reborn", Transnational Institute, Pluto Press, 2008, σελ. 80

¹⁰⁷ Δημήτρης Καλτσώνης, "Το δίλημμα της μπολιβαριανής δημοκρατίας-Κράτος & δίκαιο στη Βενεζουέλα του Ούγκο Τσάβες", Ξιφαράς, 2009,σελ. 100

¹⁰⁸ Εφημερίδα, Ελλάδα, 14 Ιανουαρίου 2013

Μάλιστα η διάταξη του άρθρου 13 εφαρμόστηκε άμεσα, καθώς η Βενεζουέλα, απομάκρυνε από το έδαφος της τις στρατιωτικές βάσεις των ΗΠΑ.¹⁰⁹

Πολύ σημαντικό επίσης ήταν ότι στο νέο Σύνταγμα, υπήρχαν αρκετά σημεία που αναφέρονταν στη λαϊκή συμμετοχή. Το άρθρο 71 θέσπιζε δημοψηφίσματα συμβουλευτικής φύσης σε διάφορους τομείς της πολιτικής ζωής, σε τοπικό αλλά και εθνικό επίπεδο. Επίσης οι εθνικοί νόμοι, σύμφωνα με το άρθρο 74, μπορούν να ακυρωθούν μερικά ή ολικά, με δημοψήφισμα. Το άρθρο 118 αναφέρει ότι η πολιτεία αναγνωρίζει το δικαίωμα των εργατών να αναπτύσσουν οργανώσεις κοινωνικής και συμμετοχικής φύσης. Επίσης τα πολιτικά, πολιτισμικά, γλωσσολογικά, οικονομικά και εδαφικά δικαιώματα των γηγενών προστατεύονται σύμφωνα με τα άρθρα 9 και 119-25. Όσον αφορά στους σκοπούς της συμμετοχική δημοκρατίας, η Μπολιβαριανή νομοθεσία αναφέρεται στη συμμετοχή του λαού στη διαμόρφωση, την εφαρμογή και τον έλεγχο της δημόσιας διοίκησης.¹¹⁰

Έτσι, η συμμετοχική δημοκρατία στην οποία πίστευε ο Τσάβες τελικά δεν αντικατέστησε το μοντέλο της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας που υπήρχε, αλλά μάλλον το συμπλήρωσε με διάφορες μορφές συμμετοχής του λαού στις διαδικασίες.¹¹¹

Τον Ιούλιο του 2000 διεξήχθησαν «πολύ-εκλογές» υπό το νέο Σύνταγμα για την Εθνοσυνέλευση και την Προεδρία.¹¹² Ο Τσάβες πέτυχε την επανεκλογή του στην προεδρία, τον Ιούλιο του 2000 με 59,76 % , χάρη

¹⁰⁹ Δημήτρης Καλτσώνης, "Το δίλημμα της μπολιβαριανής δημοκρατίας-Κράτος & δίκαιο στη Βενεζουέλα του Ούγκο Τσάβες", Ξιφαράς, 2009,σελ. 75

¹¹⁰ Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, "The New Latin American Left: Utopia Reborn", Transnational Institute, pluto press, 2008, σελ. 80-81

¹¹¹ Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, "The New Latin American Left: Utopia Reborn", Transnational Institute, pluto press, 2008, σελ. 80

¹¹² Iain Bruce, "The Real Venezuela: Making Socialism in the 21st Century", Pluto Press, 2008, σελ. xvi, xvii

στην υποστήριξη των φτωχών κοινωνικών στρωμάτων.¹¹³ Επίσης η πλειοψηφία της Εθνοσυνέλευσης ήταν με τον Τσάβες, οι 104 από τις συνολικά 165 θέσεις. Οι 17 από τους συνολικά 23 κυβερνήτες, ήταν επίσης με τον Τσάβες.¹¹⁴

Ωστόσο η πρώτη περίοδος διακυβέρνησης του σημαδεύτηκε και από πολλά προβλήματα.

Εξαιτίας της προτεραιότητας που δόθηκε στις πολιτικές και συνταγματικές αλλαγές τον πρώτο ενάμιση χρόνο της διακυβέρνησης του, δεν υπήρξε ξεκάθαρη κατεύθυνση σε τομείς οικονομικής πολιτικής. Βέβαια η νομισματική και δημοσιονομική πολιτική που εφαρμόστηκε θα μπορούσε να χαρακτηριστεί «ορθόδοξη», αφού προτεραιότητα δόθηκε στη συγκράτηση του πληθωρισμού και στην εξισορρόπηση μακροοικονομικών μεγεθών. Το εξωτερικό χρέος αποπληρωνόταν στην ώρα του, ώστε να αποφευχθεί η προσφυγή στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο.

Κάποια μέτρα όπως το άνοιγμα του τομέα τηλεπικοινωνιών, έγιναν δεκτά ευχαρίστως από τους εκπροσώπους της αγοράς. Ωστόσο η αντίδραση τους σε ένα σώμα 49 νόμων (ειδικά στο νόμο αναδιανομής γης του 2001 και των οργανικών υδρογονανθράκων του 1999) ήταν αντίθετη.¹¹⁵ Επίσης αντίθεση υπήρξε σε ένα νόμο για το ψάρεμα που ευνοούσε τους μικρούς ψαράδες.¹¹⁶

Ειδικά ο νόμος για το θέμα της γης, το *Plan Zamora* της κυβέρνησης χρησιμοποίησε το “ley de tierras” (land law) για να πραγματοποιήσει ριζική μεταρρύθμιση. Φορολογήθηκε η κατοχή γης, η οποία δε

¹¹³ Micheal Tarver and Julia C. Frederick, “The History of Venezuela”, Greenwood press, 2005, σελ. 152

¹¹⁴ Iain Bruce, “The Real Venezuela: Making Socialism in the 21st Century”, Pluto Press, 2008, σελ. xvii

¹¹⁵ Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, “The New Latin American Left: Utopia Reborn”, Transnational Institute, pluto press, 2008, σελ. 85

¹¹⁶ Iain Bruce, “The Real Venezuela: Making Socialism in the 21st Century”, Pluto Press, 2008, σελ. xvii

χρησιμοποιείται και κατέσχεσε με αποζημίωση ιδιωτικά εδάφη που δε χρησιμοποιούνταν για να δοθούν σε μικρούς γεωργούς.¹¹⁷

Το διάταγμα 1510/2001 καθιέρωσε το κράτος ως βασικό παράγοντα εκμετάλλευσης, σχεδιασμού και ελέγχου των υδρογονανθράκων (κυρίως τα άρθρα 9,10,27), ενώ το άρθρο 5 παρ.2 όριζε ότι τα έσοδα από την εκμετάλλευση τους πρέπει να διοχετεύονται στη χρηματοδότηση της υγείας, της εκπαίδευσης, στη μακροοικονομική σταθεροποίηση και τις παραγωγικές επενδύσεις. Βέβαια το κράτος προβλεπόταν να εκμεταλλεύεται τους υδρογονάνθρακες, όχι μόνο άμεσα μέσω κρατικών επιχειρήσεων, αλλά και μέσω μεικτών επιχειρήσεων. Ωστόσο στις μεικτές επιχειρήσεις, τον έλεγχο πρέπει να έχει και πάλι το κράτος, με το να κατέχει τουλάχιστον 50% των μετοχών της μεικτής επιχείρησης.¹¹⁸

Ο Τσάβες πέρασε αυτούς τους νόμους με διατάγματα, με την άδεια της Εθνοσυνέλευσης. Οι επιχειρηματίες, η αντιπολίτευση και ο ιδιωτικός τομέας θεώρησαν αυτούς τους νόμους ως επίθεση στην ιδιοκτησία, αλλά και απόδειξη της «κομμουνιστικής» φύσης της κυβέρνησης. Έτσι οργανώθηκε από το συνδικάτο εμπόρων και επιχειρηματιών της Βενεζουέλας, την Fedecamaras (Federacion de Camaras de Comercio y Produccion: Venezuelan Federation of Chambers of Commerce and Production), απεργία, το Δεκέμβριο του 2001.¹¹⁹

Το Φεβρουάριο του 2002 ο Τσάβες διόρισε νέους διοικητές στον πετρελαϊκό οργανισμό PDVSA (Petroleos de Venezuela, S.A.), στην

¹¹⁷ Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood press, 2005, σελ. 155-156

¹¹⁸ Δημήτρης Καλτσώνης, "Το δίλημμα της μπολιβαριανής δημοκρατίας-Κράτος & δίκαιο στη Βενεζουέλα του Ούγκο Τσάβες", Ξιφαράς, 2009, σελ. 243

¹¹⁹ Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, "The New Latin American Left: Utopia Reborn", Transnational Institute, pluto press, 2008, σελ. 85

Και

Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood press, 2005, σελ. 152

προσπάθεια του να τον ελέγξει περισσότερο. Αυτή η κίνηση, συνάντησε σθεναρή αντίσταση από τα στελέχη του PDVSA.¹²⁰

Η αντιπολίτευση στη Βενεζουέλα, οδηγούμενη από μεγιστάνες, συντηρητικούς στρατιωτικούς και στελέχη της πετρελαϊκής βιομηχανίας που διαφωνούσαν με την εθνική πετρελαϊκή πολιτική του Τσάβες, εξεγέρθηκαν.

Τον Απρίλιο του 2002, η αντιπολίτευση που χρηματοδοτούνταν από τις ΗΠΑ, μέσω του ιδρύματος “National Endowment for Democracy”, βγήκε στους δρόμους του Καρακάς ζητώντας την παραίτηση Τσάβες.¹²¹

Στελέχη της πετρελαϊκής βιομηχανίας διαμαρτύρονταν ότι ο Τσάβες προσπαθεί να αποκτήσει τον έλεγχο της, τοποθετώντας σε υψηλές θέσεις υποστηρικτές του. Αντίθετα οι υποστηρικτές του προέδρου θεωρούσαν ότι όντως έπρεπε να υπάρξει αλλαγή σε μια χώρα, όπου παρά τον τεράστιο πετρελαϊκό πλούτο, η πλειοψηφία του λαού ζούσε μέσα στη φτώχεια.¹²²

Στις 11 Απριλίου του 2002 γίνεται διαδήλωση υποστήριξης των στελεχών του PDVSA, η οποία πηγαίνει προς το Μέγαρο Miraflores, όπου γίνεται αντι-διαδήλωση, αυτή τη φορά υπέρ του Τσάβες. Μία προσεκτικά «στημένη» σειρά γεγονότων ακολουθεί. Πυροβολισμοί, οι οποίοι σχεδόν όλοι προέρχονταν από κρυμμένους σκοπευτές σε ταρατσες, σκοτώνουν περίπου 19 διαδηλωτές, της κυβέρνησης και της αντιπολίτευσης. Τα κανάλια της αντιπολίτευσης μεταδίδουν εικόνες που δείχνουν τους υποστηρικτές του Τσάβες να είναι υπεύθυνοι για τους φόνους. Οι εικόνες αυτές, στη συνέχεια αποδεικνύονται προϊόντα μοντάζ, καθώς οι υποστηρικτές του Προέδρου, στην πραγματικότητα κρατούσαν όπλα

¹²⁰ Micheal Tarver and Julia C. Frederick, “The History of Venezuela”, Greenwood press, 2005, σελ.152

¹²¹ Nikolas Kozloff, “Revolution!: South America and the Rise of the New Left”, Palgrave Macmillan, 2008, σελ.5

Και

Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, “The New Latin American Left: Utopia Reborn”, Transnational Institute, pluto press, 2008, σελ. 91

¹²² <http://news.bbc.co.uk/2/hi/americas/1929498.stm>

μικρού μεγέθους και προσπαθούσαν να προστατέψουν τους διαδηλωτές που ήταν υπέρ του Τσάβες από τα πυρά των κρυμμένων σκοπευτών. Ανώτεροι αξιωματούχοι του στρατού δηλώνουν σε βιντεοσκοπημένο μήνυμα ότι δεν έχουν σχέση με την υποτιθέμενη «κυβερνητική καταστολή» και ζητούν την παραίτηση Τσάβες. Υπάρχουν σοβαρές ενδείξεις ότι το βίντεο ήταν μαγνητοσκοπημένο, πριν καν συμβούν οι πυροβολισμοί.¹²³

Εκμεταλλεόμενοι την αναταραχή και την βία που είχε ξεσπάσει στους δρόμους, αντιφρονούντες στρατιωτικοί απήγαγαν τον Τσάβες.

Στο μεταξύ, παραιτήθηκε ο διοικητής των Ενόπλων Δυνάμεων, Λούκας Ρινκόν Ρομέρο (Lucas Rincon Romero), αφού πρώτα ανακοίνωσε σε εθνικό δίκτυο την παραίτηση του Τσάβες, ο οποίος στην πραγματικότητα είχε απαχθεί και είχε πραγματοποιηθεί απόπειρα πραξικοπήματος. Ο Πέδρο Καρμόνα, πρόεδρος του συνδέσμου βιομηχάνων και εμπόρων της Βενεζουέλας (Fedecámaras), υποστηριζόμενος από το στρατό, αυτοανακηρύχθηκε πρόεδρος και διέλυσε το Ανώτατο Δικαστήριο της χώρας και την Εθνοσυνέλευση, ενώ ανέστειλε τη λειτουργία του συντάγματος της χώρας. Ωστόσο, στρατιωτικοί που ήταν πιστοί στον Τσάβες, βοηθούμενοι από υποστηρικτές του Τσάβες που διαδήλωναν στους δρόμους υπέρ του, τον βοήθησαν να επιστρέψει στην εξουσία. Τη νύχτα του Σαββάτου, στις 13 Απριλίου 2002 ο Τσάβες επέστρεψε στην ηγεσία, τερματίζοντας τη συντομότερη κυβέρνηση στην ιστορία της χώρας. Ο Lucas Rincon Romero επαναδιορίστηκε διοικητής του Στρατού και το 2003 έγινε Υπουργός Εσωτερικών.

Εκτός από το λαό, ο πρόεδρος Τσάβες, -πρώην στρατιωτικός και ο ίδιος- παρέμενε δημοφιλής και σε μεγάλο μέρος του στρατού¹²⁴, όπως απέδειξαν

¹²³ Iain Bruce, "The Real Venezuela: Making Socialism in the 21st Century", Pluto Press, 2008, σελ. xvii, xviii

¹²⁴ Nikolas Kozloff, "Revolution!: South America and the Rise of the New Left", Palgrave Macmillan, 2008, σελ. 5

Και

Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood press, 2005, σελ. 152-153

και

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/americas/1929498.stm>

τα γεγονότα. Επίσης ενώ προς στιγμή φάνηκε ότι η διακυβέρνηση Τσάβες θα τελείωνε σύντομα, είτε υπό το βάρος των αντιδράσεων των αντιφρονούντων σε συνδυασμό με την υποστήριξη τους από τις ΗΠΑ, είτε λόγω των πολλαπλών προβλημάτων που είχε να αντιμετωπίσει, τελικά αποδείχτηκε ότι ο στρατιωτικός αλλά και πολιτικός ηγέτης Ούγκο Τσάβες είχε έρθει για να μείνει και να εκλέγεται πρόεδρος ως το τέλος της ζωής του.

Αξίζει να σημειωθεί ότι οι ΗΠΑ υπό τον πρόεδρο Τζωρτζ Μπους, καλωσόρισαν την κυβέρνηση του Πέδρο Καρμόνα που προέκυψε από το πραξικόπημα εναντίον του Τσάβες και υποστήριξαν το πραξικόπημα του Απριλίου του 2002, σε αντίθεση με την πλειοψηφία των ηγετών της αμερικανικής ηπείρου που καταδίκασαν το πραξικόπημα.¹²⁵

Η επιστροφή Τσάβες ήταν μια αποτυχία των σχεδίων των ΗΠΑ και του επέτρεψε να εδραιώσει τη θέση του στην κρατική πετρελαϊκή εταιρία και με τα χρήματα από το πετρέλαιο να εμβαθύνει τη Μπολιβαριανή Διαδικασία μέσω φιλόδοξων προγραμμάτων¹²⁶ που θα αναλυθούν παρακάτω.

Ωστόσο τα προβλήματα συνεχίστηκαν αφού το Δεκέμβριο του 2002, η κυβέρνηση Τσάβες αντιμετώπισε γενική απεργία, όπου οι

Και

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/americas/1927322.stm>

και

http://el.wikipedia.org/wiki/Ούγκο_Τσάβες

¹²⁵ Javier Corrales and Michael Penfold , “ Dragon in the Tropics: Hugo Chavez and the Political Economy of Revolution in Venezuela”, The Brookings institution,2011, σελ. 111

Και

Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, “The New Latin American Left: Utopia Reborn”, Transnational Institute, pluto press, 2008, σελ. 91

¹²⁶ Nikolas Kozloff, “Revolution!: South America and the Rise of the New Left”, Palgrave Macmillan, 2008, σελ.5

διαμαρτυρούμενοι ζητούσαν την παραίτηση Τσάβες. Στην απεργία συμμετείχε μεγάλο μέρος του επιχειρηματικού κόσμου, ανάμεσα τους και ο πετρελαϊκός τομέας.¹²⁷

Η απεργία των εργαζομένων και το lock-out των ιδιοκτητών ταυτόχρονα, ήταν κάτι ασυνήθιστο και σταμάτησε τη λειτουργία της πετρελαϊκής βιομηχανίας της χώρας για δύο μήνες. Υπήρξαν και ελλείψεις καυσίμων, πρόβλημα στη λειτουργία των ΜΜΜ και ελλείψεις στα τρόφιμα, ενώ όλα αυτά στόχευαν στο να εξαναγκάσουν τον Τσάβες σε παραίτηση.¹²⁸

Ο Τσάβες σε απάντηση στα γεγονότα, διέταξε στρατιωτικούς να κάνουν επιδρομή σε αποθήκες και να μοιράσουν τα τρόφιμα στους φτωχούς.¹²⁹ Επίσης αγόρασε κρέας και γάλα από την Κολομβία, ενώ δέχτηκε και ένα ολόκληρο πλοίο γεμάτο με φασόλια από την Κούβα, («πλήρωσε όποτε μπορείς», φέρεται να του είπε ο Κάστρο).¹³⁰

Η απεργία συνεχίστηκε και στις αρχές του 2003 με αποτέλεσμα μεγάλη μείωση των εξαγωγών πετρελαίου και πετρελαϊκών παραγώγων, με ημερήσιες απώλειες που έφταναν τα 2,8 εκατομμύρια βαρέλια την ημέρα.¹³¹

Ο Τσάβες απάντησε στην επίθεση με την αντικατάσταση ανώτερων στελεχών του PDVSA και απόλυση 18.000 υπαλλήλων με κατηγορίες για κακοδιαχείριση και διαφθορά. Οι υπάλληλοι του PDVSA αντέδρασαν με προσφυγή στη δικαιοσύνη και το δικαστήριο διέταξε οι υπάλληλοι να επιστρέψουν στη θέση τους. Ωστόσο ο Alí Rodríguez που ήταν ο νέος

¹²⁷ Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood press, 2005, σελ. 153

Και

Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, "The New Latin American Left: Utopia Reborn", Transnational Institute, pluto press, 2008, σελ. 86

¹²⁸ Judith Levin, Arthur Meier Schlesinger, " Hugo Chavez (Modern World Leaders)", Infobase Publishing, 2007, σελ. 99

¹²⁹ Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood press, 2005, σελ. 153

¹³⁰ Judith Levin, Arthur Meier Schlesinger, " Hugo Chavez (Modern World Leaders)", Infobase Publishing, 2007, σελ. 101

¹³¹ Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood press, 2005, σελ. 153

Chief Executive Officer (CEO) , αλλά και ο υπουργός Ενέργειας και Ορυχείων της χώρας έκαναν σαφές ότι δεν θα υπάκουαν στην εντολή.

Μέχρι το Μάιο η πετρελαϊκή βιομηχανία είχε ανακάμψει. Η αποπομπή του προέδρου με χρήση οικονομικών πιέσεων είχε αποτύχει και η αντιπολίτευση άρχισε να στρέφεται σε πολιτικές στρατηγικές απομάκρυνσης του προέδρου Τσάβες.¹³²

Το Μάιο του 2003 επίσης, υπεγράφη συμφωνία ανάμεσα στην κυβέρνηση και την αντιπολίτευση, με τη διαμεσολάβηση ενός «γκρουπ φίλων»(Group of Friends) και οργανώθηκε από τον Οργανισμό Αμερικανικών Κρατών (OAS). Το γκρουπ των φίλων περιελάμβανε τη Βραζιλία, τη Χιλή, την Ισπανία, την Πορτογαλία, το Μεξικό και τις ΗΠΑ. Αποφασίστηκε η εγκαθίδρυση ενός πλαισίου για δημοψήφισμα σχετικά με τη συνέχιση της θητείας του Τσάβες.¹³³

ΑΝΑΛΗΨΗ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ

Τα βασικά κοινωνικά προβλήματα δεν μπορούσαν να περιμένουν και έτσι ξεπερνώντας τη γραφειοκρατία αποφασίστηκε να δημιουργηθούν μια σειρά «αποστολές»(*Misiones*). *Misiones* ήταν διάφορα προγράμματα που

¹³² Micheal Tarver and Julia C. Frederick, “The History of Venezuela”, Greenwood press, 2005, σελ. 153

¹³³ Micheal Tarver and Julia C. Frederick, “The History of Venezuela”, Greenwood press, 2005, σελ. 153

στόχευαν στην αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων όπως η φτώχεια, ο αναλφαριθμισμός κλπ.¹³⁴

Η *Misión Barrio Adentro* που ξεκίνησε το Μάρτιο του 2003 και στην οποία συμμετείχαν περίπου 15.000 Κουβανοί γιατροί, στόχευε στην παροχή δωρεάν υπηρεσιών υγείας και οδοντιατρικής φροντίδας στους φτωχούς. Ξεκίνησε από το Barrio Libertador στο Καρακάς και επεκτάθηκε στην υπόλοιπη χώρα. Ο μισθός των Κουβανών γιατρών για αυτές τις υπηρεσίες ήταν περίπου 250 δολάρια το μήνα, δηλαδή παραπάνω από όσα έπαιρναν στην Κούβα, αλλά λιγότερα από όσα πληρώνονταν οι γιατροί στη Βενεζουέλα. Με αυτό το πρόγραμμα άνθρωποι της επαρχίας που κάποιος από αυτούς δεν είχαν ξαναδεί γιατρό είχαν την ευκαιρία να εξεταστούν.¹³⁵ Περιελάμβανε πάνω από 10.000 κλινικές υγείας.¹³⁶

Οι Κουβανοί γιατροί που πήγαν στην Κούβα αντιμετώπισαν και κινδύνους. Το 2006 η Raquel Pérez Ramírez, μια 53άχρονη Κουβανή γιατρός που εργαζόταν στο πρόγραμμα *Barrio Adentro* δολοφονήθηκε στο Καρακάς. Σύμφωνα με τον Τσάβες η περίπτωση αυτή δεν είναι μοναδική, καθώς και άλλοι κουβανοί γιατροί έχουν πέσει θύματα κλοπής ή δολοφονίας στη Βενεζουέλα.¹³⁷

¹³⁴ Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, "The New Latin American Left: Utopia Reborn", Transnational Institute, Pluto Press, 2008, σελ. 87

Και

Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood Press, 2005, σελ. 153

Και

Iain Bruce, "The Real Venezuela: Making Socialism in the 21st Century", Pluto Press, 2008, σελ. 3

¹³⁵ Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood Press, 2005, σελ. 154

Και

Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, "The New Latin American Left: Utopia Reborn", Transnational Institute, Pluto Press, 2008, σελ. 87-88

Και

Nikolas Kozloff, "Revolution!: South America and the Rise of the New Left", Palgrave Macmillan, 2008, σελ. 144-145

¹³⁶ Steven Levitsky, Kenneth M. Roberts, "The Resurgence of the Latin American Left", The Johns Hopkins University Press, 2011, σελ. 178

¹³⁷ Nikolas Kozloff, "Revolution!: South America and the Rise of the New Left", Palgrave Macmillan, 2008, σελ. 45

Ωστόσο ακόμα και για αυτό το πρόγραμμα υπήρξαν διαμαρτυρίες. Μέλη του ιατρικού συλλόγου της χώρας διαμαρτύρονταν για την πρόσληψη κουβανών γιατρών και επιπλέον κάποιοι υποστήριξαν ότι η κυβέρνηση εξοπλίζει τις κλινικές που λειτουργούν με το πρόγραμμα *Barrio Adentro*, αλλά δεν εξοπλίζει όπως πρέπει τα υπόλοιπα νοσοκομεία της χώρας.¹³⁸

Η απάντηση στη διαμαρτυρία για την πρόσληψη κουβανών γιατρών ήταν ότι οι γιατροί της Βενεζουέλας δεν συνηθίζουν να πηγαίνουν σε φτωχές περιοχές και προτιμούν να εξυπηρετούν τους πλούσιους. Ενώ για τα νοσοκομεία της Βενεζουέλας, ο Τσάβες συμφώνησε ότι δεν βρίσκονται σε καλή κατάσταση, αλλά κατηγορήσε για αυτό τις προηγούμενες κυβερνήσεις. Επίσης, ανακοίνωσε πρόγραμμα 111 εκατομμυρίων δολαρίων για την αναβάθμιση των νοσοκομείων.¹³⁹

Καθώς τα έσοδα από το πετρέλαιο αυξάνονταν και νέες *Misiones* τέθηκαν σε εφαρμογή.

Η *Misión Robinson* ξεκίνησε μια σειρά προγραμμάτων για την καταπολέμηση του αναλφαβητισμού, για τα περίπου 2 εκατομμύρια κατοίκων που δεν μπορούσαν να διαβάσουν και να γράφουν. Χωρίστηκε σε *Misión I* και *Misión II*. Η *Misión I* αφορούσε στην πρόσληψη κουβανών καθηγητών για να εκπαιδεύσουν μαθητές με ένα πρόγραμμα

¹³⁸ Nikolas Kozloff, "Revolution!: South America and the Rise of the New Left", Palgrave Macmillan, 2008, σελ. 145-146

και

Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood press, 2005, σελ. 154

¹³⁹ Nikolas Kozloff, "Revolution!: South America and the Rise of the New Left", Palgrave Macmillan, 2008, σελ. 146

βασισμένο σε αριθμούς και η *Misión I I* στόχευε στο να φέρει τους μαθητές σε επίπεδο εξαιτούς μάθησης σε μόλις 2 χρόνια.¹⁴⁰

Άλλες εκπαιδευτικές *Misiones*, ήταν η *Misión Ribas* που στόχευε στην επαναφορά στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση ατόμων που την είχαν εγκαταλείψει και η *Misión Sucre* στόχευε στην πανεπιστημιακή εκπαίδευση, δίνοντας προτεραιότητα σε φτωχούς και άτομα της κατώτερης- μεσαίας τάξης. Οι φοιτητές λάμβαναν επίσης 100 δολάρια το μήνα.¹⁴¹

Η *Misión Mercado* αφορούσε στην παροχή φαγητού και βασικών προϊόντων σε χαμηλές τιμές από κρατικά σουπερ-μάρκετ σε άτομα με χαμηλά εισοδήματα.¹⁴²

Η *Misión Miranda* ήταν ίσως το πιο αμφιλεγόμενο πρόγραμμα. Έγινε πρόσληψη χιλιάδων άνεργων πρώην στρατιωτικών με ελάχιστο μισθό. Έτσι δημιουργήθηκε ένα σώμα 100.000 ατόμων ως το τέλος του 2003. Η αντιπολίτευση, όμως εξέφρασε φόβους ότι οι συγκεκριμένοι στρατιωτικοί θα γίνονταν ένα παράλληλο σώμα στρατού πιστό στον Τσάβες.¹⁴³

¹⁴⁰ Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood press, 2005, σελ. 154

Και

Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, "The New Latin American Left: Utopia Reborn", Transnational Institute, pluto press, 2008, σελ. 87

¹⁴¹ Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, "The New Latin American Left: Utopia Reborn", Transnational Institute, pluto press, 2008, σελ. 87

Και

Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood press, 2005, σελ. 154

¹⁴² Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood press, 2005, σελ. 154

Και

Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, "The New Latin American Left: Utopia Reborn", Transnational Institute, pluto press, 2008, σελ. 87

¹⁴³ Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood press, 2005, σελ. 154

Η *Misión Zamora* παρείχε τίτλους γης σε χωρικούς με την πρόβλεψη για παροχή επίσης τεχνικής βοήθειας, υποδομών και χρηματοδότησης.¹⁴⁴

Η *Misión Vuelvan Caras* αφορούσε στη δημιουργία μόνιμων θέσεων εργασίας, μέσω της ανάπτυξης δεξιοτήτων και κοινωνικο-πολιτισμικής εκπαίδευσης σε τομείς όπως ο τουρισμός, η αγροτική παραγωγή, τα έργα υποδομής, οι υπηρεσίες και η βιομηχανία.¹⁴⁵

Η *Misión Guacaipuro* αφορούσε τους ιθαγενείς της χώρας και περιελάμβανε εκπαιδευτικά προγράμματα, ενώ γινόταν στις γλώσσες των ιθαγενών. Επίσης στόχευε στο να δώσει τίτλους γης στους ιθαγενείς και να υπερασπιστεί τα δικαιώματά τους.¹⁴⁶

Η *Misión Identidad* που εφαρμόστηκε το 2004, αφορούσε στην εγγραφή ατόμων στους εκλογικούς καταλόγους για να μπορούν να ψηφίζουν. Αυτοί ήταν συνήθως από φτωχά στρώματα που δεν είχαν γεννηθεί σε νοσοκομεία και δεν είχαν εγγραφεί στα μητρώα του κράτους όταν γεννήθηκαν. Επίσης, το ίδιο πρόγραμμα βοήθησε να εγγραφούν στους καταλόγους μετανάστες από την Ευρώπη και άλλες χώρες της Λατινικής Αμερικής.¹⁴⁷

¹⁴⁴ Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, "The New Latin American Left: Utopia Reborn", Transnational Institute, Pluto Press, 2008, σελ. 88

¹⁴⁵ Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, "The New Latin American Left: Utopia Reborn", Transnational Institute, Pluto Press, 2008, σελ. 88

¹⁴⁶ Γιώργος Αδαμίδης, « Βενεζουέλα του Ούγκο Τσάβες », Συνεκδ. Κείμενα Χειροτεχνίας και Αφρική και Αραβική Ανατολή, 2006, σελ.67

Και

www.misionguacaipuro.gov.ve

¹⁴⁷ Judith Levin, Arthur Meier Schlesinger, " Hugo Chavez (Modern World Leaders)", Infobase Publishing, 2007, σελ. 104

Ο στόχος των Misiones ήταν να επιτευχθεί ένα ανώτερο επίπεδο συνεργασίας για τη δημιουργία μιας παραγωγικής «καινούργιας» Βενεζουέλας. Το πρόβλημα βέβαια ήταν ότι αυτά τα προγράμματα ήταν σε τέτοιο βαθμό εξαρτημένα από τα έσοδα της πώλησης πετρελαίου, που μια μεγάλη μείωση της τιμής του, θα έθετε σε κίνδυνο τη συνέχειά τους.¹⁴⁸

ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΑΠΟΠΟΜΠΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΣΑΒΕΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΨΗΦΙΣΜΑ 2004

Τον Αύγουστο του 2003, η Αντιπολίτευση ξεκίνησε τη διαδικασία συλλογής υπογραφών προσπαθώντας να καθαιρέσει τον Τσάβες από την εξουσία. Σύμφωνα με το νέο Σύνταγμα του 1999 οι εκλεγμένοι αξιωματούχοι, μπορούν να ανακληθούν συμπεριλαμβανομένου και του Προέδρου. Τελικά το Εθνικό Ελεγκτικό Συμβούλιο (Consejo Nacional Electoral), απέρριψε το αίτημα.¹⁴⁹

Ωστόσο το Νοέμβριο του 2003 υπήρξε δεύτερο αίτημα με την παρουσίαση πάνω από 3 εκατομμυρίων υπογραφών. Η πλειοψηφία του Συμβουλίου απέρριψε και αυτή τη φορά το αίτημα, καθώς υπήρχαν αμφισβητούμενες υπογραφές. Οι υπογραφές παρουσιάστηκαν τελικά στο

¹⁴⁸ Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, "The New Latin American Left: Utopia Reborn", Transnational Institute, Pluto Press, 2008, σελ. 88

¹⁴⁹ Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood Press, 2005, σελ. 154

Ανώτατο Δικαστήριο, το οποίο αναγνώρισε 2,7 εκατομμύρια έγκυρες υπογραφές. Το Μάιο του 2004 το Ελεγκτικό Συμβούλιο, έδωσε πέντε μέρες διορία, ώστε τα άτομα των οποίων οι υπογραφές αμφισβητούνταν να τις αναγνωρίσουν. Παρόλο που τελικά υπήρχαν κάποιες πλαστογραφημένες υπογραφές, ο αριθμός των επιβεβαιωμένων, ήταν αρκετός για να γίνει δημοψήφισμα, με βάση το άρθρο 72 του Συντάγματος. Το δημοψήφισμα ορίστηκε εν τέλει για τις 15 Αυγούστου 2004.¹⁵⁰

Η κυβέρνηση Τσάβες δημοσίευσε στο διαδίκτυο μία λίστα με τα ονόματα όσων είχαν υπογράψει υπέρ της διεξαγωγής του δημοψηφίσματος. Αυτή έγινε γνωστή ως *lista Tascón*, γιατί δημοσιεύτηκε από τον βουλευτή και υποστηρικτή του προέδρου Τσάβες Luis Tascón. Για αυτή την πράξη δέχτηκε επικρίσεις.¹⁵¹

Τελικά το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος ήταν 59,25%, υπέρ της παραμονής Τσάβες στην εξουσία, ενώ το ποσοστό αποχής ήταν στο 30%.¹⁵²

Τα αποτελέσματα αυτά επιβεβαίωσαν τρία βασικά χαρακτηριστικά της πολιτικής της χώρας:

Πρώτον ότι η κυβέρνηση διατηρούσε σταθερή υποστήριξη από το εκλογικό σώμα, παρά τα σοβαρά εμπόδια και δυσκολίες που είχε

¹⁵⁰ Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood press, 2005, σελ. 155

Και

Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, "The New Latin American Left: Utopia Reborn", Transnational Institute, pluto press, 2008, σελ.93- 94

¹⁵¹ Javier Corrales and Michael Penfold , " Dragon in the Tropics: Hugo Chavez and the Political Economy of Revolution in Venezuela", The Brookings institution,2011, σελ. 27

¹⁵² Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, "The New Latin American Left: Utopia Reborn", Transnational Institute, pluto press, 2008, σελ. 94

Και

Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood press, 2005, σελ. 155

αντιμετωπίσει το προηγούμενο διάστημα (πραξικόπημα, απεργίες και ειδικά στον πετρελαϊκό τομέα, αντιπαλότητα από την κυβέρνηση των ΗΠΑ).

Δεύτερον ότι η Βενεζουέλα είναι μια βαθιά διαιρεμένη κοινωνία και αυτή η διαίρεση έχει ταξικό περιεχόμενο. Στα άτομα με υψηλά εισοδήματα το «Ναι» για την αποπομπή Τσάβες κυμάνθηκε μεταξύ 80% και 90 %. Αντίθετα, στα φτωχότερα στρώματα το «Όχι» κυμάνθηκε μεταξύ 70% και 80%. Το πρόβλημα για την αντιπολίτευση ήταν ότι οι φτωχοί ήταν η μεγάλη πλειοψηφία του πληθυσμού.

Τρίτον ότι η αντιπολίτευση της χώρας έδειξε ότι δεν είναι ιδιαίτερα διατεθειμένη να δεχτεί τους κανόνες της δημοκρατικής διαδικασίας όταν δεν την ευνοούν.¹⁵³ Παρόλο που η διαδικασία έγινε αντικείμενο παρατήρησης από τον πρώην πρόεδρο των ΗΠΑ, Jimmy Carter και από τον Γραμματέα του Οργανισμού Αμερικανικών Κρατών (OAS), και τα αποτελέσματα επιβεβαιώθηκαν από τον Οργανισμό Αμερικανικών Κρατών, από το Carter Center και τελικά και από την Ευρωπαϊκή Ένωση, η αντιπολίτευση αρνήθηκε να τα δεχτεί.¹⁵⁴ Συνέχισε να ισχυρίζεται ότι έγινε κάποιου είδους απάτη. Είτε ότι οι ψήφοι των φτωχών αγοράστηκαν από την κυβέρνηση, είτε ότι υπήρξε μια ιδιαίτερη και πολύ εξελιγμένη απάτη, την οποία ακόμα και οι μηχανισμοί των διεθνών παρατηρητών (οι οποίοι είχαν υψηλό επίπεδο γνώσης σε αυτά θέματα), δεν μπορούσαν να ανιχνεύσουν.¹⁵⁵

¹⁵³ Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, "The New Latin American Left: Utopia Reborn", Transnational Institute, pluto press, 2008, σελ. 94

¹⁵⁴ Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood press, 2005, σελ. 155

Και

Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, "The New Latin American Left: Utopia Reborn", Transnational Institute, pluto press, 2008, σελ. 94

¹⁵⁵ Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, "The New Latin American Left: Utopia Reborn", Transnational Institute, pluto press, 2008, σελ. 94

2004: ΣΥΛΛΗΨΗ ΚΟΛΟΜΒΙΑΝΩΝ ΠΑΡΑΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ ΣΤΟ ΕΔΑΦΟΣ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΚΑΙ ΕΚΛΟΓΕΣ ΣΕ ΤΟΠΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Το Μάιο του 2004 και ενώ αναμενόταν η διεξαγωγή του δημοψηφίσματος, η κυβέρνηση της Βενεζουέλας, συνέλαβε Κολομβιανούς παραστρατιωτικούς, σε γη που ανήκε στον Κουβανό εξόριστο και ηγέτη της αντιπολίτευσης Roberto Alonso. Σύμφωνα με τις κατηγορίες και τις καταθέσεις κάποιων από τους κρατούμενους, στόχος ήταν να δημιουργήσουν ένα σώμα στρατού και να προβούν σε ενέργειες εναντίον της κυβέρνησης, όπως πραξικόπημα και επιθέσεις σε στρατιωτικές βάσεις της χώρας,¹⁵⁶ ή ακόμα και να δολοφονήσουν τον πρόεδρο Τσάβες.¹⁵⁷

Δύο μήνες μετά το δημοψήφισμα, τον Οκτώβριο του 2004 διεξήχθησαν εκλογές περιφερειακές και δημοτικές εκλογές. Οι υποψήφιοι που στηρίζονταν από τον Τσάβες κατάφεραν να κερδίσουν την συντριπτική πλειοψηφία των περιφερειών (η αντιπολίτευση κέρδισε μόνο δύο) και πάνω από 90% των δήμων.¹⁵⁸

¹⁵⁶ Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood press, 2005, σελ. 155

Και

<http://venezuelanalysis.com/news/514>

¹⁵⁷ <http://www.razonpublica.com/index.php/internacional-temas-32/1679-colombia-y-venezuela-una-decada-de-relaciones-conflictivas.html>

¹⁵⁸ Javier Corrales and Michael Penfold, "Dragon in the Tropics: Hugo Chavez and the Political Economy of Revolution in Venezuela", The Brookings institution, 2011, σελ. 27

ΊΔΡΥΣΗ TELESUR 2005

Το 2005 ο Τσάβες ανακοίνωσε την ίδρυση του τηλεοπτικού δικτύου *telesur* ή *Televisión del sur*. Στο τηλεοπτικό δίκτυο συμμετέχουν χώρες από τη Λατινική Αμερική, με τη Βενεζουέλα να κατέχει το 51%. Το *telesur* στόχευε στην λατινοαμερικάνικη ολοκλήρωση, αλλά επίσης είχε στόχο να αντιμετωπίσει τους ιδιωτικούς τηλεοπτικούς σταθμούς που κατείχαν πολιτικοί αντίπαλοι του προέδρου Τσάβες.¹⁵⁹

Στο *telesur* συμμετέχουν επίσης η Αργεντινή με 20%, η Κούβα με 19%, η Ουρουγουάη με 10%. Στα εγκαίνια του καναλιού ο Υπουργός πληροφοριών της Βενεζουέλας δήλωσε ότι το *telesur* «είναι μια πρωτοβουλία ενάντια στον πολιτιστικό ιμπεριαλισμό».¹⁶⁰ Στο *telesur* ο Τσάβες διατηρεί την εκπομπή *Aló Presidente*.¹⁶¹ Το κανάλι συμβάλλει στην προσπάθεια του Τσάβες να διατηρήσει την κουλτούρα της Λατινικής Αμερικής. Ήθελε να δώσει μια εναλλακτική σε κανάλια όπως το RCTV που προέβαλλαν ξενόφερτες εκπομπές όπως το ‘Who Wants to

Be a Millionaire’? Αντίθετα στο *telesur* προβάλλεται η πολιτιστική ταυτότητα της Λατινικής Αμερικής. Για παράδειγμα μία Κολομβιανή Ινδιάνα ντυμένη με παραδοσιακή ενδυμασία έλεγε τις ειδήσεις.¹⁶²

¹⁵⁹ Micheal Tarver and Julia C. Frederick, “The History of Venezuela”, Greenwood press, 2005, σελ. 157

¹⁶⁰ Γιώργος Αδαμίδης, Βενεζουέλα του Ούγκο Τσάβες, Συνεκδ. Κείμενα Χειροτεχνίας και Αφρική και Αραβική Ανατολή, 2006, σελ. 37

¹⁶¹ Judith Levin, Arthur Meier Schlesinger, “ Hugo Chavez (Modern World Leaders)”, Infobase Publishing, 2007, σελ. 112

¹⁶² Judith Levin, Arthur Meier Schlesinger, “ Hugo Chavez (Modern World Leaders)”, Infobase Publishing, 2007, σελ. 112

ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 2005

Το Δεκέμβριο του 2005 διεξήχθησαν βουλευτικές εκλογές, στις οποίες η αντιπολίτευση είχε αποφασίσει να απέχει.¹⁶³ Πιστή στην πολιτική της αμφισβήτησης των εκλογικών αποτελεσμάτων (όπως έκανε στο δημοψήφισμα του 2004), αλλά και εξαιτίας των χαμηλών ποσοστών που φαινόταν να παίρνει στις δημοσκοπήσεις, η αντιπολίτευση δεν συμμετείχε στις εκλογές.¹⁶⁴

Εκτός από τα χαμηλά ποσοστά που φαινόταν να παίρνει στις δημοσκοπήσεις, υπήρχε και άλλος λόγος για την αποχή. Η αντιπολίτευση πίστευε ότι με το να μπούκοτάρει τις εκλογές θα έκανε τη διεθνή κοινότητα να την υποστηρίξει και να πείσει τον Τσάβες να ακούσει τα αιτήματα της αντιπολίτευσης. Αλλά η διεθνής κοινότητα δεν αντέδρασε όπως περίμενε η αντιπολίτευση.¹⁶⁵

Τελικά, με την αποχή να φτάνει στο 75%, ο συνασπισμός κομμάτων που υποστήριζε την κυβέρνηση κέρδισε το σύνολο των εδρών της Εθνοσυνέλευσης.¹⁶⁶

¹⁶³ Javier Corrales and Michael Penfold , " Dragon in the Tropics: Hugo Chavez and the Political Economy of Revolution in Venezuela", The Brookings institution,2011, σελ. 28

Και

Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, "The New Latin American Left: Utopia Reborn", Transnational Institute, pluto press, 2008, σελ. 95

¹⁶⁴ Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, "The New Latin American Left: Utopia Reborn", Transnational Institute, pluto press, 2008, σελ. 95

¹⁶⁵ Javier Corrales and Michael Penfold , " Dragon in the Tropics: Hugo Chavez and the Political Economy of Revolution in Venezuela", The Brookings institution,2011, σελ. 28

¹⁶⁶ Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, "The New Latin American Left: Utopia Reborn", Transnational Institute, pluto press, 2008, σελ. 95

ΝΟΜΟΣ ΓΙΑ ΤΑ ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΑ ΤΟ 2006

Το 2006 ψηφίστηκε στη Βενεζουέλα, νόμος για τα κοινοτικά συμβούλια, που προβλέπει να συγκροτούνται σε κάθε κοινότητα. Τα γεωγραφικά όρια κάθε κοινότητας, αποφασίζονται από τη Συνέλευση των πολιτών, ενώ ο πληθυσμός κάθε κοινότητας μπορεί να περιλαμβάνει από 200 ως 400 οικογένειες στις αστικές περιοχές, από 20 οικογένειες έως 50 στις αγροτικές και από 10 οικογένειες στις κοινότητες των ιθαγενών.¹⁶⁷

Σύμφωνα με τον νόμο 5806/2006 η συνέλευση των πολιτών είναι η ανώτατη βαθμίδα εξουσίας κάθε συμβουλίου κοινότητας. Οι αποφάσεις που λαμβάνουν, είναι δεσμευτικές, εφόσον βέβαια βρίσκονται μέσα στα όρια των νόμων. Στη συνέλευση των πολιτών μπορούν να συμμετέχουν οι πολίτες άνω των 15 ετών. Η συνέλευση των πολιτών έχει ως βασικές αρμοδιότητες σύμφωνα με το άρθρο 6 του νόμου, να εγκρίνει το αναπτυξιακό σχέδιο της κοινότητας, να λαμβάνει ουσιαστικές αποφάσεις για τη ζωή της κοινότητας, να ελέγχει την εφαρμογή των αποφάσεων και των προγραμμάτων της κυβέρνησης που αφορούν την κοινότητα, να εκλέγει και να ανακαλεί το εκτελεστικό όργανο και τις επιτροπές της κοινότητας. Τα εκτελεστικά όργανα της κοινότητας, αποτελούνται από επιτροπές εργασίας, όπως επιτροπή υγείας, εκπαίδευσης, κουλτούρας, επισιτισμού κλπ. Η εκλογή των επιτροπών εργασίας γίνεται με άμεση και μυστική ψηφοφορία από τη συνέλευση της κοινότητας, ενώ το ίδιο πρόσωπο δεν μπορεί να συμμετέχει σε πάνω από μία επιτροπή εργασίας.¹⁶⁸

¹⁶⁷ Δημήτρης Καλτσώνης, "Το δίλημμα της μπολιβαριανής δημοκρατίας-Κράτος & δίκαιο στη Βενεζουέλα του Ούγκο Τσάβες", Ξιφαράς, 2009,σελ. 135
Και

Steven Levitsky, Kenneth M. Roberts, " The Resurgence of the Latin American Left", The Johns Hopkins University Press, 2011, σελ. 151

¹⁶⁸ Δημήτρης Καλτσώνης, "Το δίλημμα της μπολιβαριανής δημοκρατίας-Κράτος & δίκαιο στη Βενεζουέλα του Ούγκο Τσάβες", Ξιφαράς, 2009,σελ. 135-136

Μάλιστα το 2009 πέρασε νέος νόμος για τα κοινοτικά συμβούλια, που περιελάμβανε νέους κανόνες για την πάταξη της διαφθοράς και την ανάκληση όσων έχουν εμπλακεί σε τέτοια περιστατικά.¹⁶⁹

ΠΡΟΕΔΡΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 2006 ΚΑΙ ΝΙΚΗ ΤΣΑΒΕΣ ΜΕ ΜΕΓΑΛΗ ΔΙΑΦΟΡΑ

Πριν τη διεξαγωγή των προεδρικών εκλογών το 2006, ένα κομμάτι της αντιπολίτευσης, οδηγούμενο από όσους είχαν απομείνει από το κόμμα *Acción Democrática-AD*, υποστήριζε την πολική της αποχής από τις εκλογές. Στο τέλος η αντιπολίτευση επέλεξε να συμμετάσχει ένα ισχυρό υποψήφιο, τον Manuel Rosales, κυβερνήτη της πετρελαιοπαραγωγού πολιτείας Zulia. Ο Rosales κατάφερε να ενώσει την αντιπολίτευση, παρόλο που οι πιθανότητες να νικήσει τον Τσάβες ήταν ελάχιστες.¹⁷⁰

Ο Τσάβες τελικά πέτυχε την επανεκλογή του στην προεδρία με ποσοστό που έφτανε σχεδόν στο 63%.¹⁷¹ Η εκλογή του έγινε με το μεγαλύτερο ποσοστό στην ιστορία της χώρας. Πήρε τουλάχιστον 50% σε όλες τις πολιτείες της χώρας, ακόμα και στην γενέτειρα του Manuel Rosales, την πολιτεία Zulia.¹⁷² Το κόμμα του Τσάβες, *Movimiento Quinta República*,

¹⁶⁹ Steven Levitsky, Kenneth M. Roberts, "The Resurgence of the Latin American Left", The Johns Hopkins University Press, 2011, σελ. 181

¹⁷⁰ Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, "The New Latin American Left: Utopia Reborn", Transnational Institute, Pluto Press, 2008, σελ. 95

¹⁷¹ Abraham F. Lowenthal, Ted Piccone and Laurence Whitehead, "Shifting the Balance: Obama and the Americas", Brookings Latin America Initiative Books, November 2010, σελ. 71

και

Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, "The New Latin American Left: Utopia Reborn", Transnational Institute, Pluto Press, 2008, σελ. 95

Και

Javier Corrales and Michael Penfold, "Dragon in the Tropics: Hugo Chavez and the Political Economy of Revolution in Venezuela", The Brookings Institution, 2011, σελ. 32

¹⁷² Javier Corrales and Michael Penfold, "Dragon in the Tropics: Hugo Chavez and the Political Economy of Revolution in Venezuela", The Brookings Institution, 2011, σελ. 32

πήρε το μεγαλύτερο ποσοστό των ψήφων, ενώ άλλα κόμματα της συμμαχίας που στήριζαν τον Τσάβες όπως Patria Para Todos, Podemos και Partido Comunista de Venezuela (PCV), πήραν 14,6% των ψήφων. Ο Τσάβες αύξησε τα ποσοστά του στις αγροτικές πολιτείες Amazonas, Apure, Cojedes, Delta Amacuro, Guárico και Sucre. Μόνο σε αστικά κέντρα ο υποψήφιος της αντιπολίτευσης πήγε καλύτερα, όπως στην περιοχή Petare , προάστιο του Καρακάς, όπου η αντιπολίτευση είχε διαφορά μόνο 19.000 ψήφους, λιγότερες από την κυβέρνηση. Στις πετρελαιοπαραγωγούς πολιτείες όπως Zulia, Anzoátegui, Falcón και Monagas η υποστήριξη των ψηφοφόρων για τον Τσάβες ήταν ισχυρή.¹⁷³ Η υποστήριξη του εκλογικού σώματος στον Τσάβες δεν είχε απλώς διατηρηθεί, αλλά είχε αυξηθεί και σε ποσοστά.¹⁷⁴

Αυτή τη φορά η αντιπολίτευση δεν ισχυρίστηκε ότι έγινε απάτη και παραδέχτηκε το αποτέλεσμα¹⁷⁵ Η νομιμότητα του αποτελέσματος έγινε δεκτή από διεθνείς παρατηρητές, ακόμα και από το State Department.¹⁷⁶

¹⁷³ Javier Corrales and Michael Penfold , " Dragon in the Tropics: Hugo Chavez and the Political Economy of Revolution in Venezuela", The Brookings institution,2011, σελ. 32-33

¹⁷⁴ Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, "The New Latin American Left: Utopia Reborn", Transnational Institute, pluto press, 2008, σελ. 96

¹⁷⁵ Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, "The New Latin American Left: Utopia Reborn", Transnational Institute, pluto press, 2008, σελ. 96

Και

Javier Corrales and Michael Penfold , " Dragon in the Tropics: Hugo Chavez and the Political Economy of Revolution in Venezuela", The Brookings institution,2011, σελ. 32

¹⁷⁶ Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, "The New Latin American Left: Utopia Reborn", Transnational Institute, pluto press, 2008, σελ. 96

Η μεγάλη νίκη του Τσάβες στις προεδρικές εκλογές το 2006, τον ενθάρρυνε, να προωθήσει αργότερα ακόμα πιο ριζοσπαστικές αλλαγές.¹⁷⁷

ΙΔΡΥΣΗ ΕΝΟΣ ΕΝΝΙΑΙΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ

Στις 15 Δεκεμβρίου 2006, δέκα μέρες μετά τη θριαμβευτική εκλογική του νίκη, ο Τσάβες ανακοίνωσε ότι ήταν αναγκαίο να δημιουργηθεί ένα καινούργιο κόμμα. Εξάλλου και μερικές βδομάδες νωρίτερα, είχε προτείνει τη δημιουργία ενός ενοποιημένου κόμματος, για όλες τις δυνάμεις που στήριζαν τη μπολιβαριανή διαδικασία. Το όνομα ήταν Partido Socialista Unido de Venezuela, (PSUV). Μιλώντας στους υποστηρικτές του είπε: « Προσκαλώ όποιον θέλει να έρθει μαζί μου. Όσα κόμματα θέλουν να παραμείνουν (ως έχουν), ας το κάνουν, αλλά θα μείνουν έξω από την κυβέρνηση. Θέλω ένα μόνο κόμμα να κυβερνάει μαζί μου».¹⁷⁸ Τελικά το κόμμα αυτό δημιουργήθηκε το 2007. Αν και το κόμμα του Τσάβες Movimiento Quinta República και κάποια άλλα μικρά κόμματα που στήριζαν την Μπολιβαριανή διαδικασία, ανακοίνωσαν την αυτοδιάλυση τους, τα κόμματα Podemos, Patria para Todos, και Κομμουνιστικό Κόμμα της Βενεζουέλας (PCV), να μην αυτοδιαλυθούν ώστε να συμμετάσχουν στο PSUV.¹⁷⁹ Στο Partido Socialista Unido de Venezuela, (PSUV) συμμετέχουν εκτός από το Movimiento Quinta República, το Movimiento Revolucionario Tupamaro (MRT), το Movimiento Electoral del Pueblo, MEP και άλλα μικρότερα κόμματα.¹⁸⁰

¹⁷⁷ Abraham F. Lowenthal, Ted Piccone and Laurence Whitehead, "Shifting the Balance: Obama and the Americas", Brookings Latin America Initiative Books, November 2010, σελ. 71

Και

Javier Corrales and Michael Penfold, " Dragon in the Tropics: Hugo Chavez and the Political Economy of Revolution in Venezuela", The Brookings institution, 2011, σελ. 33

¹⁷⁸ Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, "The New Latin American Left: Utopia Reborn", Transnational Institute, pluto press, 2008, σελ. 96

¹⁷⁹ Εφημερίδα, *Ριζοσπάσις*, 7 Μαρτίου 2007

¹⁸⁰ Steven Levitsky, Kenneth M. Roberts, " The Resurgence of the Latin American Left", The Johns Hopkins University Press, 2011, σελ. 160

ΑΠΟΦΑΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΜΗ ΑΝΑΝΕΩΣΗ ΤΗΣ ΑΔΕΙΑΣ ΤΟΥ RCTV ΤΟ 2007 ΚΑΙ ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΕΣ

Τον Μάιο του 2007, η κυβέρνηση Τσάβες αποφάσισε να μην ανανεώσει την άδεια του Radio Caracas Televisión (RCTV), του παλαιότερου τηλεοπτικού σταθμού της χώρας, λόγω της συμπεριφοράς του καναλιού να στηρίζει το πραξικόπημα του 2002, συμπεριφερόμενο ως “golpista” (πραξικοπηματίας)¹⁸¹, αλλά και για την παραβίαση κανόνων μετάδοσης,¹⁸² προκαλώντας τις πρώτες διαμαρτυρίες φοιτητών στη διακυβέρνηση του.¹⁸³ Ο Τσάβες θεώρησε αυτές τις διαμαρτυρίες «ελιτίστικες» και κάλεσε τους οπαδούς του σε αντιδιαμαρτυρία, γεγονός που οδήγησε σε κάποιες συγκρούσεις.¹⁸⁴ Αργότερα, το 2010 η κυβέρνηση της χώρας σταμάτησε

¹⁸¹ Abraham F. Lowenthal, Ted Piccone and Laurence Whitehead, “Shifting the Balance: Obama and the Americas”, Brookings Latin America Initiative Books, November 2010, σελ. 73

και

Javier Corrales and Michael Penfold, “ Dragon in the Tropics: Hugo Chavez and the Political Economy of Revolution in Venezuela”, The Brookings institution, 2011, σελ. 34

¹⁸² Abraham F. Lowenthal, Ted Piccone and Laurence Whitehead, “Shifting the Balance: Obama and the Americas”, Brookings Latin America Initiative Books, November 2010, σελ. 73

¹⁸³ Javier Corrales and Michael Penfold, “ Dragon in the Tropics: Hugo Chavez and the Political Economy of Revolution in Venezuela”, The Brookings institution, 2011, σελ. 35

και

Abraham F. Lowenthal, Ted Piccone and Laurence Whitehead, “Shifting the Balance: Obama and the Americas”, Brookings Latin America Initiative Books, November 2010, σελ. 73

¹⁸⁴ Javier Corrales and Michael Penfold, “ Dragon in the Tropics: Hugo Chavez and the Political Economy of Revolution in Venezuela”, The Brookings institution, 2011, σελ. 35

και την καλωδιακή λειτουργία του καναλιού RCTV , καθώς ,μετέδιδε μόνο ένα κομμάτι των ομιλιών του Τσάβες.¹⁸⁵

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΩΝ ΜΜΕ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΚΑΙ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Εκτός από τον τηλεοπτικό σταθμό Radio Caracas Televisión (RCTV) και της έκρυθμης σχέσης του με την κυβέρνηση Τσάβες, λόγω της στήριξης του συγκεκριμένου καναλιού στους πραξικοπηματίες που ανέτρεψαν την νόμιμα εκλεγμένη κυβέρνηση της χώρας το 2002, η κυβέρνηση είχε έκρυθμες σχέσεις και με άλλα ΜΜΕ.

Μετά το δημοψήφισμα του 2004, για την ανάκληση ή όχι του προέδρου, συνέβησαν αλλαγές στον τομέα των ΜΜΕ. Η κυβέρνηση άνοιξε νέους σταθμούς¹⁸⁶ (αναφέρθηκε παραπάνω και η ίδρυση του καναλιού telesur που εκπέμπει σε διάφορες χώρες της Λατινικής Αμερικής). Έτσι άλλαξε κάπως η ισορροπία που υπήρχε με την μεγάλη πλειοψηφία των καναλιών να ελέγχονται από την αντιπολίτευση, ενώ αργότερα δημιουργήθηκαν και αρκετά κανάλια που εξέφραζαν την επίσημη άποψη της κυβέρνησης. Επίσης η Εθνοσυνέλευση της χώρας πέρασε τον Νόμο για την Κοινωνική Ευθύνη των ΜΜΕ, με την οποία απαγορεύτηκε η προβολή βίας και πορνογραφίας¹⁸⁷ πριν από κάποια βραδινή ώρα.

Κάποια ιδιωτικά μέσα αποφάσισαν να κάνουν ειρήνη με την κυβέρνηση και να έχουν λιγότερο πολιτικό ρόλο. Ωστόσο πολλά ιδιωτικά κανάλια

¹⁸⁵ Abraham F. Lowenthal, Ted Piccone and Laurence Whitehead, "Shifting the Balance: Obama and the Americas", Brookings Latin America Initiative Books, November 2010, σελ. 73

¹⁸⁶ Abraham F. Lowenthal, Ted Piccone and Laurence Whitehead, "Shifting the Balance: Obama and the Americas", Brookings Latin America Initiative Books, November 2010, σελ. 72

¹⁸⁷ Abraham F. Lowenthal, Ted Piccone and Laurence Whitehead, "Shifting the Balance: Obama and the Americas", Brookings Latin America Initiative Books, November 2010, σελ. 72

συνέχισαν να ακούν σφοδρή και σκληρή κριτική στον πρόεδρο και την κυβέρνηση της χώρας, ενώ τα κρατικά κανάλια είναι υπέρ της κυβέρνησης. Αν και επίσημα δεν υπάρχει λογοκρισία στη χώρα, πολλοί ισχυρίζονται ότι υπάρχει κλίμα αυτολογοκρισίας. Με αλλαγές στον ποινικό κώδικα το 2005, αυξήθηκαν οι ποινές για λίβελους και δυσφημίσεις σε κρατικούς αξιωματούχους.¹⁸⁸

Όλα αυτά είχαν σαν αποτέλεσμα η κυβέρνηση της χώρας να κατηγορείται από πολλούς όπως για παράδειγμα την αντιπολίτευση, ότι παραβιάζει την ελευθερία του λόγου. Η αλήθεια είναι ότι μετά την στήριξη πολλών ΜΜΕ, αλλά και της κυβέρνησης των ΗΠΑ στο πραξικόπημα του 2002 που έφερε την πρόσκαιρη ανατροπή του, αλλά και την σύλληψη Κολομβιανών παραστρατιωτικών στο έδαφος της Βενεζουέλας το 2004, που στόχευαν μάλλον σε πραξικόπημα και επιθέσεις στη χώρα, ο Τσάβες είχε σοβαρούς λόγους να φοβάται ότι θα επιχειρηθεί-πιθανόν βίαιη- ανατροπή του και να προσπαθεί να αποτρέψει παρόμοιες ενέργειες.

ΑΜΝΗΣΤΙΑ ΣΕ ΟΣΟΥΣ ΠΡΟΣΠΑΘΗΣΑΝ ΝΑ ΤΟΝ ΔΙΩΞΟΥΝ ΒΙΑΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΞΟΥΣΙΑ

Πάντως τις τελευταίες μέρες του Δεκεμβρίου 2007, ο Τσάβες έναν ευρύτατο νόμο αμνηστίας, με τον οποίο ελευθέρωνε την πλειοψηφία όσων συμμετείχαν σε βίαιες προσπάθειες ανατροπής του, το 2002 και το 2003, από τυχόν ποινικές διώξεις που θα μπορούσαν να τους ασκηθούν.¹⁸⁹

¹⁸⁸ Abraham F. Lowenthal, Ted Piccone and Laurence Whitehead, "Shifting the Balance: Obama and the Americas", Brookings Latin America Initiative Books, November 2010, σελ. 72

¹⁸⁹ Steven Levitsky, Kenneth M. Roberts, "The Resurgence of the Latin American Left", The Johns Hopkins University Press, 2011, σελ. 232

2007: Η ΜΟΝΗ ΕΚΛΟΓΙΚΗ ΗΓΓΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΤΟΥ ΤΣΑΒΕΣ, ΣΤΟ ΔΗΜΟΨΗΦΙΣΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

Ενθαρρυσμένος από τη μεγάλη νίκη του στις προεδρικές εκλογές του 2006, τον ενθάρρυνε να προτείνει πιο ριζοσπαστικές συνταγματικές μεταρρυθμίσεις το 2007.¹⁹⁰ Έτσι υπέβαλλε πρόταση για αναθεώρηση του Συντάγματος, η οποία τέθηκε στην κρίση του λαού με δημοψήφισμα.¹⁹¹

Οι αλλαγές που προτάθηκαν ήταν αρκετές. Η θητεία του Προέδρου της χώρας θα γινόταν επταετής, χωρίς περιορισμούς στην επανεκλογή του ίδιου προσώπου. Μάλιστα οι ΗΠΑ και η αντιπολίτευση της Βενεζουέλας, έκαναν κριτική στην πρόταση αυτή, χαρακτηρίζοντας τη παρέκκλιση προς τη δικτατορία. Η κριτική είχε ως στόχο να θέσει εμπόδιο στον Τσάβες να επανεκλεγεί το 2012 που έληγε η δεύτερη θητεία του.¹⁹²

Οι διατάξεις των συνταγμάτων στις χώρες όπου το σύστημα είναι προεδρικό και δεν επιτρέπουν την επανεκλογή του ίδιου προσώπου πολλές φορές, θεωρείται από πολλούς ότι αποβλέπουν στην αποτροπή συγκέντρωσης εξουσίας στο ίδιο πρόσωπο και στους περί αυτόν. Ο πρόεδρος ούτως ή άλλως στα προεδρικά συστήματα έχει ενισχυμένες εξουσίες. Ωστόσο η συγκέντρωση της εξουσίας δεν αποκλείεται απαραίτητα, ακόμα κι αν αλλάζει ο Πρόεδρος της δημοκρατίας, καθώς μπορεί τον έλεγχο της εκτελεστικής εξουσίας να έχουν οι ίδιες πολιτικές δυνάμεις.¹⁹³

¹⁹⁰ Abraham F. Lowenthal, Ted Piccone and Laurence Whitehead, "Shifting the Balance: Obama and the Americas", Brookings Latin America Initiative Books, November 2010, σελ. 71

¹⁹¹ Δημήτρης Καλτσώνης, "Το δίλημμα της μπολιβαριανής δημοκρατίας-Κράτος & δίκαιο στη Βενεζουέλα του Ούγκο Τσάβες", Ξιφαράς, 2009, σελ. 32

¹⁹² Δημήτρης Καλτσώνης, "Το δίλημμα της μπολιβαριανής δημοκρατίας-Κράτος & δίκαιο στη Βενεζουέλα του Ούγκο Τσάβες", Ξιφαράς, 2009, σελ. 101

¹⁹³ Δημήτρης Καλτσώνης, "Το δίλημμα της μπολιβαριανής δημοκρατίας-Κράτος & δίκαιο στη Βενεζουέλα του Ούγκο Τσάβες", Ξιφαράς, 2009, σελ. 99-100

Επιπλέον προτεινόταν ο Πρόεδρος να μπορεί να διορίζει όσους αντιπροέδρους θεωρούσε απαραίτητους.¹⁹⁴

Επίσης η πρόταση αναθεώρησης περιελάμβανε αλλαγές και στις ένοπλες δυνάμεις. Προτεινόταν να αλλάξουν ονομασία και να αποκαλούνται «Μπολιβαριανή Ένοπλη Δύναμη», με βάση το όνομα του απελευθερωτή Σιμόν Μπολίβαρ¹⁹⁵, από τον οποίο άλλωστε είχαν μετονομάσει και τη χώρα με βάση το Σύνταγμα του 1999.

Άλλη προτεινόμενη αλλαγή για τις ένοπλες δυνάμεις, ήταν να πάντων να είναι θεσμός ουσιαστικά επαγγελματικός, όπως ήταν με βάση τα προηγούμενα Συντάγματα. Θεωρήθηκε πως αυτό συνέβαλλε στην απομάκρυνση των ενόπλων δυνάμεων από το λαό και αυτό τις οδηγούσε σε ενέργειες ενάντια στο λαό όπως πραξικοπήματα.¹⁹⁶ Βέβαια η πρόταση αναθεώρησης, δεν θα σήμαινε την ολοκληρωτική κατάργηση των επαγγελματιών. Θα βασιζόταν όμως και στη λαϊκή συμμετοχή.¹⁹⁷ Επίσης ο στρατός θα αναφερόταν ως ένα σώμα πατριωτικό, λαϊκό και αντιιμπεριαλιστικό¹⁹⁸, ενώ ο σκοπός του θα ήταν να προστατεύει τη χώρα από επιβουλές, είτε από το εξωτερικό, είτε από το εσωτερικό. Εισαγόταν δηλαδή η έννοια της απειλής από το εσωτερικό. Αυτό παρέπεμπε σε όσους οργάνωσαν το πραξικόπημα του Απριλίου 2002 σε συνεργασία με τις ΗΠΑ. Σε τέτοια περίπτωση οι ένοπλες δυνάμεις θα έπρεπε να υπερασπιστούν την κυριαρχία της χώρας. Επίσης, στην πρόταση αναθεώρησης, απαριθμούνταν τα μέσα που θα χρησιμοποιούνταν για την εκπλήρωση των στόχων των ενόπλων δυνάμεων, όπως για παράδειγμα

¹⁹⁴ Steven Levitsky, Kenneth M. Roberts, "The Resurgence of the Latin American Left", The Johns Hopkins University Press, 2011, σελ. 228

¹⁹⁵ Δημήτρης Καλτσώνης, "Το δίλημμα της μπολιβαριανής δημοκρατίας-Κράτος & δίκαιο στη Βενεζουέλα του Ούγκο Τσάβες", Ξιφαράς, 2009, σελ. 207-208

¹⁹⁶ Δημήτρης Καλτσώνης, "Το δίλημμα της μπολιβαριανής δημοκρατίας-Κράτος & δίκαιο στη Βενεζουέλα του Ούγκο Τσάβες", Ξιφαράς, 2009, σελ. 208

¹⁹⁷ Δημήτρης Καλτσώνης, "Το δίλημμα της μπολιβαριανής δημοκρατίας-Κράτος & δίκαιο στη Βενεζουέλα του Ούγκο Τσάβες", Ξιφαράς, 2009, σελ. 211

¹⁹⁸ Δημήτρης Καλτσώνης, "Το δίλημμα της μπολιβαριανής δημοκρατίας-Κράτος & δίκαιο στη Βενεζουέλα του Ούγκο Τσάβες", Ξιφαράς, 2009, σελ. 211

μέσω της μελέτης, του σχεδιασμού και της εφαρμογής του μπολιβαριανού αμυντικού δόγματος.¹⁹⁹

Επίσης στην πρόταση αναθεώρησης περιλαμβάνονταν και πλευρές της πρότασης νόμου του Κομμουνιστικού Κόμματος Βενεζουέλας (το οποίο στήριξε τον πρόεδρο Τσάβες), που αφορούσε στη δημιουργία «Σοσιαλιστικών Συμβουλιών Εργαζομένων».²⁰⁰

Επιπλέον με το νέο Σύνταγμα θα περιοριζόταν η αυτονομία της Κεντρικής Τράπεζας.²⁰¹

Ωστόσο η πρόταση αναθεώρησης του Συντάγματος απορρίφθηκε τελικά από το δημοψήφισμα που έγινε στις 2 Δεκεμβρίου 2007, με μικρή διαφορά.²⁰² Αυτή ήταν και η πρώτη εκλογική του ήττα²⁰³ και όπως αποδείχτηκε η μοναδική που γνώρισε ποτέ.

Μετά από αυτή την ήττα ο Τσάβες, τον επόμενο Γενάρη καθώς παρουσίαζε την ετήσια αναφορά του στην Εθνοσυνέλευση, έκανε αυτοκριτική. Αναφέρθηκε σε γραφειοκρατικά προβλήματα, ελλείψεις, αλλά και στην κατάσταση στις φυλακές και σε κρούσματα εγκληματικότητας που έμειναν ατιμώρητα²⁰⁴. (Δυστυχώς η

¹⁹⁹ Δημήτρης Καλτσώνης, "Το δίλημμα της μπολιβαριανής δημοκρατίας-Κράτος & δίκαιο στη Βενεζουέλα του Ούγκο Τσάβες", Ξιφαράς, 2009,σελ. 214-215

²⁰⁰ Δημήτρης Καλτσώνης, "Το δίλημμα της μπολιβαριανής δημοκρατίας-Κράτος & δίκαιο στη Βενεζουέλα του Ούγκο Τσάβες", Ξιφαράς, 2009,σελ. 144-145

²⁰¹ Steven Levitsky, Kenneth M. Roberts, "The Resurgence of the Latin American Left", The Johns Hopkins University Press, 2011, σελ. 228

²⁰² Javier Corrales and Michael Penfold, "Dragon in the Tropics: Hugo Chavez and the Political Economy of Revolution in Venezuela", The Brookings institution,2011, σελ. 35

και

Δημήτρης Καλτσώνης, "Το δίλημμα της μπολιβαριανής δημοκρατίας-Κράτος & δίκαιο στη Βενεζουέλα του Ούγκο Τσάβες", Ξιφαράς, 2009,σελ. 32

²⁰³ Abraham F. Lowenthal, Ted Piccone and Laurence Whitehead, "Shifting the Balance: Obama and the Americas", Brookings Latin America Initiative Books, November 2010, σελ. 71

Και

Javier Corrales and Michael Penfold, "Dragon in the Tropics: Hugo Chavez and the Political Economy of Revolution in Venezuela", The Brookings institution,2011, σελ. 35

²⁰⁴ Steven Levitsky, Kenneth M. Roberts, "The Resurgence of the Latin American Left", The Johns Hopkins University Press, 2011, σελ. 232

εγκληματικότητα παρέμεινε πρόβλημα που δεν κατάφερε να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά ποτέ).

ΕΚΛΟΓΕΣ ΣΕ ΤΟΠΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΤΟΝ ΝΟΕΜΒΡΙΟ ΤΟΥ 2008

Πριν τις εκλογές, απαγορεύτηκε η συμμετοχή σε αυτές υποψηφίων που κατηγορούνταν για διαφθορά. Έτσι περίπου 400 αποκλείστηκαν από τη συμμετοχή στις εκλογές, ενώ οι 200 περίπου από αυτούς ανήκαν στην αντιπολίτευση.²⁰⁵ Ο Τσάβες κάλεσε το λαό να ψηφίσει για την επανάσταση και η αντιπολίτευση προσπάθησε να ενωθεί και να κατεβάσει κοινό υποψήφιο σε πολλές περιπτώσεις, μια και με τόσο θριαμβευτική νίκη Τσάβες στις προηγούμενες προεδρικές εκλογές²⁰⁶, θα ήταν δύσκολο να ηττηθούν οι υποψήφιοι του κόμματος του Τσάβες, Partido Socialista Unido de Venezuela, (PSUV). Έτσι η αντιπολίτευση κέρδισε τη μητροπολιτική περιφέρεια του Καρακάς και πέντε από τις είκοσι δύο περιφέρειες, συμπεριλαμβανομένης της πλούσιας σε πετρέλαιο Zulia.²⁰⁷ Το κόμμα του Τσάβες κέρδισε τις δεκαεπτά περιφέρειες, ακόμα και κάποιες που η αντιπολίτευση περίμενε ότι μπορούσε να κερδίσει, όπως Mérida, Falcón και Anzoátegui.²⁰⁸ Παρά τη νίκη στην μεγάλη πλειοψηφία των πολιτειών υποψηφίων που στηρίζονταν από τη συμμαχία των κομμάτων με επικεφαλής των Τσάβες, εκείνος αντιμετώπισε ένα σοβαρό

²⁰⁵ Javier Corrales and Michael Penfold, "Dragon in the Tropics: Hugo Chavez and the Political Economy of Revolution in Venezuela", The Brookings institution, 2011, σελ. 36

²⁰⁶ Abraham F. Lowenthal, Ted Piccone and Laurence Whitehead, "Shifting the Balance: Obama and the Americas", Brookings Latin America Initiative Books, November 2010, σελ. 71

²⁰⁷ Abraham F. Lowenthal, Ted Piccone and Laurence Whitehead, "Shifting the Balance: Obama and the Americas", Brookings Latin America Initiative Books, November 2010, σελ. 71

²⁰⁸ Javier Corrales and Michael Penfold, "Dragon in the Tropics: Hugo Chavez and the Political Economy of Revolution in Venezuela", The Brookings institution, 2011, σελ. 36

πρόβλημα στις εκλογές του 2008. Υπήρξαν διαφωνίες μέσα στο κόμμα του, την περίοδο που επέλεξαν τους υποψήφιους δημάρχους και κυβερνήτες. Έτσι ο “chavismo” αναγκάστηκε να μην συμμετέχει ενωμένος (δηλαδή να συμμετέχει με πάνω από έναν υποψήφιο) σε έντεκα πολιτείες.²⁰⁹ Μετά τις εκλογές, πάρθηκαν μέτρα για να μεταφερθεί στην κεντρική κυβέρνηση, ο έλεγχος λιμανιών και αεροδρομίων σε πολιτείες όπου είχαν εκλεγεί κυβερνήτες που προέρχονταν από την αντιπολίτευση.²¹⁰ Επιπλέον το 2009 η εθνοσυνέλευση της χώρας, δημιούργησε την “Capital District” του Καρακάς και διόρισε επικεφαλής της περιφέρειας άλλο άτομο, αν και ο δήμαρχος που είχε εκλεγεί με την αντιπολίτευση παρέμεινε τυπικά, αλλά ασκούσε μόνο ασήμαντες αρμοδιότητες.²¹¹

ΔΗΜΟΨΗΦΙΣΜΑ ΤΟ 2009 ΓΙΑ ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΩΝ ΣΤΟΝ ΑΡΙΘΜΟ ΘΗΤΕΙΩΝ

²⁰⁹ Javier Corrales and Michael Penfold , “ Dragon in the Tropics: Hugo Chavez and the Political Economy of Revolution in Venezuela”, The Brookings institution,2011, σελ. 38

²¹⁰ Abraham F. Lowenthal, Ted Piccone and Laurence Whitehead, “Shifting the Balance: Obama and the Americas”, Brookings Latin America Initiative Books, November 2010, σελ. 72

²¹¹ Javier Corrales and Michael Penfold , “ Dragon in the Tropics: Hugo Chavez and the Political Economy of Revolution in Venezuela”, The Brookings institution,2011, σελ. 37

Και

Abraham F. Lowenthal, Ted Piccone and Laurence Whitehead, “Shifting the Balance: Obama and the Americas”, Brookings Latin America Initiative Books, November 2010, σελ. 72

Ο Τσάβες πρότεινε απεριόριστο αριθμό θητειών όχι μόνο για τον Πρόεδρο, αλλά για όλους τους εκλεγμένους αξιωματούχους.²¹² Παρά την αποτυχία της προηγούμενης προσπάθειας αναθεώρησης του Συντάγματος το 2007, το δημοψήφισμα της 15^{ης} Φεβρουαρίου 2009²¹³, εγκρίθηκε από το 55% των ψηφισάντων.²¹⁴ Με την αναθεώρηση του Μπολιβαριανού Συντάγματος αναθεωρήθηκαν τα άρθρα 160, 162, 174, 192 και 230 του Συντάγματος της χώρας. Έτσι άρθηκαν όλοι οι περιορισμοί και το ίδιο πρόσωπο μπορεί να επανεκλέγεται για απεριόριστο αριθμό θητειών όχι μόνο όσον αφορά στο αξίωμα του Προέδρου της Δημοκρατίας, αλλά και στα αξιώματα του Κυβερνήτη, του δημάρχου, του αντιπροσώπου στα νομοθετικά συμβούλια των Πολιτειών και του βουλευτή.²¹⁵

Για αυτές τις αλλαγές πολλοί επικρίνουν την κυβέρνηση Τσάβες. Θεωρούν ότι η περιορισμένη θητεία ήταν ένας τρόπος ελέγχου και περιορισμού της εξουσίας. Επίσης, θεωρούν ότι διαβρώνεται το σύστημα «ελέγχων και ισορροπιών» (checks and balances), καθώς πιστεύουν ότι όλα βρίσκονται στον έλεγχο του κόμματος Τσάβες. Επίσης, θεωρήθηκε ότι η κατάργηση του αριθμού των θητειών ενισχύει την εσωτερική πειθαρχία και την υποστήριξη του Προέδρου, μέσα στο κόμμα Partido Socialista Unido de Venezuela, (PSUV).²¹⁶

²¹² Javier Corrales and Michael Penfold , “ Dragon in the Tropics: Hugo Chavez and the Political Economy of Revolution in Venezuela”, The Brookings institution,2011, σελ. 38

Και

Abraham F. Lowenthal, Ted Piccone and Laurence Whitehead, “Shifting the Balance: Obama and the Americas”, Brookings Latin America Initiative Books, November 2010, σελ. 72

²¹³ Δημήτρης Καλτσώνης, “Το δίλημμα της μπολιβαριανής δημοκρατίας-Κράτος & δίκαιο στη Βενεζουέλα του Ούγκο Τσάβες” , Ξιφαράς, 2009,σελ. 101

²¹⁴ Javier Corrales and Michael Penfold , “ Dragon in the Tropics: Hugo Chavez and the Political Economy of Revolution in Venezuela”, The Brookings institution,2011, σελ. 38

²¹⁵ Δημήτρης Καλτσώνης, “Το δίλημμα της μπολιβαριανής δημοκρατίας-Κράτος & δίκαιο στη Βενεζουέλα του Ούγκο Τσάβες” , Ξιφαράς, 2009,σελ. 101

²¹⁶ Javier Corrales and Michael Penfold , “ Dragon in the Tropics: Hugo Chavez and the Political Economy of Revolution in Venezuela”, The Brookings institution,2011, σελ. 39

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΛΟΓΩ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥΣ

Το ξεκίνημα της διεθνούς οικονομικής κρίσης το 2008, δεν άφησε ανεπηρέαστη και τη Βενεζουέλα. Επίσης, η μείωση της τιμής του πετρελαίου έκανε πιο δύσκολη τη λήψη μέτρων υπέρ των φτωχών στρωμάτων. Ο Τσάβες προσπάθησε να αποκτήσει κάποια επιπλέον έσοδα, μέσω της εξαγοράς μετοχών τραπεζών και επιχειρήσεων.²¹⁷

Επίσης ο προϋπολογισμός του 2009 προέβλεπε μειωμένες δαπάνες με περικοπές σε υψηλόμισθα στελέχη του κρατικού μηχανισμού και αύξηση του ΦΠΑ κατά 3 μονάδες, από το 9% στο 12 %.²¹⁸ Παρόλα αυτά ο κατώτατος μισθός προβλεπόταν να αυξηθεί κατά 20% σε δύο δόσεις. Στην πραγματικότητα όμως δεν επρόκειτο για αύξηση, καθώς ταυτόχρονα αυξανόταν και ο πληθωρισμός της χώρας.²¹⁹

²¹⁷ Δημήτρης Καλτσώνης, "Το δίλημμα της μπολιβαριανής δημοκρατίας-Κράτος & δίκαιο στη Βενεζουέλα του Ούγκο Τσάβες", Ξιφαράς, 2009,σελ. 247-248

²¹⁸ Εφημερίδα, Ριζοσπάσις, 29 Μαρτίου 2009

²¹⁹ Steven Levitsky, Kenneth M. Roberts, " The Resurgence of the Latin American Left", The Johns Hopkins University Press, 2011, σελ. 234

ΤΟ 2010 ΥΠΟΤΙΜΑΤΑΙ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΝΟΜΙΣΜΑ ΚΑΙ ΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΥΝΕΧΙΖΟΝΤΑΙ

Το 2010 η οικονομική ανάκαμψη δεν ήταν ακόμα εφικτή και τα μεγέθη που δημοσίευε η Κεντρική Τράπεζα, έδειχναν μια οικονομία σε ύφεση. Το 2010 η κυβέρνηση ανακοίνωσε την υποτίμηση του εθνικού νομίσματος και θέσπισε δύο διαφορετικές ισοτιμίες, σε σχέση με το δολάριο. Η μία αφορούσε υποτίμηση 20% για τις κυβερνητικές εισαγωγές, τα φάρμακα και τα τρόφιμα. Η δεύτερη αφορούσε 100% υποτίμηση για εισαγωγές του ιδιωτικού τομέα. Επιπλέον, διατηρήθηκε όριο στα δολάρια που μπορούσαν να πάρουν μαζί τους όσοι ταξίδευαν, το οποίο είχε θεσπιστεί την προηγούμενη χρονιά.²²⁰

Επίσης η κυβέρνηση εθνικοποίησε επιχειρήσεις σε τομείς που θεωρούσε στρατηγικούς και εθνικοποίησε επίσης εκτάσεις γης, για την προώθηση ενός « νέου σοσιαλιστικού παραγωγικού μοντέλου».²²¹

Η οικονομική κρίση έφερε στην επιφάνεια τα προβλήματα που προκύπτουν από τη μεγάλη εξάρτηση της χώρας από τα έσοδα του πετρελαίου και συνεπώς από τις αυξομειώσεις στην τιμή του.²²²

²²⁰ Steven Levitsky, Kenneth M. Roberts, " The Resurgence of the Latin American Left", The Johns Hopkins University Press, 2011, σελ. 234

²²¹ Steven Levitsky, Kenneth M. Roberts, " The Resurgence of the Latin American Left", The Johns Hopkins University Press, 2011, σελ. 234

²²² Steven Levitsky, Kenneth M. Roberts, " The Resurgence of the Latin American Left", The Johns Hopkins University Press, 2011, σελ. 236

ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ

Μία σειρά από νόμους και μεταρρυθμίσεις τέθηκαν σε εφαρμογή, με σκοπό την επαναφορά εξουσιών σε κεντρικό επίπεδο εκτελεστικής εξουσίας, οι οποίες τις προηγούμενες δεκαετίες, είχαν μεταφερθεί σε επίπεδο δήμων και τοπικών κοινοτήτων. Επίσης, πέρασε νόμος για τα κοινοτικά συμβούλια, ο οποίος τους έδινε ενδιάμεσο status μεταξύ κοινωνικών και κυβερνητικών οργανισμών.²²³

Ήταν δηλαδή μία περίοδος κατά την οποία το κράτος προσπάθησε να ενδυναμώσει την κεντρική εξουσία και να δημιουργήσει ένα πιο συγκεντρωτικό κράτος. Για αυτό δέχτηκε κριτική για απολυταρχικές πρακτικές.²²⁴ Παρόλα αυτά παρατηρείται ταυτόχρονα διατήρηση του θεσμού των κοινοτικών συμβουλίων, τα οποία θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως θεσμός άμεσης δημοκρατίας και συμμετοχής των πολιτών στην εξουσία.

ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ 2010

Στις βουλευτικές εκλογές του Σεπτεμβρίου του 2010 η αντιπολίτευση της Βενεζουέλας αποκόμισε σημαντικά κέρδη. Βέβαια, το σοσιαλιστικό κόμμα του Τσάβες συνέχισε να ελέγχει το Κογκρέσο, αλλά με μειωμένη πλειοψηφία.²²⁵ Η αντιπολίτευση ήταν ικανοποιημένη καθώς κατάφερε να ανατρέψει την πλειοψηφία των δύο τρίτων που κατείχε η συμμαχία του Τσάβες στη Βουλή, παρόλο που η πλειοψηφία των εδρών παρέμεινε στα

²²³ Steven Levitsky, Kenneth M. Roberts, "The Resurgence of the Latin American Left", The Johns Hopkins University Press, 2011, σελ. 234

²²⁴ Steven Levitsky, Kenneth M. Roberts, "The Resurgence of the Latin American Left", The Johns Hopkins University Press, 2011, σελ. 234

²²⁵ <http://news.bbc.co.uk/2/hi/americas/1229348.stm>

χέρια του κυβερνώντος κόμματος. Ωστόσο ο Τσάβες θεώρησε το αποτέλεσμα «σημαντική νίκη».²²⁶

Η αλήθεια είναι ότι μετά από τόσα χρόνια εξουσίας, η φθορά είναι συνήθως αναμενόμενη. Αν σκεφτεί κανείς και τις επιπτώσεις της διεθνούς οικονομικής κρίσης στη χώρα, τότε ο Πρόεδρος Τσάβες είχε δίκιο να χαίρεται. Από την άλλη και η αντιπολίτευση της χώρας ενίσχυσε τα ποσοστά της και ήταν λογικό να χαίρεται κι εκείνη με το αποτέλεσμα, καθώς στην καινούργια βουλή εκλέχτηκαν λιγότεροι βουλευτές του κυβερνώντος κόμματος. Εξάλλου η αντιπολίτευση είχε μπουκοτάρει τις προηγούμενες βουλευτικές εκλογές του 2005, στις οποίες αναμενόταν να έπαιρνε χαμηλά ποσοστά αν συμμετείχε.

2011:Ο ΤΣΑΒΕΣ ΞΕΚΙΝΑ ΤΗ ΜΑΧΗ ΜΕ ΤΟΝ ΚΑΡΚΙΝΟ, ΕΝΩ ΕΧΕΙ ΝΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΕΙ ΚΑΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Το 2011 ο Τσάβες προκαλεί συγκίνηση στους οπαδούς του, καθώς ανακοινώνεται ότι πάσχει από καρκίνο και ξεκινάει θεραπείες στην φιλική Κούβα.

Τα γεγονότα στη χώρα συνεχίζουν να τρέχουν. Στην προσπάθεια της να συγκρατήσει τους ρυθμούς με τους οποίους αυξάνεται ο πληθωρισμός της χώρας, ο οποίος είναι από τους πιο υψηλούς στον κόσμο και φτάνει το 27% το χρόνο, η κυβέρνηση εφαρμόζει έλεγχο των τιμών σε βασικά αγαθά. Αυτό το μέτρο ελέγχου των τιμών είχε ξανατεθεί σε εφαρμογή από τη Βενεζουέλα το 2003.²²⁷

²²⁶ <http://www.bbc.co.uk/news/world-latin-america-11423927>

²²⁷ <http://news.bbc.co.uk/2/hi/americas/1229348.stm>

Επίσης το 2011 υπήρξε άλλο ένα επεισόδιο έντασης της κυβέρνησης με ΜΜΕ. Ο ιδιωτικός τηλεοπτικός σταθμός Globovision, τιμωρήθηκε με πρόστιμο για την κάλυψη εξέγερσης στις φυλακές τον Ιούνιο της ίδιας χρονιάς, η οποία «δικαιολογούσε το έγκλημα και προκαλούσε άγχος στους πολίτες» σύμφωνα με το ραδιοτηλεοπτικό συμβούλιο της χώρας. Ο σταθμός κατηγορήσε την κυβέρνηση ότι θέλει να τον κλείσει.²²⁸ Πάντως παρά τις κατηγορίες για προσπάθειες ελέγχου του τύπου εκ μέρους της κυβέρνησης Τσάβες, σύμφωνα με έρευνα του αμερικανού οικονομολόγου Mark Weisbrot για το Centre for Economic Policy Research (CEPR), η κυβέρνηση ελέγχει μόνο 5-6% των ΜΜΕ ελέγχεται από την κυβέρνηση. Η μεγάλη πλειοψηφία είναι ιδιωτικά.²²⁹

ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΤΟ 2011

Η εγκληματικότητα στη Βενεζουέλα, ήταν ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα και δυστυχώς παρέμεινε έτσι μέχρι και το τέλος της διακυβέρνησης Τσάβες, καθώς ο ίδιος δεν κατάφερε να την αντιμετωπίσει.

Στα πλαίσια προσπάθειας να μειωθεί η εγκληματικότητα στη χώρα, το 2011 ψηφίστηκε νέος νόμος που απαγόρευε σε ιδιώτες να έχουν στην κατοχή τους όπλα, στο πλαίσιο κυβερνητικής εκστρατείας για την αντιμετώπιση της αύξησης των χιλιάδων ανεξιχνίαστων δολοφονιών στο Καρακάς. Πλέον, μόνο τα όργανα της τάξεως, οι αστυνομικές δυνάμεις, ο στρατός και οι εργαζόμενοι σε εταιρείες ασφαλείας θα είχαν πρόσβαση σε όπλα.

²²⁸ <http://news.bbc.co.uk/2/hi/americas/1229348.stm>

²²⁹ http://www.cepr.net/documents/publications/2010_12_venezuela_media.pdf

Ο νόμος απαγόρευε επίσης την ελεύθερη πώληση όπλων και πυρομαχικών, ενώ η κυβέρνηση του προέδρου Ούγκο Τσάβες παρέτεινε τη χορήγηση αμνηστίας στους λαθρεμπόρους όπλων και πυρομαχικών με την προϋπόθεση ότι θα παραδώσουν εθελοντικά τα λαθραία και θα συνεργαστούν με τις Αρχές, απολαμβάνοντας δικαστική προστασία.

Σύμφωνα με εκπροσώπους του κυβερνώντος Ενιαίου Σοσιαλιστικού Κόμματος της Βενεζουέλας, φιλόδοξος στόχος του νόμου ήταν «ο ολοκληρωτικός αφοπλισμός του πληθυσμού».

Ωστόσο, οι αντίπαλοι του Τσάβες τον κατηγορούσαν ότι δεν διαθέτει ούτε την αποφασιστικότητα ούτε τα μέσα για να πατάξει τη συχνά ανεξέλεγκτη εγκληματικότητα.

Τα τελευταία χρόνια, λόγω της απότομης αύξησης της βίας στους δρόμους, το Καράκας επανειλημμένως είχε χαρακτηριστεί ως μια από τις πιο επικίνδυνες πόλεις της Λατινικής Αμερικής: μόνο το 2011 στην πρωτεύουσα της Βενεζουέλας διαπράχθηκαν 18.000 δολοφονίες.²³⁰

ΕΠΑΙΝΟΙ ΚΑΡΤΕΡ ΓΙΑ ΤΟ ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΗΣ ΒΕΝΕΖΟΥΕΛΑΣ, ΛΙΓΟ ΠΡΙΝ ΤΙΣ ΕΚΛΟΓΕΣ

Μερικές εβδομάδες πριν να πάνε οι Βενεζουελανοί στις κάλπες στις 7 Οκτωβρίου, ο πρώην πρόεδρος των ΗΠΑ Τζίμι Κάρτερ δήλωσε ότι το εκλογικό σύστημα της Βενεζουέλας είναι το καλύτερο στον κόσμο. Δήλωσε χαρακτηριστικά: «Είναι γεγονός, από τις 92 εκλογές που έχουμε παρακολουθήσει, θα έλεγα ότι η εκλογική διαδικασία στη Βενεζουέλα είναι η καλύτερη στον κόσμο».

Η Βενεζουέλα έχει αναπτύξει ένα πλήρως αυτοματοποιημένο σύστημα ψηφοφορίας με οθόνη αφής (touch-screen), το οποίο χρησιμοποιεί την

²³⁰ <http://www.tovima.gr/world/article/?aid=460515>

τεχνολογία αναγνώρισης αποτυπωμάτων και εκτυπώνει μια απόδειξη για να επιβεβαιωθούν οι επιλογές των ψηφοφόρων.²³¹

Η αλήθεια είναι ότι αυτές οι δηλώσεις ήταν πολύ σημαντικό που έγιναν πριν τη διεξαγωγή των εκλογών του 2012, καθώς στο παρελθόν η αντιπολίτευση είχε τάσεις να μην αναγνωρίζει τα αποτελέσματα και να μιλάει για νοθεία, ακόμα κι όταν οι εκλογές είχαν διεξαχθεί με διεθνείς παρατηρητές, οι οποίοι επιβεβαίωναν το αποτέλεσμα. Κάτι τέτοιο συνέβη με τα αποτελέσματα του δημοψηφίσματος του 2004.²³²

2012: ΝΙΚΗΤΗΣ ΣΤΙΣ ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΤΟΥ

Τον Ιούνιο του 2012 ο Ούγκο Τσάβες κατέθεσε και επίσημα την υποψηφιότητα του για τις προεδρικές εκλογές του Οκτωβρίου, διεκδικώντας μια τρίτη εκλογική θητεία, αν και επρόκειτο για τις τέταρτες προεδρικές εκλογές στις οποίες θα συμμετείχε, καθώς μπορεί να εξελέγει στο τέλος του 1998 και να ξεκίνησε την πρώτη του θητεία το 1999, αλλά το 2000 ξαναέγιναν προεδρικές εκλογές μετά την αναθεώρηση του Συντάγματος. Απέναντι στον Τσάβες το 2012, η αντιπολίτευση επέλεξε τον Ενρίκε Καπρίλες, τον οποίο στήριξαν περίπου 30 κόμματα και οργανώσεις της αντιπολίτευσης.²³³ Μάλιστα το δημοψήφισμα του 2009 με το οποίο έγινε άρση των περιορισμών στις θητείες των κρατικών αξιωματούχων, είχε γίνει κυρίως για να μπορέσει να συμμετέχει ο Τσάβες στις προεδρικές εκλογές του 2012.²³⁴

²³¹ <http://www.newsnow.gr/article/219484/o-proin-proedros-ton-ipa-karter-to-eklogiko-systima-tis-venezouelas-the-Best-in-the-World.html>

²³² Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, "The New Latin American Left: Utopia Reborn", Transnational Institute, pluto press, 2008, σελ. 94

²³³ Εφημερίδα, Ριζοσπάστis, 13 Ιούνη 2012

²³⁴ Abraham F. Lowenthal, Ted Piccone and Laurence Whitehead, "Shifting the Balance: Obama and the Americas", Brookings Latin America Initiative Books, November 2010, σελ. 72

Αυτές οι εκλογές ήταν οι πρώτες στις οποίες ο Τσάβες δεν μπόρεσε να συμμετάσχει ενεργά στην προεκλογική εκστρατεία, λόγω του μεγάλου διαστήματος που έμενε στην Κούβα για τη θεραπεία του.²³⁵

Πάντως κατάφερε να κερδίσει για άλλη μια φορά τις εκλογές με ποσοστό κοντά στο 55%.²³⁶ Ο ο υποψήφιος της ενωμένης αντιπολίτευσης Ενρίκε Καπρίλες πήρε ποσοστό 44,39%, ενώ οι υπόλοιποι υποψήφιοι κινήθηκαν σε ποσοστά κάτω από 0,5%. Το κόμμα του Τσάβες Partido Socialista Unido de Venezuela, (PSUV), συμμετείχε και κέρδισε τις εκλογές με μια συμμαχία δώδεκα κομμάτων. Τη νίκη Τσάβες και την ανανέωση της θητείας του για μια ακόμη εξαετία υποδέχθηκαν πανηγυρικά κυβερνήσεις και λαοί της Λατινικής Αμερικής και της Καραϊβικής, ενώ ενδεικτική είναι η στάση των Ηνωμένων Πολιτειών. Οι ΗΠΑ ζήτησαν από τον νικητή των εκλογών "να ακούσει τη φωνή" των εκατομμυρίων Βενεζουελάνων που ψήφισαν την αντιπολίτευση, εξέφρασαν πάντως την "ικανοποίησή" τους για τη "μεγάλη συμμετοχή και τον ειρηνικό τρόπο με τον οποίο διεξήχθησαν οι εκλογές". Ο εκπρόσωπος του Στέιτ Ντιπάρτμεντ, Γουίλιαμ Οστικ σημείωσε: «Θεωρούμε ότι τα περίπου 7 εκατομμύρια ψήφοι που απέσπασε η αντιπολίτευση αποτελούν παρακαταθήκη για το μέλλον». ²³⁷ Η δήλωση αυτή ήταν αναμενόμενη, καθώς όπως θα αναλυθεί παρακάτω, στο κεφάλαιο για τις σχέσεις ΗΠΑ- Βενεζουέλας, οι σχέσεις των δύο χωρών δεν ήταν καλές την περίοδο της διακυβέρνησης Τσάβες. Από την πλευρά της, η εκ μέρους της ευρωπαϊκής ένωσης, η Κάθριν Άστον "συνεχάρη" τον Τσάβες για την επανεκλογή του, αλλά συμπλήρωσε ότι «μαζί με τη νίκη έρχεται η ευθύνη» και ότι «στη διάρκεια της νέας του θητείας, ο πρόεδρος Τσάβες οφείλει να τείνει το χέρι σε όλους τους τομείς της κοινωνίας της Βενεζουέλας για την ενίσχυση των θεσμών της χώρας και την προώθηση των θεμελιωδών ελευθεριών». ²³⁸

²³⁵ http://www.huffingtonpost.com/2012/12/17/venezuelas-gubernatorial-elections-2012_n_2314548.html

²³⁶ <http://www.reuters.com/article/2012/10/08/venezuela-election-idUSL1E8L70WK20121008>

²³⁷ Εφημερίδα, Ριζοσπάσις, 9 Οκτώβρη 2012

²³⁸ <http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=22769&subid=2&pubid=63721362>

«Ήταν μια τέλεια μάχη από κάθε άποψη και μια τέλεια νίκη», επισήμανε ο Τσάβες μιλώντας τους υποστηρικτές του από το προεδρικό μέγαρο. «Δώσαμε ένα μάθημα στον κόσμο», τόνισε. «Δεσμεύομαι κάθε ημέρα να είμαι καλύτερος πρόεδρος απ'ότι τα προηγούμενα χρόνια», επισήμανε και πρόσθεσε πως η χώρα «θα συνεχίσει την μετάβασή της προς τον δημοκρατικό σοσιαλισμό του 21ου αιώνα». Αυτές οι δηλώσεις έδειξαν πως παρά την βεβαρημένη κατάσταση της υγείας του, είχε μεγάλη όρεξη και επιθυμία για την συνέχιση της Μπολιβαριανής διαδικασίας.

Ωστόσο η κατάσταση της υγείας του χειροτέρευσε λίγο μετά την εκλογή του και τον Δεκέμβριο του 2012 έφτασε στην Κούβα για να υποβληθεί σε νέα χειρουργική επέμβαση. Πριν φύγει από τη χώρα του, ο Τσάβες όρισε για πρώτη φορά διάδοχο. Όρισε ως νέο αντιπρόεδρο τον πρώην οδηγό λεωφορείου και στενό συνεργάτη του, τον Νικόλας Μαδούρο, γεγονός που δείχνει ότι ο Τσάβες γνώριζε τη σοβαρότητα της κατάστασης του και ήθελε να διασφαλίσει τη συνέχεια της Μπολιβαριανής διαδικασίας, σε περίπτωση που ο ίδιος «έφευγε».

Ο Νικόλας Μαδούρο ήταν υπουργός Εξωτερικών από το 2006 και θεωρείται ότι είναι ιδιαίτερα συμπαθής σε ξένους διπλωμάτες.²³⁹

Δ' ΜΕΡΟΣ (ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΒΕΝΕΖΟΥΕΛΑΣ)

Ο πρόεδρος Τσάβες με την εκλογή του ξεκίνησε μια νέα εξωτερική πολιτική για τη Βενεζουέλα, με σκοπό την ενίσχυση της θέσης της χώρας του στο διεθνές σύστημα.²⁴⁰ Γενικά θα λέγαμε ότι προσπαθούσε να

²³⁹ <http://www.tanea.gr/news/world/article/4774265/?iid=2>

²⁴⁰ Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood press, 2005, σελ. 156

εξισορροπήσει την ισχύ των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής²⁴¹ και να κάνει τη χώρα του πιο ανεξάρτητη. Αντίθετα, με εξαίρεση κάποιες εντάσεις με την γειτονική Κολομβία, είχε πολύ καλές σχέσεις με τις χώρες της Λατινικής Αμερικής και επιθυμούσε στενότερη συνεργασία μαζί τους. Προς αυτή την κατεύθυνση, έστελνε ξένη βοήθεια σε διάφορες λατινοαμερικάνικες και όχι μόνο χώρες, με σκοπό σίγουρα να βοηθήσει στην επίλυση προβλημάτων, αλλά και ταυτόχρονα να αποκτήσει στηρίγματα στο εξωτερικό. Παρακάτω θα αναλυθούν περισσότερο οι σχέσεις της Βενεζουέλας με το εξωτερικό.

ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΤΙΣ ΥΠΟΛΟΙΠΕΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Ο Τσάβες επιθυμούσε την ενοποίηση όσο είναι δυνατόν των Λατινοαμερικάνικων κρατών.²⁴² Μάλιστα, θεωρείται ότι προσπάθησε να εξάγει το ριζοσπαστικό πολιτικό του μοντέλο σε άλλες χώρες της περιοχής.²⁴³ Ο Τσάβες θεωρούσε ότι οι αλλαγές στη Βενεζουέλα και

²⁴¹ Javier Corrales and Michael Penfold, "Dragon in the Tropics: Hugo Chavez and the Political Economy of Revolution in Venezuela", The Brookings institution, 2011, σελ. 3

²⁴² Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood press, 2005, σελ. 156

²⁴³ Javier Corrales and Michael Penfold, "Dragon in the Tropics: Hugo Chavez and the Political Economy of Revolution in Venezuela", The Brookings institution, 2011, σελ. 3

γενικά στη Λατινική Αμερική πρέπει να προκύψουν από τη δική τους ιστορία, τις δικές τους ρίζες και παραδόσεις.²⁴⁴ Η πίστη του προέδρου Τσάβες για την ενοποίηση των Λατινοαμερικάνικων κρατών, φαίνεται και στο Σύνταγμα της Βενεζουέλας, όπου αναφέρεται η επιδίωξη συνεργασίας και ενοποίησης με τα κράτη και τους λαούς της Λατινικής Αμερικής και της Καραϊβικής.²⁴⁵ Επίσης, φαίνεται και από την αναφορά στο προοίμιο και στο άρθρο 1, του Συντάγματος στον απελευθερωτή Σιμόν Μπολίβαρ, ο οποίος επιδίωκε την ενότητα των λαών στην περιοχή και τον κοινό αγώνα ενάντια στην ξένη αποικιοκρατία.²⁴⁶

Το 2004 δημιουργήθηκε στην Κούβα, η ALBA (Alianza Bolivariana para los Pueblos de Nuestra América) ως αντιπρόταση στη Ζώνη Ελευθέρου Εμπορίου Free Trade Area of the Americas (FTAA) που πρότειναν οι ΗΠΑ.²⁴⁷ Μάλιστα σύμφωνα με τον Τσάβες η ALBA, είναι ένα «σοσιαλιστικά προσανατολισμένο» εμπορικό μπλοκ, που στοχεύει στην εξάλειψη της φτώχειας.²⁴⁸

Βασίζεται σε αριστερά ιδεώδη και προωθεί την οικονομική, κοινωνική και πολιτική συνεργασία, ανάμεσα σε χώρες της Λατινικής Αμερικής και της Καραϊβικής.

²⁴⁴ Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, "The New Latin American Left: Utopia Reborn", Transnational Institute, pluto press, 2008, σελ. 77

²⁴⁵ Δημήτρης Καλτσώνης, "Το δίλημμα της μπολιβαριανής δημοκρατίας-Κράτος & δίκαιο στη Βενεζουέλα του Ούγκο Τσάβες", Ξιφαράς, 2009,σελ.78

²⁴⁶ Δημήτρης Καλτσώνης, "Το δίλημμα της μπολιβαριανής δημοκρατίας-Κράτος & δίκαιο στη Βενεζουέλα του Ούγκο Τσάβες", Ξιφαράς, 2009,σελ.78

²⁴⁷ Steven Levitsky, Kenneth M. Roberts, "The Resurgence of the Latin American Left", The Johns Hopkins University Press, 2011, σελ. 225

Και

Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, "The New Latin American Left: Utopia Reborn", Transnational Institute, pluto press, 2008, σελ. 93

Και

<http://venezuelanalysis.com/news/2505>

²⁴⁸ Javier Corrales and Michael Penfold, "Dragon in the Tropics: Hugo Chavez and the Political Economy of Revolution in Venezuela", The Brookings institution,2011, σελ. 107

Η ALBA έχει ως μέλη της τη Βενεζουέλα, την Κούβα, τη Νικαράγουα, τη Βολιβία, το Εκουαδόρ, τα δύο μικρά κράτη της Καραϊβικής Σαιν Βίνσεντ & Γρεναδίνες και Αντίγουα & Μπαρμπούδα, την Ονδούρα (η οποία αποχώρησε στη συνέχεια) και τη Ντομινίκα.²⁴⁹

Ακόμα δύο κράτη το Σουρινάμ και η Σάντα Λουτσία θεωρούνται “special guest” μέλη (ειδικοί προσκεκλημένοι) που σκοπεύουν στο μέλλον να ενταχθούν πλήρως στην ένωση, ενώ η Αϊτή συμμετέχει ως παρατηρητής και σκοπεύει επίσης να ενταχθεί στο μέλλον.

Τον Απρίλιο του 2009, σε σύνοδο της ALBA, αποφασίστηκε να τεθεί σε εφαρμογή το νέο νόμισμα για συναλλαγές στην περιοχή που ονομάστηκε “Sucre”. Σκοπός του ήταν να αντικαταστήσει το δολάριο στις συναλλαγές, μεταξύ των χωρών που το υιοθέτησαν. Το νόμισμα πήρε το όνομα του από τον Antonio José de Sucre, που θεωρείται από τους «πατέρες» της Λατινικής Αμερικής και είχε αγωνιστεί μαζί με τον Μπόλιβαρ. Σύμφωνα με τις δηλώσεις Τσάβες, το νέο νόμισμα, θα βοηθούσε τις χώρες που το χρησιμοποιούν να «ελευθερωθούν από τη δικτατορία του δολαρίου». Το νόμισμα αυτό ήταν εικονικό, αλλά ο στόχος ήταν να μετατραπεί σε πραγματικό νόμισμα στο μέλλον.²⁵⁰

Ενδεικτικό της συνέχισης της προσπάθειας της ALBA για ενοποίηση, ήταν η δημιουργία εταιρίας παραγωγής τροφίμων το 2009, με σκοπό την εξασφάλιση διατροφικής ασφάλειας των χωρών της περιοχής.²⁵¹

Η Βενεζουέλα παρέχει βοήθεια σε αρκετές λατινοαμερικάνικες χώρες και στη σύνοδο της ALBA το 2009, ο πρόεδρος της Βολιβίας Evo Morales, ευχαρίστησε τη Βενεζουέλα και την Κούβα, για το ότι εκατοντάδες χιλιάδες βολιβιανοί, έχουν κάνει δωρεάν εγχειρήσεις στα μάτια, αλλά και μάθει να διαβάζουν, μέσω προγραμμάτων αλληλεγγύης από Βενεζουέλα και την Κούβα.²⁵²

²⁴⁹ <http://venezuelanalysis.com/news/4547>

Και

<http://mrzine.monthlyreview.org/2008/hattingh070208.html>

²⁵⁰ <http://venezuelanalysis.com/news/4373>

²⁵¹ <http://venezuelanalysis.com/news/4165>

²⁵² <http://venezuelanalysis.com/news/4165>

Η απόφαση για τη δημιουργία, «εναλλακτικής» Ζώνης Ελευθέρου Εμπορίου, σε αυτή που πρότειναν οι ΗΠΑ, αποτελεί ουσιαστικά **άλλη μία προσπάθεια της Βενεζουέλας να προωθήσει το δικό της μοντέλο διακυβέρνησης και φυσικά τα συμφέροντα της**, μειώνοντας όσο μπορεί την επιρροή των ΗΠΑ στη Λατινική Αμερική. Δεν είναι τυχαία η δήλωση Τσάβες το 2009 σε σύνοδο της ALBA, ότι: «η ALBA είναι η έκφραση ενός νέου γεωπολιτικού χώρου... η αυγή μιας νέας εποχής, όπου η Βενεζουέλα δεν είναι πια μόνη».²⁵³ Επίσης, ο Τσάβες προσπαθούσε συνεχώς να αποκτήσει στηρίγματα σε άλλες χώρες της Λατινικής Αμερικής και όλες μαζί να απεξαρτηθούν από την κηδεμονία των ΗΠΑ.

Οι ΗΠΑ είναι ουσιαστικά η μεγαλύτερη απειλή για τον Τσάβες και το «σοσιαλισμό του 21^{ου} αιώνα» που επιθυμεί να εφαρμόσει. **Εφαρμόζοντας τις αρχές της ρεαλιστικής θεωρίας**, η Βενεζουέλα προσπαθεί να αυξήσει την ισχύ της με κάθε τρόπο.

Αλλά ο Τσάβες δεν έμεινε μόνο στη δημιουργία της ALBA. Το 2005 δημιούργησε την “Petrocaribe”. Η “Petrocaribe” είναι μια πετρελαϊκή συμμαχία που δημιουργήθηκε με πρωτοβουλία του Τσάβες, για την παροχή σε χώρες της Καραϊβικής και της Κεντρικής Αμερικής με χιλιάδες βαρέλια πετρελαίου και πετρελαϊκών προϊόντων, με προνομιακούς όρους αποπληρωμής, μέσω κρατικών επιχειρήσεων των χωρών αυτών.²⁵⁴

Με αυτή την κίνηση ο Τσάβες έδειξε έμπρακτα την εφαρμογή των πεποιθήσεων του για ενοποίηση και αλληλεγγύη των χωρών της περιοχής και ταυτόχρονα δρώντας στο πλαίσιο της ρεαλιστικής θεωρίας δημιούργησε κι άλλες συμμαχίες και έδειξε την οικονομική ισχύ της χώρας του.

²⁵³ <http://venezuelanalysis.com/news/4165>

²⁵⁴ Javier Corrales and Michael Penfold , “ Dragon in the Tropics: Hugo Chavez and the Political Economy of Revolution in Venezuela”, The Brookings institution,2011, σελ. 106

Επιπλέον ο Τσάβες υποστήριζε τη συμμετοχή της χώρας του σε άλλη μια εμπορική ένωση, στη Mercosur, όπου η Βενεζουέλα ήταν “associate member”,²⁵⁵ μέχρι το 2012 που έγινε πλήρες μέλος.

Η Mercosur ,η μεγαλύτερη εμπορική ένωση της Νότιας Αμερικής δέχτηκε τη Βενεζουέλα, ως το νεότερο μέλος της, στη σύνοδο της 31ης Ιουλίου 2012. «Η Mercosur είναι πέραν πάσης αμφιβολίας, η ισχυρότερη κινητήρια δύναμη για την προάσπιση της ανεξαρτησίας μας», είπε ο ηγέτης της Βενεζουέλας.²⁵⁶ Σύμφωνα με τους New York Times, η είσοδος της Βενεζουέλας στη Mercosur, όπου κυριαρχεί η Βραζιλία, συνοδεύτηκε από διπλωματικό αγώνα. Σημαντικό ρόλο έπαιξε η αποπομπή της Παραγουάης από τη Mercosur. Η αποπομπής της Παραγουάης, άνοιξε το δρόμο για την ένταξη της Βενεζουέλας, καθώς η έγκριση της ένταξής της εκκρεμούσε ουσιαστικά από το 2006 λόγω της άρνησης της Γερουσίας της Παραγουάης να την εγκρίνει. Ωστόσο μετά την αποπομπή της Παραγουάης, η Βραζιλία, η Αργεντινή και η Ουρουγουάη, δέχτηκαν την Βενεζουέλα σαν πλήρες μέλος.²⁵⁷ Η ένταξη της Βενεζουέλας, συνοδεύτηκε από υπογραφή συμφωνιών, όπως τη συμφωνία για την αγορά μαχητικών και πολεμικών αεροσκαφών εκ μέρους της Βενεζουέλας από τη βραζιλιάνικη εταιρεία «Embraer» και άλλες ενώ πληθώρα αναμένεται να ακολουθήσει. Οι σχέσεις με τη Βενεζουέλα, έχουν στρατηγική σημασία για τη Βραζιλία, λόγω των αποθεμάτων πετρελαίου της Βενεζουέλας, τα οποία υπολογίζονται ότι είναι από τα μεγαλύτερα στον κόσμο.²⁵⁸

Παρόλο που η Mercosur δεν έχει σε καμία περίπτωση τον κοινωνικό χαρακτήρα της ALBA, αυτό δεν εμπόδισε τη Βενεζουέλα να επιδιώκει την ένταξη της σε αυτή. Αυτό είναι άλλο ένα δείγμα ότι η Βενεζουέλα, δεν

²⁵⁵ Micheal Tarver and Julia C. Frederick, “The History of Venezuela”, Greenwood press, 2005, σελ. 156

²⁵⁶ <http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=22769&subid=2&pubid=63692626>

²⁵⁷ http://www.nytimes.com/2012/08/01/world/americas/mercosur-trade-bloc-admits-venezuela-as-full-member.html?_r=0

²⁵⁸ http://www.nytimes.com/2012/08/01/world/americas/mercosur-trade-bloc-admits-venezuela-as-full-member.html?_r=0

επιδιώκει μόνο την εξαγωγή της ιδεολογίας της (όπως πιθανά προωθείται με την ALBA) , αλλά κυρίως την ισχυροποίηση της θέσης της στο διεθνές σύστημα και τη σύναψη συμμαχιών που θα τη βοηθήσουν να επιτύχει το στόχο αυτό.

ΣΧΕΣΕΙΣ ΒΕΝΕΖΟΥΕΛΑΣ-ΚΟΥΒΑΣ

Οι σχέσεις της Βενεζουέλας με την Κούβα είναι μάλλον οι πιο στενές.²⁵⁹ Άλλωστε ο Τσάβες έχει αποκαλέσει τον Κάστρο μέντορα του.²⁶⁰ Οι διμερείς σχέσεις των δύο κρατών περιλαμβάνουν αναπτυξιακή βοήθεια, οικονομικές συναλλαγές μεγάλων ποσών, ενεργειακή συνεργασία, αλλά και συνεργασία στον στρατιωτικό τομέα.

Ο Τσάβες είχε αναφέρει πολλές φορές ότι το κίνημα του ήταν επαναστατικό.²⁶¹ Συνεπώς πολλοί θεωρούν ότι οι σχέσεις με την Κούβα

²⁵⁹ Javier Corrales and Michael Penfold , “ Dragon in the Tropics: Hugo Chavez and the Political Economy of Revolution in Venezuela”, The Brookings institution,2011, σελ. 122-123

²⁶⁰ <http://www.protothema.gr/article/?aid=12292>

²⁶¹ Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, “The New Latin American Left: Utopia Reborn”, Transnational Institute, pluto press, 2008, σελ. 76

είχαν και συμβολική σημασία και ότι βοήθησαν τον Τσάβες να κερδίσει εύσημα ως επαναστάτης. Εξάλλου ακόμα και σήμερα πολλοί λατινοαμερικάνοι θεωρούν την κουβανική επανάσταση, ως την επιτομή της λατινοαμερικάνικης αντίστασης, ενάντια στον ιμπεριαλισμό. Επίσης, θεωρείται ότι εκτός από συμβολική σημασία οι σχέσεις με την Κούβα, έχουν συμβουλευτικό χαρακτήρα, παρέχοντας στον Τσάβες συμβουλές για εσωτερικά και διεθνή θέματα, από τους αδελφούς Κάστρο.²⁶²

Μάλιστα οι διάφορες *Misiones* (αποστολές) στη Βενεζουέλα σχεδιάστηκαν με τη βοήθεια συμβούλων που παρείχε η κουβανική κυβέρνηση.²⁶³ Ακόμα και κάποια από τα σλόγκαν που χρησιμοποιούσε ο Τσάβες, όπως: «Πατρίδα, σοσιαλισμός, ή θάνατος... θα νικήσουμε», μοιάζουν με αντίστοιχα σλόγκαν της Κούβας.²⁶⁴

Η Βενεζουέλα προμηθεύει τη Κούβα με μεγάλες ποσότητες πετρελαίου. Η PDVSA έχει γραφεία στην Αβάνα και πολλοί θεωρούν ότι η Κούβα εξάγει με τη σειρά της, κάποιες από τις ποσότητες πετρελαίου που της παρέχει η Βενεζουέλα. Με τη σειρά της η Κούβα προσφέρει στη Βενεζουέλα εξειδικευμένο προσωπικό όπως γυμναστές, νοσοκόμες, δασκάλους, στρατιωτικό προσωπικό και προσωπικό ασφαλείας.²⁶⁵

Επίσης δεν πρέπει να ξεχνάμε τη *Misión Barrio Adentro*, όπου συμμετείχαν χιλιάδες Κουβανοί γιατροί.²⁶⁶ Σε αντάλλαγμα η Βενεζουέλα πρόσφερε στην Κούβα πετρέλαιο.²⁶⁷

²⁶² Javier Corrales and Michael Penfold, "Dragon in the Tropics: Hugo Chavez and the Political Economy of Revolution in Venezuela", The Brookings institution, 2011, σελ. 123

²⁶³ Steven Levitsky, Kenneth M. Roberts, "The Resurgence of the Latin American Left", The Johns Hopkins University Press, 2011, σελ. 224

²⁶⁴ Javier Corrales and Michael Penfold, "Dragon in the Tropics: Hugo Chavez and the Political Economy of Revolution in Venezuela", The Brookings institution, 2011, σελ. 123

²⁶⁵ Javier Corrales and Michael Penfold, "Dragon in the Tropics: Hugo Chavez and the Political Economy of Revolution in Venezuela", The Brookings institution, 2011, σελ. 124

²⁶⁶ Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood press, 2005, σελ. 154

²⁶⁷ Abraham F. Lowenthal, Ted Piccone and Laurence Whitehead, "Shifting the Balance: Obama and the Americas", Brookings Latin America Initiative Books, November 2010, σελ. 77

Μάλιστα οι δύο χώρες συνεργάστηκαν σε μια κοινή προσπάθεια να παρέχουν δωρεάν εγχειρήσεις καταρράκτη σε πολίτες χωρών της Λατινικής Αμερικής,²⁶⁸ ενώ μόνο το 2005, περίπου 50.000 βενεζουελάνοι πήγαν στην Κούβα για δωρεάν θεραπείες στα μάτια. Σε αντάλλαγμα η Βενεζουέλα, προσέφερε στην Κούβα 90.000 βαρέλια αργού πετρελαίου την ημέρα, με προνομιακούς όρους.²⁶⁹

Το 2006 η συνεργασία των δύο χωρών συνεχίστηκε. Υπέγραψαν συμφωνία για την αναμόρφωση στο Cienfuegos της Κούβας, ενός διυλιστηρίου πετρελαίου, στο οποίο η κρατική πετρελαϊκή εταιρία της Βενεζουέλας θα διατηρούσε το 49%.²⁷⁰ Αυτή η πρωτοβουλία ήταν άλλο ένα βήμα σύσφιξης των σχέσεων Βενεζουέλας- Κούβας, αλλά θα λέγαμε ταυτόχρονα και περαιτέρω απομάκρυνσης στις σχέσεις ΗΠΑ- Βενεζουέλας.

Κάποιοι υποστήριζαν ότι με την απόσυρση του Φιντέλ Κάστρο από την εξουσία στην Κούβα και την ανάληψη της από το Ραούλ Κάστρο, οι σχέσεις Βενεζουέλας- Κούβας θα άλλαζαν.²⁷¹ Ωστόσο κάτι τέτοιο δεν συνέβη και η στενή συνεργασία των δύο χωρών συνεχίστηκε. Μάλιστα σε επίσκεψη του στο Καρακάς το 2010, ο Ραούλ Κάστρο, δήλωσε ότι οι δύο χώρες, γίνονται όλο και περισσότερο όμοιες.²⁷²

Μάλιστα οι στενές σχέσεις Βενεζουέλας-Κούβας είναι ένα ακόμα αγκάθι στις σχέσεις της Βενεζουέλας με τις ΗΠΑ.²⁷³

Judith Levin, Arthur Meier Schlesinger, "Hugo Chavez (Modern World Leaders)", Infobase Publishing, 2007, σελ. 102

²⁶⁸ Abraham F. Lowenthal, Ted Piccone and Laurence Whitehead, "Shifting the Balance: Obama and the Americas", Brookings Latin America Initiative Books, November 2010, σελ. 77

²⁶⁹ <http://news.bbc.co.uk/2/hi/americas/4179050.stm>

²⁷⁰ <http://news.bbc.co.uk/2/hi/business/4901466.stm>

²⁷¹ Javier Corrales and Michael Penfold, "Dragon in the Tropics: Hugo Chavez and the Political Economy of Revolution in Venezuela", The Brookings institution, 2011, σελ. 124

²⁷² Javier Corrales and Michael Penfold, "Dragon in the Tropics: Hugo Chavez and the Political Economy of Revolution in Venezuela", The Brookings institution, 2011, σελ. 125

²⁷³ Abraham F. Lowenthal, Ted Piccone and Laurence Whitehead, "Shifting the Balance: Obama and the Americas", Brookings Latin America Initiative Books, November 2010, σελ. 77

Φαίνεται ότι η στενή συνεργασία Βενεζουέλας- Κούβας είναι στρατηγική επιλογή των δύο χωρών και πιθανόν θα συνεχιστεί και στο μέλλον, ειδικά μετά την εκλογή του Nicolas Maduro στην προεδρία της Βενεζουέλας, ο οποίος θεωρείται συνεχιστής της πολιτικής του Ούγκο Τσάβες.

ΣΧΕΣΕΙΣ ΒΕΝΕΖΟΥΕΛΑΣ-ΚΟΛΟΜΒΙΑΣ

Οι σχέσεις Βενεζουέλας-Κολομβίας παρουσιάζουν έντονες διακυμάνσεις και έχουν περάσει από πολλά στάδια. Κατά τη διακυβέρνηση Τσάβες θα λέγαμε ότι οι σχέσεις της Βενεζουέλας με την Κολομβία, είναι οι πιο τεταμένες που έχει η Βενεζουέλα, σε σχέση με οποιοδήποτε άλλο κράτος στη Λατινική Αμερική.²⁷⁴

Σύμφωνα με την Francesca Ramos Pismataro (διεθνολόγο και πολιτική αναλύτρια στο Πανεπιστήμιο του Rosario, στην Μπογκοτά της Κολομβίας) ,για να αξιολογήσουμε τις σχέσεις των δύο χωρών την τελευταία δεκαετία, πρώτα πρέπει να λάβουμε υπόψη την πολιτική

²⁷⁴ Javier Corrales and Michael Penfold , “ Dragon in the Tropics: Hugo Chavez and the Political Economy of Revolution in Venezuela”, The Brookings institution,2011, σελ. 125

κατάσταση των δύο χωρών, αλλά και ότι ιστορικά η γειτνίαση των δύο χωρών υπήρξε δύσκολη.²⁷⁵ Για παράδειγμα το 1987, βρέθηκαν στα πρόθυρα πολέμου, όταν η κολομβιανή κορβέτα Caldas βρέθηκε σε διαφιλονικούμενα ύδατα. Τότε είχε υπάρξει στρατιωτική κινητοποίηση εκ μέρους της Βενεζουέλας, υπό την κυβέρνηση του τότε προέδρου Jaime Lusinchi, αλλά και εκ μέρους της Κολομβίας, όπου στην εξουσία βρισκόταν ο πρόεδρος Virgilio Barco. Ωστόσο μετά από παρέμβαση του Οργανισμού Αμερικανικών Κρατών και τότε προέδρου της Αργεντινής, Raúl Alfonsín, η Κολομβία είχε τελικά αποσύρει την κορβέτα από την περιοχή και η σύρραξη αποφεύχθηκε.

Η Francesca Ramos υποστηρίζει ότι η Κολομβία, λόγω της διείσδυσης της μαφίας των ναρκωτικών στην κοινωνική και πολιτική ζωή, αλλά και της αδυναμίας της αστυνομίας να αντιδράσει, θεωρούνταν για χρόνια ένα αποτυχημένο κράτος. Αλλά και η Βενεζουέλα πριν την εκλογή Τσάβες μαστιζόταν από κρίσεις οικονομικές, κοινωνικές αλλά και πολιτικές, όπως και διαφθορά, απεργίες και διαμαρτυρίες, που οδήγησαν τελικά σε μείωση των ερεισμάτων των παραδοσιακών κομμάτων.

Από την άλλη, η έλευση του 21ου αιώνα, βρήκε την Κολομβία, να προσπαθεί να λύσει το πρόβλημα των ανταρτών της FARC, αλλά και της εμπορίας ναρκωτικών. Στη Βενεζουέλα, μετά από το αποτυχημένο πραξικόπημα εναντίον του Τσάβες, που απέτυχε λόγω της στήριξης του λαού και μέρους του στρατού, η κυβέρνηση ριζοσπαστικοποιήθηκε κι άλλο και κινήθηκε ακόμα πιο αριστερά.²⁷⁶

Η Κολομβία είναι ισχυρός σύμμαχος των ΗΠΑ στην περιοχή²⁷⁷ και αυτό είναι ισχυρός παράγοντας έντασης στις σχέσεις ΗΠΑ- Βενεζουέλας.

²⁷⁵ <http://www.razonpublica.com/index.php/internacional-temas-32/1679-colombia-y-venezuela-una-decada-de-relaciones-conflictivas.html>

²⁷⁶ <http://www.razonpublica.com/index.php/internacional-temas-32/1679-colombia-y-venezuela-una-decada-de-relaciones-conflictivas.html>

²⁷⁷ Abraham F. Lowenthal, Ted Piccone and Laurence Whitehead, "Shifting the Balance: Obama and the Americas", Brookings Latin America Initiative Books, November 2010, σελ. 78

Ιδιαίτερα η κυβέρνηση του συντηρητικού Αλβάρο Ουρίμπε στην Κολομβία είχε πολιτική υπέρ των ΗΠΑ.²⁷⁸

Η περίοδος που απέναντι στον Τσάβες, στην Κολομβία βρισκόταν ο Αλβάρο Ουρίμπε (2002-2006) και (2006-2010), χαρακτηρίστηκε από διπλωματικές κρίσεις και σε κάποιες περιπτώσεις ακόμα και από ανάκληση των πρεσβευτών των δύο χωρών, αλλά και από περιόδους ηρεμίας.

Για παράδειγμα ένταση προκάλεσε η σύλληψη το 2004 Κολομβιανών παραστρατιωτικών, σε γη που ανήκε στον Κουβανό εξόριστο και ηγέτη της αντιπολίτευσης Roberto Alonso,²⁷⁹ με στόχο να προβούν σε ενέργειες εναντίον της κυβέρνησης της Βενεζουέλας.²⁸⁰

Το 2005 ξέσπασε άλλη μία κρίση μεταξύ των δύο χωρών όταν κολομβιανοί πράκτορες, εισέβαλαν στο έδαφος της Βενεζουέλας, χωρίς την άδεια της τελευταίας, για να συλλάβουν το μέλος των FARC, Rodrigo Granda. Η Βενεζουέλα διέκοψε τις σχέσεις με την Κολομβία, αλλά μετά από ένα μήνα οι σχέσεις αποκαταστάθηκαν.²⁸¹ Έτσι το 2007, ο Αλβάρο Ουρίμπε να συμμετέχει σε μία προσπάθεια απελευθέρωσης αιχμαλώτων που είχαν απαχθεί από τις FARC, αν και η επιχείρηση αυτή τελικά δεν είχε επιτυχία.²⁸² Η εποχή της καλής σχέσης των δύο χωρών τελείωσε το 2008²⁸³, όταν Κολομβιανές ένοπλες δυνάμεις έκαναν επιδρομή,

²⁷⁸ Javier Corrales and Michael Penfold, "Dragon in the Tropics: Hugo Chavez and the Political Economy of Revolution in Venezuela", The Brookings institution, 2011, σελ. 126

²⁷⁹ Micheal Tarver and Julia C. Frederick, "The History of Venezuela", Greenwood press, 2005, σελ. 155

²⁸⁰ <http://venezuelanalysis.com/news/514>

²⁸¹ Javier Corrales and Michael Penfold, "Dragon in the Tropics: Hugo Chavez and the Political Economy of Revolution in Venezuela", The Brookings institution, 2011, σελ. 126

²⁸² Javier Corrales and Michael Penfold, "Dragon in the Tropics: Hugo Chavez and the Political Economy of Revolution in Venezuela", The Brookings institution, 2011, σελ. 126

²⁸³ Javier Corrales and Michael Penfold, "Dragon in the Tropics: Hugo Chavez and the Political Economy of Revolution in Venezuela", The Brookings institution, 2011, σελ. 126

κατέστρεψαν εγκαταστάσεις των FARC, στο έδαφος του Εκουαδόρ²⁸⁴ και σκότωσαν το υψηλόβαθμο στέλεχος των FARC, Raul Reyes.²⁸⁵ Μετά την επιδρομή η Κολομβία ισχυρίστηκε ότι βρήκε στοιχεία που δείχνουν συνεργασία των FARC με τη Βενεζουέλα, πράγμα το οποίο η Βενεζουέλα διαψεύδει.²⁸⁶

Επίσης σύμφωνα με την Κολομβία τα έγγραφα που βρέθηκαν στην περιοχή έδειχναν σχέση των FARC, με τον Πρόεδρο του Εκουαδόρ, Ραφαέλ Κορέα, το οποίο όμως το Εκουαδόρ αρνείται.²⁸⁷ Η Βενεζουέλα πήρε το μέρος του Εκουαδόρ (το οποίο είναι και μέλος της ALBA) , διέκοψε τις σχέσεις με την Κολομβία και διέταξε την παράταξη δέκα στρατιωτικών μεραρχιών στα σύνορα.²⁸⁸ Επίσης ο Τσάβες δήλωσε ότι αν γίνει παρόμοια επιδρομή στο έδαφος της χώρας του από την Κολομβία, αυτό θα σημαίνει κήρυξη πολέμου.²⁸⁹ Ωστόσο μετά από λίγο καιρό οι σχέσεις Βενεζουέλας-Κολομβίας αποκαταστάθηκαν και πάλι.²⁹⁰

Το 2009, η απόφαση της κυβέρνησης της Κολομβίας να δώσει στις ΗΠΑ, επτά κολομβιανές στρατιωτικές βάσεις, εξόργισε τη Βενεζουέλα, η οποία

²⁸⁴ Abraham F. Lowenthal, Ted Piccone and Laurence Whitehead, "Shifting the Balance: Obama and the Americas", Brookings Latin America Initiative Books, November 2010, σελ. 61

Και

Javier Corrales and Michael Penfold, "Dragon in the Tropics: Hugo Chavez and the Political Economy of Revolution in Venezuela", The Brookings institution, 2011, σελ. 126

²⁸⁵ <http://www.reuters.com/article/2008/03/03/us-colombia-ecuador-idUSN0229738220080303>

²⁸⁶ Javier Corrales and Michael Penfold, "Dragon in the Tropics: Hugo Chavez and the Political Economy of Revolution in Venezuela", The Brookings institution, 2011, σελ. 127

²⁸⁷ <http://www.reuters.com/article/2008/03/03/us-colombia-ecuador-idUSN0229738220080303>

²⁸⁸ Javier Corrales and Michael Penfold, "Dragon in the Tropics: Hugo Chavez and the Political Economy of Revolution in Venezuela", The Brookings institution, 2011, σελ. 126

²⁸⁹ <http://www.reuters.com/article/2008/03/03/us-colombia-ecuador-idUSN0229738220080303>

²⁹⁰ Javier Corrales and Michael Penfold, "Dragon in the Tropics: Hugo Chavez and the Political Economy of Revolution in Venezuela", The Brookings institution, 2011, σελ. 126

κατηγόρησε την Κολομβία, ότι παρέχει στις “ιμπεριαλιστικές” ΗΠΑ, τον τρόπο να εισβάλλουν στη Βενεζουέλα. Αποτέλεσμα; «Πάγωμα» των σχέσεων Βενεζουέλας-Κολομβίας στα μέσα του 2009.²⁹¹ Επίσης επιβλήθηκαν περιορισμοί στο εμπόριο των δύο χωρών. Κολομβιανοί που εξήγαγαν υφάσματα, προϊόντα γεωργικά, αυτοκίνητα και άλλα αγαθά, επωφελούνταν από την ανάπτυξη που παρουσίαζε η Βενεζουέλα, λόγω πετρελαίου.²⁹² Ο Τσάβες γνώριζε ότι οι περιορισμοί στο εμπόριο, προκαλούν ζημιά στην Κολομβία και χρησιμοποιεί συχνά αυτό το όπλο. Η Βενεζουέλα αποσύρθηκε από τη Συμμαχία των Άνδεων όταν η Κολομβία (και το Περού) άρχισαν να συζητούν για συμφωνία ελεύθερου εμπορίου με τις ΗΠΑ.²⁹³ Δεύτερον, η Βενεζουέλα περιορίζει το εμπόριο μεταξύ των δύο χωρών με το να κλείνει δρόμους, μετά από περιόδους αντιπαραθέσεων των Προέδρων των δύο χωρών. Επίσης, ο Τσάβες χρησιμοποίησε τον έλεγχο ισοτιμιών για να περιορίσει τις συναλλαγές Κολομβιανών εξαγωγέων σε δολάρια στην επίσημη ισοτιμία, ευνοώντας Βραζιλιάνους και Αργεντινούς εξαγωγείς.²⁹⁴ Ο Ουρίμπε απάντησε με περιορισμό της προμήθειας αερίου στην περιοχή Maracaibo της Βενεζουέλας, όπου είναι απαραίτητο για την εξαγωγή πετρελαίου.²⁹⁵

Το 2010, οι κατηγορίες ότι στελέχη των Επαναστατικών Ενόπλων Δυνάμεων της Κολομβίας (FARC), έχουν τη βάση τους στο έδαφος της

²⁹¹ Abraham F. Lowenthal, Ted Piccone and Laurence Whitehead, “Shifting the Balance: Obama and the Americas”, Brookings Latin America Initiative Books, November 2010, σελ. 79-80

Και

Javier Corrales and Michael Penfold , “ Dragon in the Tropics: Hugo Chavez and the Political Economy of Revolution in Venezuela”, The Brookings institution,2011, σελ. 127

²⁹² Javier Corrales and Michael Penfold , “ Dragon in the Tropics: Hugo Chavez and the Political Economy of Revolution in Venezuela”, The Brookings institution,2011, σελ. 127

²⁹³ Javier Corrales and Michael Penfold , “ Dragon in the Tropics: Hugo Chavez and the Political Economy of Revolution in Venezuela”, The Brookings institution,2011, σελ. 127

Και

Nikolas Kozloff, “Revolution!: South America and the Rise of the New Left”, Palgrave Macmillan, 2008, σελ. 209-210

²⁹⁴ Javier Corrales and Michael Penfold , “ Dragon in the Tropics: Hugo Chavez and the Political Economy of Revolution in Venezuela”, The Brookings institution,2011, σελ. 127-128

²⁹⁵ Javier Corrales and Michael Penfold , “ Dragon in the Tropics: Hugo Chavez and the Political Economy of Revolution in Venezuela”, The Brookings institution,2011, σελ. 128

Βενεζουέλας²⁹⁶ απορρίφθηκαν από τον Τσάβες ως σκευωρία, ενώ στο άρθρο του στη στήλη «Las Lineas de Chavez» ο Τσάβες έκανε λόγο για «παράνοια της κυβέρνησης της Κολομβίας», προσθέτοντας ότι εάν η «παράνοια συνεχιστεί βασισμένη πάνω στο ιμπεριαλιστικό εγχειρίδιο» των ΗΠΑ, τότε αναγκαστικά η Βενεζουέλα θα οδηγηθεί στο «να παγώσει εντελώς τις σχέσεις των δύο χωρών».²⁹⁷ Σύντομα όμως, τον Αύγουστο του 2010 οι σχέσεις των δύο χωρών αποκαταστάθηκαν και πάλι. Εξάλλου, η έλευση του Χουάν Μανουέλ Σάντος στην προεδρία της Κολομβίας τον Αύγουστο του 2010, οδήγησε σε βελτίωση των σχέσεων των δύο χωρών. Ο Τσάβες έδειξε διάθεση συμφιλίωσης, όταν ο Σάντος ανέλαβε την εξουσία της Κολομβίας.²⁹⁸ Μάλιστα ο Τσάβες κάλεσε τις FARC να διαπραγματευτούν για την επίτευξη ειρήνης.²⁹⁹ Εξάλλου ρόλο έπαιξε και το ότι η μείωση του διμερούς εμπορίου την περίοδο της κρίσης μεταξύ των δύο χωρών, είχε φτάσει το 70%³⁰⁰, γεγονός που μάλλον είχε αρνητικές συνέπειες και στα δύο κράτη.

Ωστόσο αυτό που στην πραγματικότητα ισχύει, είναι ότι πάνω και από τις ιδεολογίες, **η βελτίωση των σχέσεων των δύο κρατών, υπαγορεύτηκε από τις αρχές της Realpolitik.** Ο Τσάβες φοβόταν αποσταθεροποίηση του καθεστώτος του καθώς, η Κολομβία υπήρξε ο πιο στενός σύμμαχος των ΗΠΑ στην περιοχή. Οι ΗΠΑ αποτελούσαν πάντα τη μεγαλύτερη απειλή για το καθεστώς Τσάβες και η συμμαχία τους με την Κολομβία, ενέτεινε τις ανησυχίες της Βενεζουέλας. Η εγκατάσταση στρατιωτικού προσωπικού των ΗΠΑ σε βάσεις στο έδαφος της Κολομβίας, επί προεδρίας Ουρίμπε, αν και έγινε υπό το πρόσχημα της

²⁹⁶ Javier Corrales and Michael Penfold , “ Dragon in the Tropics: Hugo Chavez and the Political Economy of Revolution in Venezuela”, The Brookings institution,2011, σελ. 128

²⁹⁷ Εφημερίδα, Ριζοσπάστις, 20 Ιουλίου 2010

²⁹⁸ Javier Corrales and Michael Penfold , “ Dragon in the Tropics: Hugo Chavez and the Political Economy of Revolution in Venezuela”, The Brookings institution,2011, σελ. 128

²⁹⁹ Abraham F. Lowenthal, Ted Piccone and Laurence Whitehead, “Shifting the Balance: Obama and the Americas”, Brookings Latin America Initiative Books, November 2010, σελ. 81

³⁰⁰ <http://www.bbc.co.uk/news/world-latin-america-10926003>

καταπολέμησης των ναρκωτικών, στην πραγματικότητα στρεφόταν κατά της Βενεζουέλας, δεδομένου ότι οι ΗΠΑ, σε καμία περίπτωση δεν επιθυμούσαν ήταν την εξάπλωση ενός σοσιαλιστικού προτύπου ενός ηγέτη με αντιαμερικανική ρητορική στην «πίσω αυλή» τους.

Φυσικά και τα οικονομικά οφέλη από τις συναλλαγές των δύο χωρών έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην απόφαση για σύσφιξη των σχέσεων. Εξάλλου η οικονομική ισχύς και ευημερία αποτελούν προϋποθέσεις για την επιβίωση και την αύξηση και της στρατιωτικής δύναμης ενός κράτους.

Αν στο μέλλον η Βενεζουέλα αισθανθεί ότι η Κολομβία είναι απειλή για τα συμφέροντα της ή ότι συνάπτει συμμαχίες με τις ΗΠΑ, που απειλούν την ακεραιότητα της, είναι πιθανό οι σχέσεις των δύο χωρών να διακοπούν ξανά. Φυσικά ρόλο θα παίξει και η στάση του νέου Προέδρου της χώρας, μετά το θάνατο του Τσάβες και το κατά πόσον θα ακολουθήσει την πολιτική του προκάτοχου του.

ΣΧΕΣΕΙΣ ΒΕΝΕΖΟΥΕΛΑΣ-ΗΠΑ

Αμέσως μετά την εκλογή του στην προεδρία της χώρας του, ο Τσάβες προσπάθησε να δημιουργήσει ένα νέο οικονομικό και πολιτικό μοντέλο, που θα αμφισβητούσε την κυριαρχία των ΗΠΑ, στην περιοχή.³⁰¹ Είχε σαν στόχο να εξισορροπήσει την ηγεμονία των ΗΠΑ, προς έναν πιο

³⁰¹ Abraham F. Lowenthal, Ted Piccone and Laurence Whitehead, "Shifting the Balance: Obama and the Americas", Brookings Latin America Initiative Books, November 2010, σελ. 69

πολυπολικό κόσμο και να ενδυναμώσει την επιρροή της Βενεζουέλας στην περιφέρεια της.³⁰² Παράλληλα ο Τσάβες επεδίωξε να αποτρέψει οποιαδήποτε προσπάθεια θα έθετε σε κίνδυνο την εξουσία που ασκούσε στη χώρα του, ιδιαίτερα αν προερχόταν από τις ΗΠΑ.³⁰³ Για να επιτύχει αυτούς τους στόχους εφάρμοσε την πολιτική ήπιας εξισορρόπησης. Προσπάθησε δηλαδή, δρώντας σύμφωνα με τη ρεαλιστική θεωρία, να «συγκρατήσει (contain)» την εξωτερική πολιτική των ΗΠΑ.³⁰⁴ Επίσης εφάρμοσε την «διπλωματία κοινωνικής πολιτικής (social power diplomacy)» παρέχοντας αναπτυξιακή βοήθεια σε κράτη που συχνά είχαν χείριστες σχέσεις με τις ΗΠΑ, όπως για παράδειγμα η Κούβα. Επιπλέον, η πολιτική ήπιας εξισορρόπησης, ταιριάζει με το έντονο συναίσθημα αντιαμερικανισμού που επικρατεί σε μεγάλα κομμάτια της κοινής γνώμης στη Λατινική Αμερική.³⁰⁵ Παρόλα αυτά οι δύο χώρες συνέχισαν να έχουν εμπορικές σχέσεις λόγω των αμοιβαίων κερδών που αποκομίζουν από την εξαγωγή πετρελαίου της Βενεζουέλας στις ΗΠΑ.

Οι σχέσεις των δύο χωρών ήταν ψυχρές από την αρχή της ανάληψης της εξουσίας από τον Τσάβες. Το 1999 η Βενεζουέλα απέρριψε βοήθεια από το Ναυτικό των ΗΠΑ, για τις καταστροφικές πλημμύρες που είχαν πλήξει τη Βενεζουέλα.³⁰⁶ Παρόλο που ο Τσάβες έστειλε το 2000 συγχαρητήριο τηλεγράφημα στον Τζόρτζ Μπους για την εκλογή του³⁰⁷, οι σχέσεις Μπους – Τσάβες υπήρξαν εξαιρετικά τεταμένες.

Οι ΗΠΑ έχασαν αρκετή από την «ηθική εξουσία» τους να προωθούν την δημοκρατία στην περιοχή, όταν το 2002 καλωσόρισαν την κυβέρνηση

³⁰² Abraham F. Lowenthal, Ted Piccone and Laurence Whitehead, "Shifting the Balance: Obama and the Americas", Brookings Latin America Initiative Books, November 2010, σελ. 70

³⁰³ Javier Corrales and Michael Penfold, "Dragon in the Tropics: Hugo Chavez and the Political Economy of Revolution in Venezuela", The Brookings institution, 2011, σελ. 99

³⁰⁴ Javier Corrales and Michael Penfold, "Dragon in the Tropics: Hugo Chavez and the Political Economy of Revolution in Venezuela", The Brookings institution, 2011, σελ. 99

³⁰⁵ Javier Corrales and Michael Penfold, "Dragon in the Tropics: Hugo Chavez and the Political Economy of Revolution in Venezuela", The Brookings institution, 2011, σελ. 99

³⁰⁶ Abraham F. Lowenthal, Ted Piccone and Laurence Whitehead, "Shifting the Balance: Obama and the Americas", Brookings Latin America Initiative Books, November 2010, σελ. 73

³⁰⁷ Abraham F. Lowenthal, Ted Piccone and Laurence Whitehead, "Shifting the Balance: Obama and the Americas", Brookings Latin America Initiative Books, November 2010, σελ. 74

που προέκυψε μετά το πραξικόπημα εναντίον του Τσάβες.³⁰⁸ Μάλιστα πολλοί υποστηρίζουν ότι υπήρχε ανάμειξη στελεχών της CIA, στο πραξικόπημα.³⁰⁹ Ο Τσάβες έκανε λόγο για συνωμοσία εναντίον του, αναφέροντας ότι οι ΗΠΑ χρηματοδοτούσαν πριν το πραξικόπημα, πολλές οργανώσεις της αντιπολίτευσης στη Βενεζουέλα (όπως ΜΚΟ, συνδικάτα και ιδιωτικές οργανώσεις),³¹⁰ οι οποίες συμμετείχαν στο πραξικόπημα του 2002.³¹¹ Για παράδειγμα το USAID (US Agency for International Development) χρηματοδοτεί οργανώσεις της αντιπολίτευσης.³¹² Με ένα πρόγραμμα που είχε ως τίτλο “Venezuela: Confidence- building initiatives” το 2002-2004 παρείχε χρηματοδότηση 10 εκατομμυρίων δολαρίων με σκοπό να επηρεάσει την πολιτική ζωή της Βενεζουέλας, χρηματοδοτώντας οργανώσεις που είχαν πρωταγωνιστικό ρόλο στο πραξικόπημα του 2002.³¹³

Βέβαια μετά το πραξικόπημα, οι ΗΠΑ υποστήριξαν τη μεσολάβηση μιας τριμερούς ομάδας, αποτελούμενης από τον Οργανισμό Αμερικανικών Κρατών (OAS), το Αναπτυξιακό Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών και

³⁰⁸ Abraham F. Lowenthal, Ted Piccone and Laurence Whitehead, “Shifting the Balance: Obama and the Americas”, Brookings Latin America Initiative Books, November 2010, σελ. 74

³⁰⁹ Iain Bruce, “The Real Venezuela: Making Socialism in the 21st Century”, Pluto Press, 2008, σελ. xviii

³¹⁰ Abraham F. Lowenthal, Ted Piccone and Laurence Whitehead, “Shifting the Balance: Obama and the Americas”, Brookings Latin America Initiative Books, November 2010, σελ. 74

³¹¹ Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, “The New Latin American Left: Utopia Reborn”, Transnational Institute, Pluto Press, 2008, σελ. 91

³¹² Abraham F. Lowenthal, Ted Piccone and Laurence Whitehead, “Shifting the Balance: Obama and the Americas”, Brookings Latin America Initiative Books, November 2010, σελ. 74

Και

Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, “The New Latin American Left: Utopia Reborn”, Transnational Institute, Pluto Press, 2008, σελ. 91

³¹³ Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, “The New Latin American Left: Utopia Reborn”, Transnational Institute, Pluto Press, 2008, σελ. 91

το Carter Center, για να βρεθεί μια ειρηνική λύση στην πολιτική διαμάχη, μετά την επιστροφή Τσάβες στην εξουσία.³¹⁴

Πάντως οι σχέσεις με τις ΗΠΑ παρέμειναν τεταμένες. Εντύπωση διεθνώς είχε προκαλέσει ο Πατ Ρόμπερτσον, ευαγγελιστής ιεροκήρυκας και υποψήφιος για το χρίσμα του Ρεπουμπλικανικού κόμματος το 1988, ο οποίος, είχε καλέσει δημοσίως την κυβέρνηση των ΗΠΑ, να δολοφονήσει τον Τσάβες³¹⁵, λέγοντας ότι θα ήταν πιο φτηνό από το να ξεκινήσουν πόλεμο κατά της Βενεζουέλας.³¹⁶

Επίσης ο ίδιος ο Τσάβες είχε κατηγορήσει αρκετές φορές τις ΗΠΑ, ειδικά επί προεδρία Μπους, ότι σχεδιάζουν δολοφονίες και πραξικοπήματα, στο έδαφος της χώρας του.³¹⁷

Η δημιουργία της ALBA το 2004, ως αντιπρόταση στη Ζώνη Ελευθέρου Εμπορίου Free Trade Area of the Americas (FTAA) που πρότειναν οι ΗΠΑ και του καναλιού Telesur το 2005, θεωρήθηκαν από πολλούς ως άλλη μια προσπάθεια της Βενεζουέλας, να εξισορροπήσει την ισχύ των ΗΠΑ στην περιοχή.³¹⁸

Το 2005 η Βενεζουέλα αρνήθηκε τη συνεργασία με τις ΗΠΑ και το US Drug Enforcement Agency (DEA) για την καταπολέμηση των ναρκωτικών.³¹⁹

³¹⁴ Abraham F. Lowenthal, Ted Piccone and Laurence Whitehead, "Shifting the Balance: Obama and the Americas", Brookings Latin America Initiative Books, November 2010, σελ. 74

³¹⁵ Γιώργος Αδαμίδης, «Βενεζουέλα του Ούγκο Τσάβες», Συνεκδ. Κείμενα Χειροτεχνίας και Αφρική και Αραβική Ανατολή, 2006, σελ. 52-53
και

Judith Levin, Arthur Meier Schlesinger, "Hugo Chavez (Modern World Leaders)", Infobase Publishing, 2007, σελ. 109

³¹⁶ Γιώργος Αδαμίδης, «Βενεζουέλα του Ούγκο Τσάβες», Συνεκδ. Κείμενα Χειροτεχνίας και Αφρική και Αραβική Ανατολή, 2006, σελ. 52-53

³¹⁷ Judith Levin, Arthur Meier Schlesinger, "Hugo Chavez (Modern World Leaders)", Infobase Publishing, 2007, σελ. 109

³¹⁸ Steven Levitsky, Kenneth M. Roberts, "The Resurgence of the Latin American Left", The Johns Hopkins University Press, 2011, σελ. 400

³¹⁹ Abraham F. Lowenthal, Ted Piccone and Laurence Whitehead, "Shifting the Balance: Obama and the Americas", Brookings Latin America Initiative Books, November 2010, σελ. 74

Γενικά οι σχέσεις ΗΠΑ και Βενεζουέλας, υπήρξαν ιδιαίτερα τεταμένες κατά την διακυβέρνηση Μπους, ενώ εκτός από τον ίδιο τον πρόεδρο Μπους και υπεύθυνοι για την εξωτερική πολιτική όπως η Κοντολίζα Ράις και ο Κόλιν Πάουελ, επανειλημμένως απεύθυναν δημοσίως «προειδοποιήσεις» στην κυβέρνηση της Βενεζουέλας.³²⁰

Μετά την εκλογή του Ομπάμα το 2008, υπήρξαν ελπίδες για καλύτερευση των σχέσεων ΗΠΑ και Βενεζουέλας.

Το 2009 ο Μπαράκ Ομπάμα και ο Ούγκο Τσάβες αντάλλαξαν χειραψία στη σύνοδο κορυφής του Οργανισμού Αμερικανικών Κρατών, που διεξήχθη στο Τρίνιταντ-Τομπάγκο.³²¹

Παρόλα αυτά η κυβέρνηση Ομπάμα συνέχισε να έχει ίδιες ανησυχίες σχετικά με τη Βενεζουέλα, όπως ο προκάτοχος του Τζόρτζ Μπους, όπως για παράδειγμα η στενή σχέση του Τσάβες με το καθεστώς της Κούβας, οι αυξανόμενοι δεσμοί της Βενεζουέλας με χώρες όπως η Ρωσία, η Κίνα και το Ιράν και οι περιορισμοί στην ιδιοκτησία που επέβαλλε το καθεστώς Τσάβες στη Βενεζουέλα. Επίσης, αρνητικό στοιχείο για τις ΗΠΑ ήταν η ένταση στα μέσα του 2009, στις σχέσεις της Βενεζουέλας με την Κολομβία, η οποία είναι ο στενότερος σύμμαχος των ΗΠΑ στην περιοχή.³²² Από την πλευρά της η Βενεζουέλα το 2009, εξέφρασε ανησυχία για την πρόσβαση των ΗΠΑ σε στρατιωτικές βάσεις στην Κολομβία.³²³ Ο Τσάβες είχε κατηγορήσει την Κολομβία ότι παρέχει στις ΗΠΑ τον τρόπο να εισβάλλουν στη Βενεζουέλα.³²⁴

Και

Javier Corrales and Michael Penfold, "Dragon in the Tropics: Hugo Chavez and the Political Economy of Revolution in Venezuela", The Brookings Institution, 2011, σελ. 127

³²⁰ Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, "The New Latin American Left: Utopia Reborn", Transnational Institute, Pluto Press, 2008, σελ. 91

³²¹ <http://www.defencenet.gr/defence/o/7409>

³²² Abraham F. Lowenthal, Ted Piccone and Laurence Whitehead, "Shifting the Balance: Obama and the Americas", Brookings Latin America Initiative Books, November 2010, σελ. 75

³²³ Abraham F. Lowenthal, Ted Piccone and Laurence Whitehead, "Shifting the Balance: Obama and the Americas", Brookings Latin America Initiative Books, November 2010, σελ. 75

³²⁴ Abraham F. Lowenthal, Ted Piccone and Laurence Whitehead, "Shifting the Balance: Obama and the Americas", Brookings Latin America Initiative Books, November 2010, σελ. 79

Πάντως ο ανταγωνισμός ΗΠΑ και Βενεζουέλας δεν ξέφυγε ούτε τότε από τα όρια λόγω των κερδών που αποκομίζουν και οι δύο χώρες από το εμπόριο πετρελαίου. Το 2009 οι ΗΠΑ αγόρασαν περίπου 55% του εξαγωγίμου πετρελαίου της Βενεζουέλας, το οποίο αποτελούσε 9% του συνολικού ποσοστού πετρελαίου που εισήγαγαν τότε οι ΗΠΑ.³²⁵

Ωστόσο, σε αναφορά της Εθνικής Υπηρεσίας Πληροφοριών των ΗΠΑ του Φλεβάρη του 2010, εκφράζονται ανησυχίες για τους αυξανόμενους δεσμούς της Βενεζουέλας με τη Ρωσία, την Κίνα και το Ιράν. Επίσης στην αναφορά υπήρχε ο ισχυρισμός ότι η Βενεζουέλα εξακολουθούσε να παρέχει υποστήριξη στις FARC.³²⁶

Επιπλέον, το 2010 επήλθε νέα ένταση στις σχέσεις ΗΠΑ και Βενεζουέλας για το θέμα των FARC, μετά τις κατηγορίες σύμφωνα με τις οποίες στελέχη των Επαναστατικών Ενόπλων Δυνάμεων της Κολομβίας (FARC) είχαν τη βάση τους στο έδαφος της Βενεζουέλας. Ως σκευωρία και συνωμοσία της Κολομβίας και των ΗΠΑ χαρακτήρισε ο πρόεδρος της Βενεζουέλας Ούγκο Τσάβες τις κατηγορίες. Επίσης, ο Τσάβες δήλωσε ότι «ο πρόεδρος Ομπάμα αποδεικνύεται, και στα λόγια και κυρίως στις πράξεις, ότι είναι μία δεύτερη κυβέρνηση Μπους» καθώς συνεχίζει τις «μόνιμες και εντελώς ψευδείς κατηγορίες» ενάντια στη Βενεζουέλα για την υποτιθέμενη ανάμειξη της στο λαθρεμπόριο ναρκωτικών, αλλά και για τις υποτιθέμενες παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων. «Ο πρόεδρος Ομπάμα ακολουθεί την ίδια ακριβώς επιθετική πολιτική και ακολουθεί την ίδια στρατηγική της ιμπεριαλιστικής κυριαρχίας», κατέληξε ο πρόεδρος Τσάβες.³²⁷

³²⁵ Abraham F. Lowenthal, Ted Piccone and Laurence Whitehead, "Shifting the Balance: Obama and the Americas", Brookings Latin America Initiative Books, November 2010, σελ. 75

³²⁶ Abraham F. Lowenthal, Ted Piccone and Laurence Whitehead, "Shifting the Balance: Obama and the Americas", Brookings Latin America Initiative Books, November 2010, σελ. 76

³²⁷ Εφημερίδα Ριζοσπάστis 20 Ιούλη 2010

Πάντως λίγο πριν τις εκλογές του 2012 στις ΗΠΑ, ο Τσάβες δήλωσε ότι αν ήταν αμερικάνος, θα ψήφιζε Ομπάμα, χαρακτηρίζοντας τον μάλιστα «καλό τύπο».³²⁸

Ωστόσο όπως δήλωσε : «δεν τρέφουμε μεγάλες ελπίδες για αλλαγή στις σχέσεις των ΗΠΑ με τον κόσμο».³²⁹

Γενικά, η σχέση Ομπάμα-Τσάβες θα μπορούσε να χαρακτηριστεί εκρηκτική. Ο Τσάβες αμφισβητεί την κυριαρχία των ΗΠΑ στην αμερικανική ήπειρο αλλά και στον υπόλοιπο κόσμο. Γι' αυτό και επιδιώκει να αποκτήσει νέους συμμάχους διεθνώς³³⁰, με σκοπό να εξισσοροπήσει την ηγεμονία των ΗΠΑ, στηρίζοντας ένα πολυπολιτισμικό κόσμο. Οι αυξανόμενοι δεσμοί της Βενεζουέλας με τη Ρωσία, την Κίνα και το Ιράν δείχνουν ξεκάθαρα την προσπάθεια εξισσορόπησης των ΗΠΑ, καθώς η Κίνα είναι η δεύτερη οικονομική δύναμη παγκοσμίως μετά τις ΗΠΑ, η Ρωσία είναι μία ισχυρή χώρα και ενεργειακή υπερδύναμη και το Ιράν μια χώρα που έχει χείριστες σχέσεις με τις ΗΠΑ.

Ωστόσο οι προσεγγίσεις που έκανε τα τελευταία χρόνια η Βενεζουέλα προς την κυβέρνηση των ΗΠΑ, δεν οφείλονται μόνο στο ότι ο Ομπάμα έχει περισσότερα κοινά με τον Τσάβες από ότι ο προκάτοχος του Τζόρτζ Μπους. Οφείλονται κυρίως σε λόγους πραγματισμού. Ο Τσάβες γνώριζε καλά ότι οι ΗΠΑ, μπορούν να απειλήσουν τη Βενεζουέλα και τη «μπολιβαριανή επανάσταση». Εξάλλου εκτός από ότι διευκόλυναν το πραξικόπημα του 2002, προσπαθούν με πολλούς τρόπους να προκαλέσουν αποσταθεροποίηση του καθεστώτος του Τσάβες.

Επιπλέον και οι δύο χώρες έχουν στρατηγικά συμφέροντα να μην διακόψουν εντελώς τις σχέσεις τους. Οι ΗΠΑ επιδιώκουν να διατηρήσουν την πρόσβαση τους στο πετρέλαιο της Βενεζουέλας, αλλά και η ίδια η

³²⁸ <http://www.reuters.com/article/2012/09/30/venezuela-election-obama-idUSL1E8KU37A20120930>

³²⁹ http://portal.kathimerini.gr/4dcgi/ w_articles_kathbreak_1_06/11/2012_468762

³³⁰ Abraham F. Lowenthal, Ted Piccone and Laurence Whitehead, "Shifting the Balance: Obama and the Americas", Brookings Latin America Initiative Books, November 2010, σελ. 69

Βενεζουέλα έχει συμφέρον να συνεχίσει να πουλά πετρέλαιο στις ΗΠΑ.³³¹ Η εξάρτηση των εσόδων της Βενεζουέλας από τις εξαγωγές πετρελαίου και η αγορά μέρους αυτού του πετρελαίου από τις ΗΠΑ, καθιστούν την οικονομία της Βενεζουέλας ευάλωτη, τόσο στις τιμές του πετρελαίου γενικά όσο και στη ζήτηση για αυτό το πετρέλαιο εκ μέρους των ΗΠΑ.³³²

Ωστόσο, οι πιθανότητες μιας μελλοντικής στενής συνεργασίας ΗΠΑ και Βενεζουέλας είναι ελάχιστες (εφόσον ο Νίκολας Μαδούρο ακολουθήσει την πολιτική του προκατόχου του Ούγκο Τσάβες), εξαιτίας του γεγονότος ότι βασικός στόχος της μπολιβαριανής επανάστασης είναι ν' αλλάξει την ισορροπία ισχύος και να μειώσει την επιρροή των ΗΠΑ.

ΣΧΕΣΕΙΣ ΒΕΝΕΖΟΥΕΛΑΣ-ΚΙΝΑΣ

Στο βιβλίο του «Η τραγωδία της πολιτικής των μεγάλων δυνάμεων» ο Mearsheimer υποστηρίζει ότι οι μεγάλες δυνάμεις όχι μόνο επιδιώκουν περιφερειακή ηγεμονία³³³, αλλά και επιθυμούν να εμποδίσουν την ισχύ άλλων ηγεμόνων σε μακρινές περιοχές του πλανήτη, λειτουργώντας ως

³³¹ Abraham F. Lowenthal, Ted Piccone and Laurence Whitehead, "Shifting the Balance: Obama and the Americas", Brookings Latin America Initiative Books, November 2010, σελ. 80

³³² Abraham F. Lowenthal, Ted Piccone and Laurence Whitehead, "Shifting the Balance: Obama and the Americas", Brookings Latin America Initiative Books, November 2010, σελ. 81

³³³ John Mearsheimer, «Η τραγωδία της πολιτικής των μεγάλων δυνάμεων», Ποιότητα, 2006, σελ.295

υπερπόντιοι εξισορροπητές.³³⁴ Αυτό φαίνεται να το γνωρίζει ο Τσάβες καθώς, οι καλές σχέσεις που έχει με την Κίνα επιδιώκει να λειτουργήσουν εξισορροπητικά στην αυξημένη ισχύ των ΗΠΑ στην αμερικανική ήπειρο. Αν και η Βενεζουέλα δεν μπορεί φυσικά να απειλήσει στα ίσια τις ΗΠΑ, επί προεδρίας Τσάβες ήταν μία χώρα που αμφισβητούσε την αμερικανική κυριαρχία στην περιοχή και επιδίωκε απεξάρτηση από την κηδεμονία των ΗΠΑ. Η Κίνα ως περιφερειακή δύναμη και δεύτερη οικονομική δύναμη του πλανήτη, θα μπορούσε να προσπαθήσει να παίξει το ρόλο του υπερπόντιου εξισορροπητή, στην ισχύ των ΗΠΑ. Έστω και αν αυτό γινόταν μόνο συμμαχώντας με χώρες που αμφισβητούν την αμερικανική κυριαρχία, όπως η Βενεζουέλα.

Ο Mearsheimer υποστηρίζει επίσης, ότι αντίπαλα ηγεμονικά κράτη ακόμα κι αν χωρίζονται από έναν ωκεανό μπορούν να προσπαθήσουν να ανατρέψουν την ισορροπία ισχύος, προκαλώντας πρόβλημα στην «πίσω αυλή» του αντιπάλου. Πιθανόν η Κίνα να επιδιώκει και αυτό, ενισχύοντας τους δεσμούς με τη Βενεζουέλα.³³⁵

Εξάλλου σύμφωνα με τον Qi Fengtian, ειδικό στις λατινοαμερικανικές σπουδές στην Κινεζική Ακαδημία Κοινωνικών Επιστημών, οι προσπάθειες του Τσάβες για ανεξαρτησία της Βενεζουέλας θα τον οδηγούσαν σε στενότερη συνεργασία με την Κίνα και χώρες της Λατινικής Αμερικής. Μάλιστα υποστήριζε ότι η επανεκλογή Τσάβες το 2012 ήταν καλά νέα για την Κίνα. Επίσης, ο Zhao Chongyang, ειδικός στις βενεζουελάνικες σπουδές στην Κινεζική Ακαδημία Κοινωνικών Επιστημών, θεωρούσε ότι η συνεργασία Κίνας- Βενεζουέλας θα ενισχυθεί ειδικά στους τομείς του εμπορίου και της ενέργειας. Από τότε που Κίνα και Βενεζουέλα, εγκαθίδρυσαν διπλωματικές σχέσεις το 1974, είχαν υπογράψει 460 διμερείς συμφωνίες ως το 2012, το 98% των οποίων οριστικοποιήθηκε κατά την διακυβέρνηση Τσάβες.³³⁶

Ωστόσο ο θάνατος του Τσάβες το 2013 δεν άφησε να μάθουμε αν οι προβλέψεις αυτές θα επαληθεύονταν και μένει να δούμε αν ο νέος

³³⁴ John Mearsheimer, «Η τραγωδία της πολιτικής των μεγάλων δυνάμεων», Ποιότητα, 2006, σελ. 297

³³⁵ John Mearsheimer, «Η τραγωδία της πολιτικής των μεγάλων δυνάμεων», Ποιότητα, 2006, σελ. 297-298

³³⁶ http://www.chinadaily.com.cn/cndy/2012-10/09/content_15802395.htm

πρόεδρος της Βενεζουέλας θα ακολουθήσει τα βήματα του προκάτοχου του.

ΣΧΕΣΕΙΣ ΒΕΝΕΖΟΥΕΛΑΣ-ΡΩΣΙΑΣ

Οι στενές σχέσεις της Βενεζουέλας με τη Ρωσία είναι και αυτές μέρος της στρατηγικής της επιλογής να εξισορροπήσει την ισχύ των ΗΠΑ³³⁷. Για τη Ρωσία η Βενεζουέλα είναι σημαντικός αγοραστής όπλων³³⁸, καθώς προσπαθεί να εξισορροπήσει την Κολομβία, η οποία έχει λάβει σημαντική στρατιωτική βοήθεια από τις ΗΠΑ. Η Βενεζουέλα είχε ήδη αγοράσει βαρύ εξοπλισμό (όπως ταנקς) και ελαφρύ οπλισμό, όταν ο Ρώσος πρωθυπουργός Πούτιν ανακοίνωσε μετά από επίσκεψη στη Βενεζουέλα τον Απρίλιο του 2010, την πιθανότητα πίστωσης 5 δις δολαρίων για περισσότερες αγορές όπλων από τη Βενεζουέλα. Όταν αναλυτές διερώτονταν για την ανάγκη για βαρύ εξοπλισμό, η Βενεζουέλα απαντούσε ότι εκσυγχρονίζει το στρατό της λόγω κυρώσεων από τις ΗΠΑ και μεγάλων αγορών οπλισμού από γειτονικές της χώρες όπως η Κολομβία και η Βραζιλία.³³⁹ Συνεπώς η συνεργασία με τη Ρωσία και η προμήθεια οπλισμού ήταν άλλη μία απόδειξη ότι ο Τσάβες ακολουθούσε το ρεαλιστικό τρόπο σκέψης προσπαθώντας να εξισορροπήσει άλλες χώρες όπως η Κολομβία και οι ΗΠΑ. Επίσης, η στρατιωτική ισχύ είναι βασική επιδίωξη των κρατών για να διατηρήσουν ή να ενισχύσουν τη θέση τους στο διεθνές σύστημα, σύμφωνα με τη ρεαλιστική θεωρία.

³³⁷ Abraham F. Lowenthal, Ted Piccone and Laurence Whitehead, "Shifting the Balance: Obama and the Americas", Brookings Latin America Initiative Books, November 2010, σελ. 76

³³⁸ Abraham F. Lowenthal, Ted Piccone and Laurence Whitehead, "Shifting the Balance: Obama and the Americas", Brookings Latin America Initiative Books, November 2010, σελ. 76

Και

Javier Corrales and Michael Penfold, "Dragon in the Tropics: Hugo Chavez and the Political Economy of Revolution in Venezuela", The Brookings institution, 2011, σελ. 112

³³⁹ Abraham F. Lowenthal, Ted Piccone and Laurence Whitehead, "Shifting the Balance: Obama and the Americas", Brookings Latin America Initiative Books, November 2010, σελ. 76

ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΗΣ ΒΕΝΕΖΟΥΕΛΑΣ ΜΕ ΕΥΡΩΠΑΙΚΕΣ ΧΩΡΕΣ

Η Βενεζουέλα κατά την περίοδο της διακυβέρνησης Τσάβες, δεν είχε ιδιαίτερα στενές σχέσεις με χώρες της Ευρώπης (με εξαίρεση τη Ρωσία και Λευκορωσία). Μάλιστα ενδεικτικό είναι ότι το Μάρτιο του 2013 στην κηδεία του Τσάβες παραβρέθηκαν μόνο χαμηλόβαθμες αντιπροσωπείες από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε αντίθεση με χώρες της Λατινικής Αμερικής που εκπροσωπήθηκαν από αρχηγούς κρατών.

Βέβαια κάποιες συνεργασίες υπήρξαν. Για παράδειγμα με τη Γαλλία. Ο πρόεδρος Τσάβες ταξίδεψε στο Παρίσι το Νοέμβριο του 2007 και το Σεπτέμβριο του 2008. Δέκα συμφωνίες υπογράφηκαν μεταξύ Βενεζουέλας και Γαλλίας το 2008³⁴⁰, σε διάφορους τομείς όπως για παράδειγμα οικονομικής συνεργασίας, ή συνεργασίας στον τομέα τηλεπικοινωνιών³⁴¹, ενώ πραγματοποιήθηκαν και ταξίδια από Γάλλους υπουργούς στη Βενεζουέλα το 2009.³⁴² Επίσης το 2012 πραγματοποιήθηκε στο Καρακάς συνάντηση μεταξύ του τότε αντιπροέδρου και υπουργού εξωτερικών και σημερινού προέδρου Nicolas Maduro και του Γάλλου υπουργού Benoît Hamon. Εκεί υπογράφηκαν συμφωνίες σε θέματα ενέργειας και οικονομίας.³⁴³

Ένταση στις σχέσεις της Βενεζουέλας με την Αγγλία είχε υπάρξει κατά την περίοδο πρωθυπουργίας του Τόνυ Μπλερ, ο οποίος ήταν στενός σύμμαχος του αμερικανού προέδρου Τζωρτζ Μπους. Το 2006, ο Μπλερ, απαντώντας σε ερώτηση συναδέλφου του στη Βουλή των Κοινοτήτων, είχε πει ότι αν η Βενεζουέλα θέλει να τη σέβεται η διεθνής κοινότητα θα πρέπει να τηρεί τους κανόνες και είχε κατηγορήσει τη Βενεζουέλα, για τις στενές σχέσεις που διατηρεί με την Κούβα. Ο Τσάβες είχε απαντήσει σε

³⁴⁰ http://www.diplomatie.gouv.fr/en/country-files_156/venezuela_719/index.html

³⁴¹ <http://basedoc.diplomatie.gouv.fr/exl-php/cadcgp.php?>

³⁴² http://www.diplomatie.gouv.fr/en/country-files_156/venezuela_719/index.html

³⁴³ http://www.diplomatie.gouv.fr/fr/pays-zones-geo_833/venezuela_503/index.html

έντονο ύφος ότι ο Μπλερ δεν μπορεί να μιλάει για σεβασμό των κανόνων της διεθνούς κοινότητας , αφού εκείνος δεν τους σεβάστηκε με την εισβολή στο Ιράκ συμμαχώντας με τον «κύριο Κίνδυνο» (εννοώντας τον Μπους).³⁴⁴

Ωστόσο το Μάιο του 2006 ο Τσάβες επισκέφτηκε το Λονδίνο και συναντήθηκε με το δήμαρχο της πόλης, Ken Livingstone, ενώ όταν ρωτήθηκε από δημοσιογράφο, γιατί δεν συναντήθηκε με τον πρωθυπουργό της χώρας, έδειξε ενόχληση χαρακτηρίζοντας ηλίθια την ερώτηση και λέγοντας ότι ήταν ιδιωτική η συνάντηση. Έστειλε χαιρετισμούς στον Μπλερ και είπε ότι πήγε στον Λονδίνο για να ευχαριστήσει όλους τους φίλους και τους υποστηρικτές της Βενεζουέλας και να μιλήσει για δουλειές.³⁴⁵ Το 2007, ο δήμαρχος του Λονδίνου υπέγραψε τελικά συμφωνία για παροχή πετρελαίου από τη Βενεζουέλα στο Λονδίνο. Έτσι τα λεωφορεία θα κινούνται με φτηνότερα καύσιμα και θα παρέχονταν μειωμένο εισιτήριο σε όσους είχαν χαμηλά εισοδήματα. Σε αντάλλαγμα, ειδικοί από το Λονδίνο θα εργάζονταν στη Βενεζουέλα, δίνοντας συμβουλές για την ανακύκλωση, την διαχείριση των απορριμμάτων, την κίνηση και τη μείωση της μόλυνσης από τα αυτοκίνητα.³⁴⁶ Για άλλη μια φορά ο Τσάβες φαίνεται να χειρίστηκε το πετρέλαιο, ως εργαλείο εξωτερικής πολιτικής. Έκανε συμφωνία με το δήμαρχο μιας από τις σημαντικότερες πρωτεύουσες του κόσμου και μάλιστα σε περίοδο που δεν διατηρούσε καλές σχέσεις με τον πρωθυπουργό της Αγγλίας. Ήταν σαν να προσπαθεί να δείξει για άλλη μια φορά την ισχύ της Βενεζουέλας, την οποία προσπαθούσε να κάνει ισχυρή χώρα, χρησιμοποιώντας το πετρέλαιο, ως μέσο για την επίτευξη αυτού του σκοπού.

Αντίθετα με τις ψυχρές σχέσεις της Βενεζουέλας με την αγγλική κυβέρνηση, σχέσεις συνεργασίας ανέπτυξε ο πρόεδρος Τσάβες με τη Λευκορωσία. Εκτός από το πετρέλαιο η συμφωνίες των δύο χωρών αφορούσαν αρκετούς τομείς, όπως αγροτική παραγωγή, ενέργεια, ενώ

³⁴⁴ Γιώργος Αδαμίδης, «Βενεζουέλα του Ούγκο Τσάβες», Συνεκδ. Κείμενα Χειροτεχνίας και Αφρική και Αραβική Ανατολή, 2006, σελ. 115-118

Και

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/americas/4695482.stm>

³⁴⁵ <http://news.bbc.co.uk/2/hi/americas/4774167.stm>

³⁴⁶ http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/england/london/6377867.stm

κατά την επίσκεψη Τσάβες στη Λευκορωσία το 2010, η τελευταία αγόρασε 20 τόνους καφέ από την κρατική εταιρεία της Βενεζουέλας “Cafe Venezuela”. Επίσης η Βενεζουέλα χρησιμοποιεί αρκετά λευκορωσικά μηχανήματα στην αγροτική της παραγωγή.³⁴⁷ Το 2012 ο πρόεδρος Τσάβες παρότι υποβαλλόταν σε θεραπεία για καρκίνο, συνάντησε στο Καρακάς το Λευκορώσο αντιπρόεδρο Βλαντίμιρ Σεμάσκο και συζήτησαν για νέες συμφωνίες, ενώ στη Βενεζουέλα λειτουργούσε ήδη εργοστάσιο κατασκευής αγροτικών μηχανημάτων λευκορωσικής τεχνολογίας. Προανήγγειλαν τη λειτουργία ενός νέου εργοστασίου, με τη συνεργασία της Λευκορωσίας, για την κατασκευή φορτηγών οχημάτων.³⁴⁸ Φαίνεται ότι η συνεργασία με τη Λευκορωσία ήταν άλλη μια στρατηγική επιλογή του προέδρου Τσάβες, στην προσπάθεια του για την εξεύρεση συμμάχων. Επίσης, η κατασκευή διαφόρων εργοστασίων στη Βενεζουέλα κατά την διακυβέρνηση Τσάβες, σχετιζόταν με την προσπάθεια του να αναπτυχθεί η χώρα του και σε άλλους τομείς, μειώνοντας την εξάρτηση της από το πετρέλαιο.

Με αντιπροσώπους των κρατών της Ισπανίας και της Πορτογαλίας, συναντήσεις υπήρχαν κυρίως στα πλαίσια της Ιβηροαμερικανικής Συνόδου (Ibero-American Summits of Heads of State and Governments).

Ένταση μάλιστα είχε υπάρξει το 2010, όταν ο Ισπανός δικαστής, Ismael Moreno, είχε υποστηρίξει ότι μέλη της βασκικής οργάνωσης ETA, τα οποία συνελήφθησαν στην Ισπανία, είχαν εκπαιδευτεί από τον Arturo Cubillas, ο οποίος φερόταν ως μέλος της ETA και διαμένει στη Βενεζουέλα για πάνω από 20 χρόνια. Ο ισχυρισμός βασιζόταν σε δηλώσεις των κρατουμένων. Τότε ο πρέσβης της Βενεζουέλας στην Ισπανία, είχε δηλώσει ότι η χώρα του δεν έχει σχέση με καμία τρομοκρατική οργάνωση, ούτε με την ETA, ενώ καταδικάζουν την τρομοκρατία. Ο πρόεδρος Τσάβες είχε δηλώσει σε τηλεοπτικό σταθμό ότι : «όλα είναι μέρος της ορχήστρας που συνεχίζει να παίζει εναντίον της Μπολιβαριανής Επανάστασης». Επιπλέον το υπουργείο εξωτερικών της Βενεζουέλας είχε εκδώσει ανακοίνωση με την οποία καταδίκαζε την ETA, ως τρομοκρατική οργάνωση. Μετά από αυτές τις απαντήσεις ο υπουργός εξωτερικών της Ισπανίας Alfredo Perez Rubalcaba, είχε δηλώσει ότι δεν υπάρχει κανένα

³⁴⁷ <http://venezuelanalysis.com/news/5722>

³⁴⁸ <http://www.protothema.gr/world/article/?aid=201660>

στοιχείο ότι η κυβέρνηση της Βενεζουέλας, είχε σχέση με την εκπαίδευση των μελών της ΕΤΑ, ακόμη κι αν έγινε στο έδαφος της. Μετά από αυτά Ισπανία και Βενεζουέλα υπέγραψαν συμφωνία για συνεργασία «στον αγώνα κατά της τρομοκρατίας». Μερικές βδομάδες αργότερα οι αρχές της Βενεζουέλας αρνήθηκαν την είσοδο στη χώρα στον Walter Wendelin, Γερμανό ακτιβιστή που συνεργάζεται με βασκική αυτονομιστική κίνηση.³⁴⁹

Αν και παρόλα αυτά δεν υπάρχει ιδιαίτερη συνεργασία μεταξύ Βενεζουέλας- Ισπανίας, η Βενεζουέλα αποτελεί σημαντικό αγοραστή όπλων για την Ισπανία. Αυτό μάλιστα δεν το είδαν με καλό μάτι οι ΗΠΑ, καθώς ήταν μία από τις κινήσεις που θεωρούν ενάντια στα συμφέροντα τους.³⁵⁰ Το 2005 ο Donald Rumsfeld είχε ασκήσει κριτική στην κίνηση της Ισπανίας να πουλήσει στην κυβέρνηση Τσάβες, στρατιωτικά αεροπλάνα και πλοία.³⁵¹ Επίσης, το πρώτο μισό του 2012 η Βενεζουέλα αναφέρθηκε ως πρώτη στη λίστα των χωρών που αγόραζαν όπλα από την Ισπανία. Από τον Γενάρη ως τον Ιούνιο η κυβέρνηση Τσάβες αγόρασε από τους Ισπανούς όπλα αξίας 217.54 εκατομμυρίων δολαρίων, δηλαδή 26.5% των συνολικών εξαγωγών όπλων της Ισπανίας.³⁵²

Οι αγορές αυτές όπως και οι αγορές όπλων από την Ρωσία, δείχνουν την πρόθεση Τσάβες να εξοπλίσει τη χώρα του και στρατιωτικά όσο καλύτερα μπορεί, στα πλαίσια του αγώνα για αύξηση της ισχύος της στο ανταγωνιστικό διεθνές σύστημα.

Με την Ευρωπαϊκή Ένωση, η Βενεζουέλα έχει μάλλον τυπικές και όχι ιδιαίτερα στενές σχέσεις ή συνεργασίες. Σε περιφερειακό επίπεδο, υπάρχει διάλογος μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Rio Group³⁵³, στο οποίο ανήκει και η Βενεζουέλα. Επίσης διάλογος υπάρχει μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Mercosur, της οποίας η Βενεζουέλα είναι

³⁴⁹ <http://venezuelanalysis.com/news/5691>

³⁵⁰ Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, "The New Latin American Left: Utopia Reborn", Transnational Institute, pluto press, 2008, σελ.90- 91

³⁵¹ <http://www.nytimes.com/2005/04/06/world/europe/06iht-spain.html>

³⁵² <http://www.eluniversal.com/economia/121227/venezuela-is-spains-main-buyer-of-weapons>

³⁵³ <http://eeas.europa.eu/venezuela/>

πλήρες μέλος από το 2012³⁵⁴, ενώ πριν ήταν “associate member”. Τέλος, υπάρχουν εμπορικές σχέσεις μεταξύ ΕΕ και Βενεζουέλας.

BENEZOUELA-IPAN

Η Βενεζουέλα και το Ιράν μοιράζονται μια μακροχρόνια σχέση σαν συνιδρυτές του OPEC το 1960 και τώρα σαν χώρες που έχουν κοινό στόχο εξωτερικής πολιτικής την συγκράτηση της ισχύος των ΗΠΑ.³⁵⁵ Το καθεστώς Τσάβες ανέπτυξε στενές σχέσεις συνεργασίας με το Ιράν. Μάλιστα οι στενές σχέσεις Βενεζουέλας-Ιράν αποτελούσαν πηγή ανησυχίας για τις ΗΠΑ.³⁵⁶ Τα ιρανικά επιχειρηματικά σχέδια στη Βενεζουέλα αυξάνονταν, ενώ σχεδόν 200 project είχαν υπογραφεί ως το 2010, αν και δεν είναι ξεκάθαρο πόσα από αυτά τέθηκαν τελικά σε εφαρμογή. Επιπλέον, η κυβέρνηση των ΗΠΑ εξέφρασε ανησυχία για τις εβδομαδιαίες πτήσεις Τεχεράνη-Καράκας που ξεκίνησαν το 2007, φοβούμενη την πιθανότητα η Χεζμπολάχ να μπει στο δυτικό ημισφαίριο μέσω Καράκας, λόγω των «χαλαρών» ελέγχων διαβατηρίων στη Βενεζουέλα. Ανησυχία εξέφρασαν επίσης οι ΗΠΑ για τις δύο Ιρανοβενεζουελάνικες τράπεζες, θεωρώντας ότι θα επιτρέψουν στο Ιράν

³⁵⁴ <http://eeas.europa.eu/venezuela/>

³⁵⁵ Abraham F. Lowenthal, Ted Piccone and Laurence Whitehead, “Shifting the Balance: Obama and the Americas”, Brookings Latin America Initiative Books, November 2010, σελ. 77

³⁵⁶ Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, “The New Latin American Left: Utopia Reborn”, Transnational Institute, pluto press, 2008, σελ.90

να αποφύγει τις διεθνείς κυρώσεις και υπάρχει πιθανότητα χρηματοδότησης της Χεζμπολάχ.³⁵⁷

Ωστόσο τον Απρίλιο του 2010 οι ΗΠΑ φάνηκε να χαμηλώνουν τους τόνους, υποβαθμίζοντας τους δεσμούς της Βενεζουέλας και του Ιράν, με τον υπουργό άμυνας των ΗΠΑ Ρόμπερτ Γκέιτς , να δηλώνει ότι η σχέση της Βενεζουέλας με τον Ιράν είναι εν μέρει μια προσπάθεια να αποσπαστεί η προσοχή των Βενεζουελάνων από τα πραγματικά τους προβλήματα.³⁵⁸

Οι στενές σχέσεις Βενεζουέλας και Ιράν συνεχίστηκαν και τον Οκτώβριο του 2010, σε επίσκεψη του στο Ιράν ο πρόεδρος Τσάβες καταδίκασε τις κυρώσεις σε βάρος του Ιράν λόγω του πυρηνικού του προγράμματος. Επίσης, υπέγραψαν συμφωνίες σε πολλούς τομείς, όπως το πετρέλαιο, το αέριο και το εμπόριο.³⁵⁹

Οι στενές σχέσεις των δύο κρατών διατηρήθηκαν καθόλη τη διάρκεια της ζωής του Ούγκο Τσάβες. Μάλιστα τον Ιούνιο του 2012, ο πρόεδρος Αχμαντινετζάντ του Ιράν επισκέφτηκε τη Βενεζουέλα. Ο Ούγκο Τσάβες δήλωσε ότι το Ιράν μπορεί να υπολογίζει στη στήριξη της Βενεζουέλας.³⁶⁰

«Γνωρίζουμε τις απειλές εναντίον της εθνικής κυριαρχίας και της ανεξαρτησίας του ιρανικού λαού και της κυβέρνησης», δήλωσε ο Τσάβες. «Γνωρίζουμε τα εμπόδια που επιβάλλονται από τον ιμπεριαλισμό, τους αποκλεισμούς, τις απειλές, τις μονομερείς κυρώσεις που επιζητούν να αναγκάσουν σε παράδοση την Ισλαμική Επανάσταση του Ιράν», προσέθεσε. Από την πλευρά του, ο πρόεδρος του Ιράν, αποκάλυψε τον ηγέτη της Βενεζουέλας «έναν σπουδαίο επαναστάτη που αντιστέκεται κατά του ιμπεριαλισμού υπερασπιζόμενος τα δικαιώματα του λαού του,

³⁵⁷ Abraham F. Lowenthal, Ted Piccone and Laurence Whitehead, "Shifting the Balance: Obama and the Americas", Brookings Latin America Initiative Books, November 2010, σελ. 77

³⁵⁸ Abraham F. Lowenthal, Ted Piccone and Laurence Whitehead, "Shifting the Balance: Obama and the Americas", Brookings Latin America Initiative Books, November 2010, σελ. 77

³⁵⁹ <http://www.bbc.co.uk/news/world-latin-america-11593197>

³⁶⁰ <http://www.bloomberg.com/news/2012-06-23/ahmadinejad-meets-with-chavez-as-nuclear-talks-in-moscow-falter.html>

της Λατινικής Αμερικής και του κόσμου». Αυτή ήταν η έκτη επίσκεψη του Αχμαντινετζαντ στη Βενεζουέλα³⁶¹.

Είναι σχεδόν βέβαιο ότι αν ζούσε ο Τσάβες οι στενές σχέσεις των δύο κρατών θα συνεχίζονταν. Η συμμαχία ήταν βασισμένη και σε οικονομικούς λόγους, καθώς οι δύο χώρες συνεργάζονταν σε διάφορους τομείς, αλλά και σε πολιτικούς καθώς και οι ηγέτες Τσάβες και Αχμαντινετζαντ, έβλεπαν τις ΗΠΑ, ως κοινό εχθρό που επιθυμεί την παρέμβαση στα εσωτερικά τους.

Ε' ΜΕΡΟΣ

ΤΕΛΕΥΤΑΙΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ, ΑΔΥΝΑΜΙΑ ΟΡΚΩΜΟΣΙΑΣ ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ COMANDANTE ΤΟΝ ΜΑΡΤΙΟ ΤΟΥ 2013

Όταν το Δεκέμβριο του 2012, πριν φύγει για θεραπεία στην Κούβα όρισε για πρώτη φορά διάδοχο τον Νικόλας Μαδούρο (όπως έχει αναφερθεί και

³⁶¹ <http://www.bloomberg.com/news/2012-06-23/ahmadinejad-meets-with-chavez-as-nuclear-talks-in-moscow-falter.html>

παραπάνω), ο πρόεδρος Τσάβες προκάλεσε συγκίνηση στους οπαδούς του. Φάνηκε να είχε πια επίγνωση της σοβαρότητας της κατάστασης του.

Ο Τσάβες ανακοίνωσε με διάγγελμά του από το Προεδρικό Μέγαρο ότι οι υποστηρικτές του πρέπει να ψηφίσουν τον σημερινό αντιπρόεδρο Νικόλας Μαδούρο, εάν διεξαχθούν πρόωρες εκλογές.³⁶²

«Υπάρχουν κίνδυνοι, γιατί να το αρνηθώ; Είναι απολύτως απαραίτητο να υποβληθώ σε νέα χειρουργική επέμβαση», είπε ο Τσάβες μιλώντας δίπλα στον Μαδούρο και σε άλλους συνεργάτες του. «Σε κάθε περίπτωση πρέπει να εγγυηθούμε την πρόοδο της επανάστασης του Μπολιβάρ».³⁶³ Οι δηλώσεις αυτές ήταν ενδεικτικές της ανησυχίας του Τσάβες για το μέλλον της χώρας του σε περίπτωση που ο ίδιος «έφευγε».

Παρά τις αντιδράσεις της αντιπολίτευσης, η επίσημη ορκωμοσία του Προέδρου Ούγο Τσάβες που κανονικά θα έπρεπε να γίνει στις 10 Ιανουαρίου 2013 αναβλήθηκε, καθώς ο ίδιος βρισκόταν στην Κούβα για θεραπεία. Ωστόσο ανεπίσημη τελετή ορκωμοσίας τελέσθηκε από οπαδούς του. Χιλιάδες άνθρωποι συγκεντρώθηκαν στον περιβάλλοντα χώρο του προεδρικού μεγάρου, πολλοί ντυμένοι στα κόκκινα χρώματα της «επανάστασης», προκειμένου να γιορτάσουν την τυπική έναρξη της νέας προεδρικής θητείας του Τσάβες.³⁶⁴ Ο ενθουσιασμός του πλήθους και ο εορτασμός της έναρξης της θητείας του Τσάβες από οπαδούς του ακόμα

³⁶² <http://gr.euronews.com/2012/12/10/chavez-arrives-in-cuba-for-cancer-treatment/>

³⁶³ <http://www.tanea.gr/news/world/article/4774265/?iid=2>

³⁶⁴ <http://www.skai.gr/news/world/article/221355/venezouela-teleti-orkomosias-gia-ton-tsaves-en-ti-apousia-tou/>

Και

<http://www.bbc.co.uk/news/world-latin-america-20976399>

και όταν ο ίδιος ήταν απών, ήταν άλλη μία ένδειξη της δημοτικότητας του συγκεκριμένου ηγέτη, που παρέμεινε λαοφιλής έως και το θάνατο του.

Σύμφωνα με το άρθρο 231 του Συντάγματος της Βενεζουέλας, η ορκωμοσία έπρεπε να γίνει τη συγκεκριμένη ημερομηνία ενώπιον της Εθνοσυνέλευσης. Ωστόσο, το συγκεκριμένο άρθρο επίσης αναφέρει ότι «σε περίπτωση απρόβλεπτων γεγονότων» η ορκωμοσία μπορεί να πραγματοποιηθεί ενώπιον του Ανώτατου Δικαστηρίου. Αναφέρεται ότι: "Ο εκλεγόμενος υποψήφιος αναλαμβάνει καθήκοντα Προέδρου της Δημοκρατίας την δεκάτη Ιανουαρίου του πρώτου έτους της συνταγματικής του περιόδου, μέσω ορκωμοσίας ενώπιον της Εθνικής Συνέλευσης. Αν για οποιοδήποτε απρόβλεπτο λόγο ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας δεν μπορεί να ορκιστεί ενώπιον της Εθνικής Συνέλευσης, ορκίζεται ενώπιον του Ανώτατου Δικαστηρίου". Στην δεύτερη περίπτωση μάλιστα το Σύνταγμα δεν διευκρινίζει χρονική περίοδο.³⁶⁵

Τελικά το Ανώτατο Συνταγματικό Δικαστήριο έκρινε ότι η αναβολή της ημερομηνίας ορκωμοσίας ήταν νόμιμη³⁶⁶ και η αντιπολίτευση αναγκαστικά δέχτηκε αυτή την απόφαση.

Ο Ούγκο Τσάβες όμως δεν ορκίστηκε ποτέ καθώς πέθανε πρόωρα στις 5 Μαρτίου του 2013, σε ηλικία μόλις 58 ετών, χάνοντας μετά από δυο χρόνια πάλης, τη μάχη με τον καρκίνο και προκαλώντας τεράστια θλίψη στους πιστούς οπαδούς του.

Το πόσο αγαπητός ήταν ο ηγέτης Τσάβες, φάνηκε και από τις αντιδράσεις του κόσμου. Σπάνια βλέπουμε τόσο κόσμο να θρηνεί το θάνατο ενός ηγέτη, ειδικά τα τελευταία χρόνια που σε πολλές χώρες, η πολιτική και οι πολιτικοί έχουν απαξιωθεί. Ωστόσο στη Βενεζουέλα ο κόσμος έδειξε την αγάπη του στον *comandante* και μετά το θάνατο του.

Χιλιάδες άνθρωποι συγκεντρώθηκαν στους δρόμους της πρωτεύουσας. Πολλοί φορούσαν τις κόκκινες ενδυμασίες που έχουν γίνει σήμα κατατεθέν των «τσαβίστας», ενώ πολλοί κραύγαζαν «Ο Τσάβες στο Πάνθεον», ζητώντας να ενταφιαστεί ο πρόεδρος της χώρας στο μαυσωλείο

³⁶⁵ <http://globovision.com/articulo/estos-son-los-articulos-de-la-constitucion-venezolana-que-estan-en-el-centro-de-la-polemica>

³⁶⁶ <http://www.bbc.co.uk/news/world-latin-america-20957164>

όπου φυλάσσεται το λείψανο του ήρωα του απελευθερωτικού αγώνα στην νοτιοαμερικανική ήπειρο, Σιμόν Μπολιβάρ.

Καλυμμένο με τη σημαία της Μπολιβαριανής Δημοκρατίας της Βενεζουέλας το φέρετρο του Ούγκο Τσάβες τοποθετήθηκε σε ένα όχημα και μεταφέρθηκε από το νοσοκομείο όπου άφησε την τελευταία του πνοή ανάμεσα στους δρόμους του Καρακάς με χιλιάδες υποστηρικτές του να θρηνούν και να αποτίουν ύστατο φόρο τιμής, εν μέσω ενός πρωτόγνωρου συγκινησιακού ξεσπάσματος για τη Βενεζουέλα. Μια τεράστια κατακόκκινη πλημμυρίδα συνόδευσε τον comandante, για επτά ολόκληρες ώρες στους δρόμους της πρωτεύουσας. στην τελευταία διαδρομή από το στρατιωτικό νοσοκομείο του Καρακάς έως τη Στρατιωτική Ακαδημία, Φουέρτε Τιούνα, όπου παρέμεινε μέχρι την κηδεία του.³⁶⁷

Η κηδεία του έγινε στις 8 Μαρτίου την Παρασκευή και παρέστησαν συνολικά 55 ηγέτες ξένων χωρών, ενώ ο πρόεδρος της Κούβας Ραούλ Κάστρο, που έφτασε από το πρωί της Πέμπτης, ήταν μέρος της τελευταίας τιμητικής φρουράς στη σορό του προέδρου, μίας φρουράς που είχε ανοίξει το απόγευμα της Τετάρτης από τους προέδρους της Βολιβίας, της Ουρουγουάης και της Αργεντινής, Εβο Μοράλες, Χοσέ Μουχίκα και Κριστίνα Φερνάντες ντε Κίρσνερ (η οποία τελικά αποχώρησε για λόγους υγείας, αφήνοντας στη θέση της , τον υπουργό εξωτερικών της Αργεντινής) .

Το «παρών» έδωσαν επίσης όλοι οι ηγέτες της Λατινικής Αμερικής, όπως οι Ντίλμα Ρούσεφ πρόεδρος της Βραζιλίας, Ντανιέλ Ορτέγκα πρόεδρος της Νικαράγουας, Χουάν Μανουέλ Σάντος πρόεδρος της Κολομβίας, Ενρίκε Πένα Νιέτο πρόεδρος του Μεξικού, Πορφύριο Λόμπο

³⁶⁷ <http://www.skai.gr/news/world/article/225481/hiliades-anthropoi-akolouthisan-to-apsuho-soma-tou-tsaves-stous-dromous-tou-karakas/>

και

<http://www.enet.gr/?i=news.el.home&id=348623>

και

<http://www.iefimerida.gr/news/93741>

και

Εφημερίδα, Ριζοσπάστis, 10 Μαρτίου 2013

Σόσα πρόεδρος της Ονδούρας, Ραφαέλ Κορέα πρόεδρος του Εκουαδόρ, Σεμπάστιαν Πινιέρα πρόεδρος της Χιλής, Ογιάντα Ουμάλα πρόεδρος του Περού, Ρικάρντο Μαρτινέλι πρόεδρος του Παναμά, Μαουρίτσιο Φούνες πρόεδρος του Ελ Σαλβαδόρ, Οτο Πέρες πρόεδρος της Γουατεμάλας, ο αποκαλούμενος φτωχότερος Πρόεδρος στον κόσμο ο Χοσέ Μουχίκα της Ουρουγουάης, κ.ά. Επίσης ο πρόεδρος της Λευκορωσίας Αλεξάντερ Λουκασένκο και του Ιράν Μαχμούντ Αχμαντινετζάντ, η Ρωσία και η Κίνα εκπροσωπήθηκαν με ύπατες κυβερνητικές αντιπροσωπείες.³⁶⁸

Οι Ηνωμένες Πολιτείες, που βρίσκονταν σε προστριβή με τον Τσάβες, αλλά και οι Ευρωπαίοι αντιπροσωπεύθηκαν στην κηδεία από χαμηλόβαθμες αποστολές, πλην της Ισπανίας, την οποία λόγω πρωτοκόλλου αντιπροσώπευσε ο πρίγκιπας διάδοχος Φίλιππος. Η Γαλλία έστειλε έναν από τους λεγόμενους «μικρούς» υπουργούς. Στην κηδεία παρών ήταν επίσης ο αμερικανός ηθοποιός Σον Πεν³⁶⁹

Στην κηδεία παραβρέθηκε και ο πρόεδρος του ΣΥΡΙΖΑ, Αλέξης Τσίπρας, με αντιπροσωπεία του κόμματός του.

Ο αντιπρόεδρος και εκτελών χρέη προέδρου της Βενεζουέλας μετά την ψήφιση και ανακήρυξή του από την Εθνοσυνέλευση το απόγευμα της Πέμπτης 7 Μαρτίου, Νικολάσ Μαδούρο, δήλωσε ότι μετά την κηδεία «το σώμα του Ούγκο Τσάβες θα τοποθετηθεί στην αιωνιότητα, στο Στρατιωτικό Μουσείο που θα ονομαστεί "Μουσείο της Επανάστασης"». Ταυτόχρονα, λόγω των εκατομμυρίων ανθρώπων που έφταναν από κάθε γωνιά της Βενεζουέλας για να αποχαιρετίσουν τον Τσάβες, παρατάθηκε για 7 ακόμα ημέρες το λαϊκό προσκύνημα.³⁷⁰

³⁶⁸ Εφημερίδα, *Ριζοσπάστις*, 9 Μαρτίου 2013

³⁶⁹ <http://www.tanea.gr/news/world/article/5005380/tsabes-opws-lenin-kai-mao-tse-toyngk/>
και
<http://www.real.gr/DefaultArthro.aspx?page=arthro&id=216189&catID=4>

³⁷⁰ Εφημερίδα, *Ριζοσπάστις*, 9 Μαρτίου 2013

ΣΤ' ΜΕΡΟΣ

ΕΠΙΛΟΓΟΣ ΚΑΙ ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΟΥ

Με τον θάνατο του comandante Ούγκο Τσάβες ,έκλεισε μια ολόκληρη εποχή για τη Βενεζουέλα. Παρά τις παραλείψεις ή τα προβλήματα που μπορεί να υπήρξαν κατά τη διάρκεια της διακυβέρνησης του, το γεγονός είναι ότι παρέλαβε μία χώρα με διαφθορά, μεγάλη φτώχεια και απαξιωμένο πολιτικό σύστημα στα μάτια του λαού και έκανε το λαό να πιστέψει ξανά σε μια ιδέα, ένα όραμα, στη « Μπολιβαριανή Επανάσταση», την οποία ακολουθούσε. Σχεδόν θα μπορούσαμε να πούμε ότι δημιούργησε μια ιδεολογία, αφού ο «σοσιαλισμός του 21^{ου} αιώνα» που επικαλούνταν δεν ακολουθούσε ξεκάθαρα μια προϋπάρχουσα ιδεολογία. Αντίθετα θα λέγαμε ότι δημιούργησε μια ιδεολογία, βασισμένη σε διαφορετικά μεταξύ τους πρότυπα (όπως αναφέρθηκαν και στην αρχή), όπως τον Σιμόν Μπολίβαρ³⁷¹ , τον Τσε Γκεβάρα, αλλά και τον Ιησού Χριστό³⁷². Η τοποθέτηση του Ιησού Χριστού ανάμεσα στα πρόσωπα που θαύμαζε ο Τσάβες δεν είναι παράξενη. Από μικρός ήταν Χριστιανός και από παιδάκι βοηθούσε στην εκκλησία³⁷³. Η πίστη του παρέμεινε και στην ενηλικίωση του. Αντίθετα με άλλους ηγέτες αριστερής ιδεολογίας, ο

³⁷¹ Iain Bruce, "The Real Venezuela: Making Socialism in the 21st Century", Pluto Press, 2008, σελ. 4
Και
Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, "The New Latin American Left: Utopia Reborn", Transnational Institute, Pluto Press, 2008, σελ. 77

³⁷² Iain Bruce, "The Real Venezuela: Making Socialism in the 21st Century", Pluto Press, 2008, σελ. 4

³⁷³ Judith Levin, Arthur Meier Schlesinger, "Hugo Chavez (Modern World Leaders)", Infobase Publishing, 2007, σελ. 50

Τσάβες τόνιζε συχνά ότι ήταν Χριστιανός. Θεωρούσε τον Χριστό «επαναστάτη», που έκανε κριτική στις ηγεσίες και υπερασπιζόταν του φτωχούς. Δεν του άρεσε η παρουσίαση του Χριστού ως θύμα από την εκκλησία και παρά την πίστη του φαινόταν να αντιπαθούσε τους κληρικούς σε όλη τη διάρκεια της ζωής του.³⁷⁴ Ο Τσάβες τελικά ήταν Χριστιανός, αριστερός ,επαναστάτης και ασκούσε έντονη κριτική στον καπιταλισμό. Αυτή του η προσωπικότητα και η ιδεολογία φαίνεται να είχε μεγάλη απήχηση στον κόσμο, αν κρίνουμε από τα μεγάλα ποσοστά με τα οποία κέρδιζε τις εκλογές, τις λαοθάλασσες των οπαδών του που ζητωκραύγαζαν στις ομιλίες του, αλλά και τις πρωτοφανείς εκδηλώσεις λύπης στην κηδεία του, που σπάνια βλέπουμε παρόμοιες σε θανάτους άλλων σύγχρονων ηγετών.

Από την αρχή της ανάληψης της εξουσίας του είχε σαν βασικό στόχο τη μείωση της φτώχειας και των ανισοτήτων στη Βενεζουέλα. Ο Τσάβες κράτησε την υπόσχεση του. Τα ακριβή ποσοστά μείωσης της φτώχειας διαφέρουν από έρευνα σε έρευνα. Πάντως σύμφωνα με δημοσίευση στο “Harvard Review of Latin America”, η φτώχεια στη Βενεζουέλα μειώθηκε περίπου στο μισό από το 2003 έως το 2007, δηλαδή από το 54% των νοικοκυριών, περιορίστηκε στο 27.5 % των νοικοκυριών. Η ακραία φτώχεια μειώθηκε ακόμη περισσότερο από το 25.1% των νοικοκυριών, μόλις στο 7.6%. Επιπλέον αυτοί οι δείκτες φτώχειας μετρούν μόνο το εισόδημα σε μετρητά. Δεν μετρούν προνόμια που παρασχέθηκαν στους φτωχούς όπως υπηρεσίες υγείας και πρόσβαση στην εκπαίδευση³⁷⁵. Η φτώχεια ήταν αυξημένη μόνο το 2002 - 2003 εξαιτίας της πετρελαϊκής απεργίας και του lockout, που έγιναν από την αντιπολίτευση με σκοπό την αποπομπή Τσάβες από την εξουσία. Μόλις η κυβέρνηση Τσάβες απέκτησε τον έλεγχο της κρατικής πετρελαϊκής εταιρίας PDVSA, η οικονομία άρχισε να αναπτύσσεται και η φτώχεια να μειώνεται. Στα πέντε χρόνια που πέρασαν από τον πάτο της ύφεσης που έφτασε η οικονομία στις αρχές του 2003 μέχρι τις αρχές του 2008 η ανάπτυξη είναι αξιοσημείωτη. Η οικονομία αναπτύχθηκε κατά 88.3 %.³⁷⁶ Στα 14 χρόνια της εξουσίας του

³⁷⁴ Judith Levin, Arthur Meier Schlesinger, “ Hugo Chavez (Modern World Leaders)”, Infobase Publishing,2007, σελ. 50

³⁷⁵ http://www.cepr.net/documents/publications/weisbrot_revista_fall_2008.pdf

³⁷⁶ http://www.cepr.net/documents/publications/weisbrot_revista_fall_2008.pdf

Chavez, η ανισότητα, όπως αυτή καταγράφεται στον συντελεστή Gini, διαμορφώνεται στο χαμηλότερο επίπεδο της Λατινικής Αμερικής.³⁷⁷ Το 1998 ήταν 48,7% , ενώ το 2007 έπεσε στο 42%. Για να έχουμε κάποιο μέτρο σύγκρισης του δείκτη αυτού και της μείωσης των ανισοτήτων, μπορούμε να λάβουμε υπόψη μας ότι στις ΗΠΑ από το 1980 έως το 2005, ο συντελεστής αυτός έδειξε από 40,3 αύξηση στο 46,9% και μάλιστα σε μια περίοδο όπου υπήρχε μεγάλη ανακατανομή εισοδήματος.³⁷⁸

Επιπλέον σημαντικές ήταν οι αλλαγές στους τομείς της υγείας και της παιδείας. Από την αρχή δόθηκε βάση σε αυτούς τους τομείς μέσω και των κοινωνικών προγραμμάτων- αποστολών (Misiones). Πάντως συνολικά ο αριθμός των γιατρών που απασχολούνταν σε πρωτοβάθμιες υπηρεσίες υγείας στο δημόσιο τομέα, από το 1999 έως το 2007, έγινε πάνω από 12 φορές μεγαλύτερος, παρέχοντας σε εκατομμύρια φτωχούς βενεζουελάνους ,υπηρεσίες υγείας στις οποίες παλαιότερα δεν είχαν πρόσβαση.³⁷⁹ Σημαντική ήταν και η αύξηση της πρόσβασης στην εκπαίδευση. Από τη χρονιά 1999-2000 ως τη χρονιά 2006-2007, η εγγραφή στην ανώτατη εκπαίδευση αυξήθηκε κατά 86%. Επίσης, η αύξηση την ίδια περίοδο στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση ήταν 54%. Επιπλέον σε περίπου 3,9 εκατομμύρια παιδιά ηλικίας τριών έως δεκαεπτά ετών παρασχέθηκαν γεύματα στο σχολείο.³⁸⁰

Άλλο μέτρο ήταν τα κυβερνητικά σουπερ- μαρκετ τροφίμων (Mercal), όπου πωλούνται τρόφιμα με έκπτωση από 27% έως 39%. Σε περίπου 894.300 άτομα παρέχονταν επίσης φαγητό από συσσίτια.³⁸¹

Όσον αφορά στα ποσοστά ανεργίας ήταν στο 15,6% στις αρχές του 1999 όταν ανέλαβε την προεδρία ο Τσάβες και έπεσε στο 8,2% στις αρχές του 2008.³⁸²

³⁷⁷ <http://www.capital.gr/News.asp?id=1635326>

³⁷⁸ http://www.cepr.net/documents/publications/weisbrot_revista_fall_2008.pdf

³⁷⁹ http://www.cepr.net/documents/publications/weisbrot_revista_fall_2008.pdf

³⁸⁰ http://www.cepr.net/documents/publications/weisbrot_revista_fall_2008.pdf

³⁸¹ http://www.cepr.net/documents/publications/weisbrot_revista_fall_2008.pdf

³⁸² http://www.cepr.net/documents/publications/weisbrot_revista_fall_2008.pdf

Η δημοσίευση στο “Harvard Review of Latin America” καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η όποια αμφισβήτηση υπάρχει όσον αφορά στην κοινωνική και οικονομική πρόοδο κατά την περίοδο της διακυβέρνησης Τσάβες είναι αποτέλεσμα παραπληροφόρησης, πολιτικής προκατάληψης, υπερβολικής εμπιστοσύνης στις πηγές της αντιπολίτευσης και ενός γενικότερου εχθρικού κλίματος που υπάρχει στα ΜΜΕ προς μία κυβέρνηση που βρίσκεται σε διαμάχη με τις ΗΠΑ.³⁸³

Ωστόσο πρέπει να λάβουμε υπόψη μας ότι αυτή η δημοσίευση πραγματοποιήθηκε το 2008. Πράγμα που σημαίνει ότι η Βενεζουέλα δεν είχε ακόμα αντιμετωπίσει τις επιπτώσεις της διεθνούς οικονομικής κρίσης, που οδήγησαν σε μέτρα όπως αυτά που αναφέρθηκαν πιο πάνω δηλαδή μειωμένες δαπάνες στον προϋπολογισμό του 2009, αύξηση του ΦΠΑ, αλλά και μέτρα όπως υποτίμηση του εθνικού νομίσματος το 2010 λόγω της πτώσης της τιμής του πετρελαίου³⁸⁴ και δεύτερης υποτίμησης το 2011³⁸⁵. Μάλιστα το Φλεβάρη του 2013 η κυβέρνηση της Βενεζουέλας αναγκάστηκε να προχωρήσει σε νέα υποτίμηση³⁸⁶, απόφαση βέβαια που δεν μπορεί να «χρεωθεί» στον Ούγκο Τσάβες, ο οποίος ήταν βαριά άρρωστος εκείνη την περίοδο αλλά στον Νικόλας Μαδούρο, τότε αντικαταστάτη του και νυν πρόεδρο της χώρας, την ώρα που γράφονται αυτές οι γραμμές. Ένα μεγάλο πρόβλημα στην οικονομία που ο Τσάβες δεν κατάφερε να επιλύσει ήταν ο αυξανόμενος πληθωρισμός. Το 2012 εκτιμάτο στο 31,6% από 23,6% το 1999.³⁸⁷

Ακόμα και αν λάβουμε υπόψη μας όμως και τις χρονιές της κρίσης υπάρχουν στοιχεία προόδου στην οικονομία της χώρας. Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (GDP), αυξήθηκε από 4,105 το 1999 σε 10,801 δολάρια το 2011. Η βρεφική θνησιμότητα μειώθηκε από 20 ανά χίλιες γεννήσεις το 1999 σε 13 ανά χίλιες γεννήσεις το 2011. Επιπλέον η φτώχεια το 2011 παρέμενε σε πολύ χαμηλά επίπεδα σε σχέση με το 1999 που ανέλαβε την

³⁸³ http://www.cepr.net/documents/publications/weisbrot_revista_fall_2008.pdf

³⁸⁴ http://www.nytimes.com/2010/01/09/world/americas/09venez.html?_r=0

³⁸⁵ <http://en.mercopress.com/2011/01/03/venezuelan-currency-devalued-again>

³⁸⁶ <http://www.nytimes.com/2013/02/09/world/americas/venezuela-devalues-currency-amid-shortages-and-inflation.html>

³⁸⁷ <http://www.guardian.co.uk/news/datablog/2012/oct/04/venezuela-hugo-chavez-election-data>

εξουσία ο Ούγκο Τσάβες. Τέλος, αυξήθηκαν και τα έσοδα από τις εξαγωγές πετρελαίου.³⁸⁸

Ένα φλέγον πρόβλημα που πιθανόν να κόστισε στη διακυβέρνηση Τσάβες είναι η αυξανόμενη εγκληματικότητα, την οποία δεν κατάφερε να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά. Το Καράκας βρισκόταν ανάμεσα στις πόλεις με τη μεγαλύτερη εγκληματικότητα.³⁸⁹ Επιμέρους μέτρα της κυβέρνησης Τσάβες στην προσπάθεια της να αντιμετωπίσει την εγκληματικότητα, όπως η απαγόρευση οπλοκατοχής σε ιδιώτες το 2011, δυστυχώς δεν έφεραν αποτέλεσμα. Το 2011 ανά 100.000 πληθυσμού γίνονταν 45.1 δολοφονίες, περισσότερες δηλαδή από το 1999 που ανά 100.000 πληθυσμού παρατηρούνταν 25.0.

Ακόμα όμως και με τα προβλήματα κατά τη διάρκεια της διακυβέρνησης του, το έργο του Τσάβες στο εσωτερικό της χώρας, αποτιμάται μάλλον θετικά. Μείωσε την φτώχεια, την ανεργία, τις ανισότητες, βελτίωσε την πρόσβαση στην εκπαίδευση, μειώθηκε η βρεφική θνησιμότητα. Φαίνεται να κράτησε τις υποσχέσεις που έδωσε στο λαό πριν εκλεγεί. Ακόμα κι αν κάποιος τον κατηγορήσει ότι το κοινωνικό του έργο βασίστηκε σε μεγάλο βαθμό στα έσοδα από το πετρέλαιο, η αλήθεια είναι ότι οι προηγούμενες κυβερνήσεις της Βενεζουέλας, παρά τα έσοδα από το πετρέλαιο, δεν είχαν σε καμία περίπτωση αντίστοιχες επιδόσεις στη μείωση της φτώχειας, της ανεργίας, ούτε στη βελτίωση της πρόσβασης των κατώτερων κοινωνικών στρωμάτων σε υγεία και παιδεία. Επίσης δεν είχαν να αντιμετωπίσουν τη διεθνή οικονομική κρίση την οποία αντιμετώπισε η κυβέρνηση Τσάβες.

Αξιοσημείωτο ήταν και το έργο του Ούγκο Τσάβες στην εξωτερική πολιτική. Πρώτα από όλα θα λέγαμε ότι χάραξε μία εξωτερική πολιτική διαφορετική από τους προκάτοχους του, κανείς από τους οποίους δεν είχε τολμήσει να έρθει σε ρήξη και να αυτονομηθεί τόσο από τις ΗΠΑ. Σημείο-κλειδί ήταν η επιδίωξη του να εξισορροπήσει την περιφερειακή και παγκόσμια ηγεμονία των ΗΠΑ, αντικαθιστώντας την με ένα πολυπολικό κόσμο, αλλά και να χρησιμοποιήσει το status που είχε η Βενεζουέλα σαν

³⁸⁸ <http://www.guardian.co.uk/news/datablog/2012/oct/04/venezuela-hugo-chavez-election-data>

³⁸⁹ <http://www.dailymail.co.uk/news/article-1065253/Caracas-Venezuela-tops-list-murder-capitals-world.html>

σημαντικός εξαγωγέας πετρελαίου, για να αυξήσει την περιφερειακή επιρροή της³⁹⁰.

Ήταν θερμός υπερασπιστής της ολοκλήρωσης των χωρών της Λατινικής Αμερικής σε οικονομικό, πολιτικό, πολιτισμικό και αν ήταν δυνατόν ακόμη και σε στρατιωτικό επίπεδο³⁹¹. Σε αυτή την κατεύθυνση ήταν και η δημιουργία της ALBA, της Petrocaribe αλλά και η ένταξη της χώρας του στη Mercosur. Ειδικά η ALBA, που ήταν δικής του έμπνευσης, θεωρείται σαν μια διαρκής κληρονομιά και μια ενσάρκωση των λόγων και του οράματος του Τσάβες³⁹². Η ALBA, εκτός από ζώνη εμπορικών συναλλαγών είχε και κοινωνικό χαρακτήρα. Ωστόσο παράλληλα με τα ιδεολογικά του οράματα ο Τσάβες διακρινόταν από πραγματισμό και ρεαλισμό στην εξωτερική του πολιτική και για αυτό επεδίωξε τόσο την ένταξη και στη Mercosur, η οποία είχε περισσότερο φιλελεύθερα χαρακτηριστικά. Εξάλλου κατέβαλλε συνεχείς προσπάθειες για σύσφιξη των σχέσεων με άλλα κράτη της Λατινικής Αμερικής (με εξαίρεση κάποιες εντάσεις με την Κολομβία, που και αυτές επιλύθηκαν), ακόμα και με όσα δεν μοιράζονταν και πολλά κοινά ιδεολογικά στοιχεία στην πολιτική τους κατεύθυνση. Ακολουθούσε το όραμα του ιδώλου του, Σιμον Μπολίβαρ για μια ενωμένη Λατινική Αμερική, ανεξάρτητη από ξένη κηδεμονία. Σε κάποιο βαθμό θα λέγαμε πως τα κατάφερε. Εξάλλου πολλές κυβερνήσεις, όπως για παράδειγμα του Μοράλες στη Βολιβία, εμπνεύστηκαν από την κυβέρνηση Τσάβες. Όσο ζούσε ο Τσάβες οι «αλυσίδες» της εξάρτησης χαλάρωσαν και η περιοχή δεν είναι πια απλώς «η πίσω αυλή» κάποιας άλλης δύναμης.³⁹³

Έκανε συμμαχίες και με μακρινές χώρες όπως η Κίνα, η Ρωσία, η Λευκορωσία και το Ιράν. Όπως έχει αναφερθεί όλες αυτές οι συμμαχίες ήταν μέρος της στρατηγικής για ενίσχυση της διεθνούς θέσης της

³⁹⁰ Abraham F. Lowenthal, Ted Piccone and Laurence Whitehead, "Shifting the Balance: Obama and the Americas", Brookings Latin America Initiative Books, November 2010, σελ. 70

³⁹¹ Patrick Barrett, Daniel Chavez and Cesar Rodriguez-Garavito, "The New Latin American Left: Utopia Reborn", Transnational Institute, Pluto Press, 2008, σελ. 90

³⁹² <http://www.guardian.co.uk/commentisfree/2013/mar/05/hugo-chavez-people-venezuelan-president>

³⁹³ <http://www.guardian.co.uk/commentisfree/2013/mar/05/hugo-chavez-people-venezuelan-president>

Βενεζουέλας και μείωση της εξάρτησης από τις ΗΠΑ, η οποία όμως δεν μπορούσε να εξαιρεθεί εντελώς λόγω των πετρελαϊκών εξαγωγών της Βενεζουέλας προς τις ΗΠΑ.

Το γεγονός είναι ότι η Βενεζουέλα επί της προεδρίας Τσάβες προέβει σε δυναμικές κινήσεις και σύναψη συμμαχιών με σκοπό την ισχυροποίηση της θέσης της στο διεθνές σύστημα, δρώντας σε μεγάλο βαθμό σύμφωνα με τη ρεαλιστική θεωρία (αν και ταυτόχρονα προωθούσε όσο μπορούσε τον ιδεολογικό χαρακτήρα της κυβέρνησης Τσάβες και έχοντας αντι-ιμπεριαλιστικό και αντι-καπιταλιστικό χαρακτήρα³⁹⁴). Επειδή όλα τα κράτη αν δεν μεριμνήσουν για την επιβίωση τους και αν είναι δυνατόν την ισχυροποίηση τους στο άναρχο διεθνές σύστημα, αφανίζονται ή γίνονται πιο αδύναμα, η Βενεζουέλα είναι λογικό να συνεχίσει και με τον επόμενο πρόεδρο τις προσπάθειες, για τη διατήρηση και ισχυροποίηση της θέσης της.

Ο Ούγκο Τσάβες πάντως άφησε το στίγμα του. Δεν ήταν ίδιος με κανέναν άλλο πρόεδρο ή αρχηγό κράτους. Αριστερός, χριστιανός, οπαδός της άμεσης δημοκρατίας, δεν εντάχθηκε απόλυτα σε καμία από τις υπάρχουσες ιδεολογίες, αλλά δημιούργησε ουσιαστικά μια δική του. Πολλοί ήταν πλέον οι οπαδοί του “chavismo”. Με ορκισμένους εχθρούς που τον κατηγορούσαν για λαϊκισμό αλλά και φανατικούς υποστηρικτές που πανηγύριζαν έξαλλα σε κάθε εκλογική του νίκη στους δρόμους, που προσεύχονταν για την υγεία του όταν αρρώστησε και έκλαιγαν με συντριβή περιμένοντας ώρες στην ουρά όταν πέθανε για να προσκυνήσουν το φέρετρό του και να του πουν το τελευταίο αντίο, το σίγουρο είναι ότι έμεινε στην ιστορία, η οποία και θα τον κρίνει. Ίσως θα μπορούσαμε να τον αποχαιρετήσουμε με μία φράση ενός τραγουδιού που έλεγαν για ένα από τα είδωλα του, τον Τσε Γκεβέρα : *Hasta siempre comandante* (Hugo).

³⁹⁴ Abraham F. Lowenthal, Ted Piccone and Laurence Whitehead, “Shifting the Balance: Obama and the Americas”, Brookings Latin America Initiative Books, November 2010, σελ. 81

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΞΕΝΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Abraham F. Lowenthal, Theodore J. Piccone, Lawrence Whitehead, Shifting the balance: Obama and the Americas, The brookings institution, Washington ,2011

Patrick Barrett, Daniel Chavez, Cesar Rodriguez-Garavito, The New Latin American Left: Utopia Reborn, Pluto Press, London, 2008

Micheal Tarver and Julia C. Frederick, “The History of Venezuela”, Greenwood press, 2005

Javier Corrales and Michael Penfold , “ Dragon in the Tropics: Hugo Chavez and the Political Economy of Revolution in Venezuela”, The Brookings institution,2011

Nikolas Kozloff, ‘Revolution!: South America and the Rise of the New Left’, Palgrave Macmillan, 2008

Iain Bruce, ” The Real Venezuela: Making Socialism in the 21st Century”, Pluto Press,2008

Judith Levin, Arthur Meier Schlesinger, “ Hugo Chavez (Modern World Leaders)”, Infobase Publishing,2007

Steven Levitsky, Kenneth M. Roberts, “ The Resurgence of the Latin American Left”, The Johns Hopkins University Press, 2011

Steve Ellner , “Rethinking Venezuelan Politics: Class, Conflict and the Chávez Phenomenon”

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Δημήτρης Καλτσώνης, «Το δίλημμα της μπολιβαριανής δημοκρατίας-Κράτος & δίκαιο στη Βενεζουέλα του Ούγκο Τσάβες» , Ξιφαράς, 2009

Γιώργος Αδαμίδης, «Βενεζουέλα του Ούγκο Τσάβες» , Συνεκδ. Κείμενα Χειροτεχνίας και Αφρική και Αραβική Ανατολή, 2006

John Mearsheimer Η τραγωδία της πολιτικής των μεγάλων δυνάμεων, εκδ.Ποιότητα, Αθήνα 2009

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ

Εφημερίδα , «Ελλάδα», 14 Ιανουαρίου 2013

Εφημερίδα, «Ριζοσπάστις», 7 Μαρτίου 2007, 20 Ιουλίου 2010 ,13 Ιούνη 2012, 9 Οκτώβρη 2012, 9 Μαρτίου 2013, 10 Μαρτιου 2013

ΔΙΑΔΥΚΤΙΑΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

<http://www.bbc.co.uk/news/world-latin-america-12593085>

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/americas/1929498.stm>

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/americas/1229348.stm>

<http://www.bbc.co.uk/news/world-latin-america-11423927>

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/americas/4179050.stm>

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/business/4901466.stm>

http://www.cepr.net/documents/publications/2010_12_venezuela_media.pdf

<http://www.reuters.com/article/2009/09/22/idUSN21321293>

<http://www.bbc.co.uk/news/world-latin-america-10926003>

www.misionguaicaipuro.gov.ve

http://www.huffingtonpost.com/2012/12/17/venezuelas-gubernatorial-elections-2012_n_2314548.html

<http://www.vimaonline.gr/default.asp?pid=20&ct=1&artid=10030>

<http://www.economist.com/blogs/americasview/2013/03/venezuela-after-chavez>

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/americas/1929498.stm>

<http://www.reuters.com/article/2008/03/03/us-colombia-ecuador-idUSN0229738220080303>

<http://www.reuters.com/article/2012/09/30/venezuela-election-obama-idUSL1E8KU37A20120930>

<http://venezuelanalysis.com/news/514>

<http://venezuelanalysis.com/news/4547>

<http://venezuelanalysis.com/news/4373>

<http://venezuelanalysis.com/news/4165>

<http://mrzine.monthlyreview.org/2008/hattingh070208.html>

<http://www.razonpublica.com/index.php/internacional-temas-32/1679-colombia-y-venezuela-una-decada-de-relaciones-conflictivas.html>

http://www.nytimes.com/2012/08/01/world/americas/mercosur-trade-bloc-admits-venezuela-as-full-member.html?_r=0

<http://www.protothema.gr/article/?aid=12292>

<http://www.tovima.gr/world/article/?aid=460515>

<http://www.tovima.gr/world/article/?aid=460515>

<http://www.reuters.com/article/2012/10/08/venezuela-election-idUSL1E8L70WK20121008v>

http://el.wikipedia.org/wiki/Ούγκο_Τσάβες

<http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=22769&subid=2&pubid=63721362>

<http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=22769&subid=2&pubid=63692626>

<http://www.defencenet.gr/defence/o/7409>

http://portal.kathimerini.gr/4dcgi/w_articles_kathbreak_1_06/11/2012_468762

<http://venezuelanalysis.com/news/5691>

<http://www.bbc.co.uk/news/world-latin-america-11593197>

<http://www.bloomberg.com/news/2012-06-23/ahmadinejad-meets-with-chavez-as-nuclear-talks-in-moscow-falter.html>

<http://gr.euronews.com/2012/12/10/chavez-arrives-in-cuba-for-cancer-treatment/>

<http://www.tanea.gr/news/world/article/5005380/tsabes-opws-lenin-kai-mao-tse-toyngk/>

http://www.nytimes.com/2010/01/09/world/americas/09venez.html?_r=0

<http://www.guardian.co.uk/news/datablog/2012/oct/04/venezuela-hugo-chavez-election-data>

<http://www.dailymail.co.uk/news/article-1065253/Caracas-Venezuela-tops-list-murder-capitals-world.html>

<http://en.mercopress.com/2011/01/03/venezuelan-currency-devalued-again>

<http://www.nytimes.com/2013/02/09/world/americas/venezuela-devalues-currency-amid-shortages-and-inflation.html>

<http://www.guardian.co.uk/commentisfree/2013/mar/05/hugo-chavez-people-venezuelan-president>

<http://www.real.gr/DefaultArthro.aspx?page=arthro&id=216189&catID=4>

http://www.cepr.net/documents/publications/weisbrot_revista_fall_2008.pdf

<http://www.capital.gr/News.asp?id=1635326>

<http://www.skai.gr/news/world/article/221355/venezouela-teleti-orkomosias-gia-ton-tsaves-en-ti-apousia-tou/>

<http://www.bbc.co.uk/news/world-latin-america-20976399>

<http://globovision.com/articulo/estos-son-los-articulos-de-la-constitucion-venezolana-que-estan-en-el-centro-de-la-polemica>

<http://www.bbc.co.uk/news/world-latin-america-20957164>

<http://www.skai.gr/news/world/article/225481/hiliades-anthropoi-akolouthisan-to-apsuho-soma-tou-tsaves-stous-dromous-tou-karakas/>

<http://www.enet.gr/?i=news.el.home&id=348623>

<http://www.iefimerida.gr/news/93741>

<http://www.tanea.gr/news/world/article/4774265/?iid=2>

<http://www.nytimes.com/2005/04/06/world/europe/06iht-spain.html>

<http://www.tanea.gr/news/world/article/4774265/?iid=2>

http://www.chinadaily.com.cn/cndy/2012-10/09/content_15802395.htm

http://en.wikipedia.org/wiki/1992_Venezuelan_coup_d'etat_attempts

<http://www.newsnow.gr/article/219484/o-proin-proedros-ton-ipa-karter-to-eklogiko-systima-tis-venezouelas-the-Best-in-the-World.html>

<http://basedoc.diplomatie.gouv.fr/exl-php/cadcgp.php?>

http://www.diplomatie.gouv.fr/en/countryfiles_156/venezuela_719/index.html

http://www.diplomatie.gouv.fr/fr/pays-zones-geo_833/venezuela_503/index.html

<http://venezuelanalysis.com/news/2505>

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/americas/4695482.stm>

<http://news.bbc.co.uk/2/hi/americas/4774167.stm>

http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/england/london/6377867.stm

<http://venezuelanalysis.com/news/5722>

<http://www.eluniversal.com/economia/121227/venezuela-is-spains-main-buyer-of-weapons>

<http://eeas.europa.eu/venezuela/>

<http://www.protothema.gr/world/article/?aid=201660>

<http://el.wikipedia.org/wiki/Βενεζουέλα>

<http://www.americalatina.com.gr/articulos.php?lang=gr&id=27&box=3&pos=1>

http://es.wikipedia.org/wiki/Historia_de_Venezuela

http://el.wikipedia.org/wiki/Σιμόν_Μπολίβαρ

<http://www.biografiasyvidas.com/biografia/p/paez.htm>

<http://www.britannica.com/EBchecked/topic/100372/caudillo>

<http://en.wikipedia.org/wiki/Caudillo>

http://elpais.com/diario/2009/05/16/opinion/1242424802_850215.html

<http://www.tovima.gr/world/article/?aid=478401>

http://es.wikipedia.org/wiki/JoseTadeo_Monagas

http://en.wikipedia.org/wiki/Juan_Crisostomo_Falcon

http://en.wikipedia.org/wiki/Cipriano_Castro

http://en.wikipedia.org/wiki/Juan_Vicente_Gomez

http://es.wikipedia.org/wiki/Isaias_Medina_Angarita

<http://www.nationsencyclopedia.com/economies/Americas/Venezuela-POLITICS-GOVERNMENT-AND-TAXATION.html>

<http://www.enoriente.com/constitucion/articulo231.htm>

Πανεπιστήμιο Πειραιώς